

**MBU HUMANITIES
Academic Journal**

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Faculty of Humanities Mahamakul Buddhist University
ISSN: XXXX-XXXX (Online) ISSN: 1686-8897 (Print)

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2567
Vol.16 No.2 January – June 2024

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

MBU Humanities Academic Journal

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2567 Vol. 16 No. 1 January-June 2024

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

MBU Humanities Academic Journal

The Faculty of Humanities, Mahamakut Buddhist University

(Peer Reviewed Academic Journal)

ISSN 1686-8897

เจ้าของ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ที่ปรึกษา

1. พระเทพวัชรเมธี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. พระศรีวิจิรวาทิ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
3. พระมหามหาวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
4. พระปริยัติวัชรกวี	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
5. พระมหาเกรียงไกร สิริวฑฒโน	หัวหน้าภาควิชาภาษาตะวันตก

บรรณาธิการ

อาจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ณัฐวดี คล้ายสุวรรณ

รองบรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.สานิตย์ สีนาค

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

1. อาจารย์อภิเดช สุมา 2. อาจารย์อรรชนีดา หวานคง 3. อาจารย์ภูริณัฐ พฤกษ์เนรมิต

กองบรรณาธิการ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ปรมัตถ์ คำเอก	คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สำเนียง เลื่อมใส	คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเหลือ ใจมโน	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
5. รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาชวีภูริชัญญ์ น้อมเนียน	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
7. ดร.เสนห์ เดชะวงศ์	คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
8. ดร.อุดมกฤษณ์ ศรีนนท์	คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ฝ่ายเลขานุการวารสาร

นางสาวสุภัชรี รักนาวิ, นางสาวกิตตมา มางเขียว

สำนักงาน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

248 ม.1 ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170

โทรศัพท์ 0-2444-6000 ต่อ 1079-1081 โทรสาร 0-2444-6069 Email : johu@mbu.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นวารสารวิชาการที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเวทีในการนำเสนอบทความวิจัย บทความวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ในสาขาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต และศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์ สำหรับบทความที่นำเสนอในวารสารฉบับนี้มีบทความ 8 เรื่อง ดังนี้

1. วิเคราะห์พฤติกรรมด้านมืดของตัวละครเอกฝ่ายหญิงในนวนิยาย เรื่องกรรมกรรม โดยดาริณี รอดสวัสดิ์, ศศิภัสสรณ์ สัมพิพัฒน์ธาดา, ปภัสวลัญช์ นพวงศ์ ณ อยุธยา และชัชศรีณย์ จิตคงคา
2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยรักชนก แสงภักดีจิต, จุฑาภรณ์ วงษ์พุ่ม, อภิศรา ก้อนสิน, อรภิยา มณีกันนทร์, วริศรา บทมาตย์ และมัชฌิมา วีรศิลป์
3. ผลกระทบเชิงสังคมจากการนำเสนอภาพสะท้อนของเด็กและเยาวชนในละครชุดไทย “เกมรักทรยศ” (The Betrayal) ที่ส่งผลทางอ้อมต่อวิกฤตการณ์ของประชากร โดยมัชฌิมา วีรศิลป์, รักชนก แสงภักดีจิต, กัญญารัตน์ อุสำหดี และนฤมล แซ่ลิ้ม
4. การใช้สแลงในภาษาอังกฤษ : ภาพสะท้อนของลักษณะภาษาที่เปลี่ยนแปลงไปในบริบทปัจจุบัน กรณีศึกษาภาพยนตร์เรื่องบาร์บี้ (Barbie) พ.ศ. 2566 โดยวรินทิพย์ แก่นอินทร์ สีสะหมุด, ปารีชาต ทูมนันท์, มัชฌิมา วีรศิลป์, นิษฐา สีดาห้าว และนริศรา บุญเยี่ยม
5. คุณค่าของคัมภีร์มั่งคั่งที่ตีพิมพ์ในฐานะวรรณกรรมต้นแบบของบาลีในประเทศไทย โดยจุมพล สุขะตะ
6. การศึกษาชื่ออำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยชนินทร์ ผ่องสวัสดิ์
7. สังคมโลก : มุมมองเชิงปฏิบัติการศึกษาตลอดชีวิต โดยธงชัย สมบูรณ์
8. บทเรียนออนไลน์วิชาภาษาจีน (Thai – MOOC) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดยะลา โดยภากร นพฤทธิ์

ในนามของกองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ขอขอบคุณเจ้าของบทความทุกท่านที่ส่งบทความมาตีพิมพ์ และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้พิจารณา กลั่นกรองให้ข้อชี้แนะในการแก้ไขบทความให้สมบูรณ์ทางวิชาการเพิ่มขึ้น

บรรณาธิการวารสาร

สารบัญ

	หน้า
1. วิเคราะห์พฤติกรรมด้านมืดของตัวละครเอกฝ่ายหญิงในนวนิยายเรื่อง กรงกรรม โดยดาริณี รอดสวัสดิ์, ศศิภัสสรณ์ สัมพิพัฒน์ธาดา, ปภัสวลัญช์ นพวงศ์ ณ อยุธยา และชัชศรีณย์ จิตคงคา.....	1-17
2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยรักชนก แสงภักดีจิต, จุฑาภรณ์ วงษ์พุด, อภิศรา ก้อนสิน, อรภิยา มณีกานนท์, วริศรา บทมาตย์ และมัชฌิมา วีรศิลป์.....	18-32
3. ผลกระทบเชิงสังคมจากการนำเสนอภาพสะท้อนของเด็กและเยาวชนในละครชุดไทย “เกมรักทรยศ” (The Betrayal) ที่ส่งผลทางอ้อมต่อวิกฤตการณ์ของประชากร โดยมัชฌิมา วีรศิลป์, รักชนก แสงภักดีจิต, กัญญารัตน์ อุส่าห์ดี และนฤมล แซ่ลิ้ม.....	33-43
4. การใช้สแลงในภาษาอังกฤษ : ภาพสะท้อนของลักษณะภาษาที่เปลี่ยนแปลงไปในบริบทปัจจุบัน กรณีศึกษาภาพยนตร์เรื่องบาร์บี้ (Barbie) พ.ศ. 2566 โดยวรินทิพย์ แก่นอินทร์ สีสะหมุด, ปารีชาต มุมนันท์, มัชฌิมา วีรศิลป์, นิษฐา สีดาห้าว และนริศรา บุญเจียม.....	44-56
5. คุณค่าของคัมภีร์มังคลัตถที่ป็นีในฐานะวรรณกรรมต้นแบบของบาลีในประเทศไทย โดยจุมพล สุยะดี.....	57-74
6. การศึกษาชื่ออำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยชนินทร์ ผ่องสวัสดิ์.....	75-86
7. สังคมโลก : มุมมองเชิงปฏิพัทธ์การศึกษาตลอดชีวิต โดยธงชัย สมบูรณ์.....	87-101
8. บทเรียนออนไลน์วิชาภาษาจีน (Thai – MOOC) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัด ยะลา โดยภากร นพฤทธิ์.....	102-113
คำแนะนำและแนวทางการจัดการต้นฉบับสำหรับผู้เขียนวารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.....	114-117

วิเคราะห์พฤติกรรมด้านมืดของตัวละครเอกฝ่ายหญิงในนวนิยายเรื่อง กรงกรรม
Analyzing the dark behavior of the female protagonist in the
novel Krong Karm

ดาริณี รอดสวัสดิ์ / Darinee Rodsawat

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

ศศิภัสร์ สัมพิพัฒน์ธาดา / Sasipat Samphiphattthanathada

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

ปภัสวลัญช์ นพวงศ์ ณ อยุรยา / Papustwalun Noppawong Na Ayuttaya

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
Instructor, Thai Program, Faculty of Humanities and Social Sciences Bansomdejchaopraya Rajabhat University

ชัชศรีณย์ จิตคงคา / Chatsarun Jitkhongkha

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
Instructor, Thai Program, Faculty of Humanities and Social Sciences Bansomdejchaopraya Rajabhat University

Received : February 6, 2024

Received : May 31, 2024

Accepted : June 24, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์การแสดงออกของพฤติกรรมด้านมืดของตัวละครเอกฝ่ายหญิงในนวนิยายเรื่องกรงกรรม โดยใช้ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) และคาร์ล จี จุง (Carl G. Jung) ผลการศึกษาพบว่าตัวละครเอกฝ่ายหญิงในนวนิยายเรื่อง กรงกรรม ได้แก่ ย้อย เรณู และพิไล มีพฤติกรรมด้านมืดที่เหมือนกัน ได้แก่ 1) ชอบพูดจาประชดประชัน เสียดสี 2) เห็นแก่ตัว 3) มีความเจ้ากี้เจ้าการ 4) เจ้าคิดเจ้าแค้น ซึ่งสะท้อนลักษณะนิสัยเชิงลบเป็นภาพลักษณ์เฉพาะตัว จากการศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมตัวละครด้วยทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ปรากฏลักษณะ 13 ลักษณะ ดังนี้ 1) อิด (Id) 2) อีโก้ (Ego) 3) ซุปเปอร์อีโก้ (Super ego) 4) สัญชาตญาณเพื่อการดำรงชีวิต 5) สัญชาตญาณเพื่อความตาย 6) การเก็บกด 7) การป้ายความผิดให้แก่ผู้อื่น 8) การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง 9) การแสดงปฏิกิริยาตรงข้ามกับความปรารถนาที่แท้จริง 10) การสร้างวิมานในอากาศ 11) การแยกตัว 12) การทดแทน 13) การเลียนแบบ และจากการศึกษาวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของคาร์ล จี จุง (Carl G. Jung) ปรากฏลักษณะ 6 ลักษณะ ดังนี้ 1) อีโก้ (Ego) 2) ความไร้สำนึกส่วนบุคคล

3) ความไร้สำนึกรวม 4) หน้ากาก 5) เงาแฝง 6) ประเภทเปิดเผย ซึ่งสะท้อนผ่านลักษณะนิสัยและการกระทำของตัวละคร

คำสำคัญ : พฤติกรรมด้านมืด, ตัวละครเอกฝ่ายหญิง, นวนิยายเรื่องกงกรรม

Abstract

The purpose of this study is to examine how the female protagonists in the book “Krong Kam” display their darker tendencies. It was discovered that Yoi, Renu, and Pilai are the female protagonists in the book Krong Kam using Sigmund Freud and Carl G. Jung’s psychoanalytic theories. Possess unpleasant tendencies, such sarcasm and selfishness, that are very similar. Act tyrannical. The study of character behavior analysis using Sigmund’s psychoanalytic theory has produced a distinct image of the spiteful thinker, which represents negative character qualities. Sigmund Freud possessed the following 13 traits: 1) Id 2) Self-interest 3) Hyper-self 4) The living instinct; 5) The dying instinct; 6) Press collection 7 .Notifying others of the offense 8 .Reasoning 9 .Behaving against one’s genuine desires, 10 .Casting a vision toward the sky, 11 .Distinguishing, 12 .Replacing, and 13 .Analyzing and imitating using Carl’s psychoanalytic theory. Carl G. Jung possesses the following six qualities: 1 .Self consciousness 2 .Personal ego 3 .Complete unconsciousness 4 .Latent shadow 5 .Mask 6 .Revealing type The actions and personality of the character both reflect this.

Keywords : the dark behavior, the female protagonist, novel Krong Karm

บทนำ

วรรณกรรมปัจจุบันมีหลายประเภท เช่น สารคดี นวนิยาย เรื่องสั้น บทละคร ร้อยกรอง เป็นต้น ประเภทวรรณกรรมดังกล่าวล้วนถ่ายทอดเรื่องราว จินตนาการ ความรู้สึกนึกคิดของผู้ประพันธ์ลงไปในงานเขียน วรรณกรรมเปรียบเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนภาพปัญหาของสังคมดังที่ อิงอร สุพันธ์ุวณิช (อ้างถึงใน Huang Piaoyun, 2558 : 1) กล่าวว่า วรรณกรรมมีบทบาทเป็นเครื่องสะท้อนความคิดหรือเป็นเครื่องมือทางการเมืองหรือชี้้นำความคิดของคนในสังคม วรรณกรรมมีความเป็นภาพสะท้อนของสังคม วรรณกรรมในรูปธรรมและนามธรรมเกี่ยวข้องกับสังคมตลอดเวลา ขณะเดียวกันสังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือต่อผู้อ่านทั้งด้านวัฒนธรรม ขนบประเพณี ศาสนา ปรัชญาและการเมือง และวรรณกรรมหรือนักเขียนมีอิทธิพลต่อสังคมทั้งภายนอกและภายใน ดังนั้นวรรณกรรมประเภทนวนิยายที่ได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบันจึงเป็นเครื่องสะท้อนเหตุการณ์

ชีวิตจำลองของคนในสังคม ทั้งนี้ นักเขียนได้สร้างสรรค์ผลงานประกอบสร้างจากภาพชีวิตของมนุษย์ในสังคมจำลองสถานการณ์ชีวิตจริง สะท้อนความขัดแย้งในสังคมมนุษย์ เช่น นวนิยายเรื่องกรงกรรม สุดแค้นแสนรัก ทู่งเสน่หา เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างสรรค์นวนิยายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทำให้ได้รับความนิยมจากผู้อ่านและมีการนำไปผลิตเป็นบทละครโทรทัศน์จนประสบความสำเร็จ

นวนิยายเรื่องหนึ่งที่ถูกวิจัยสนใจศึกษา คือ นวนิยายเรื่องกรงกรรม ซึ่งได้รับการนำไปทำเป็นบทละครโทรทัศน์ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ในปี พ.ศ. 2562 จนได้รับรางวัลมากมาย เช่น รางวัลชมเชยประเภทนวนิยายหนังสือดีเด่น จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ประจำปี 2561 และรางวัลประชาธิปไตย ประเภทสื่อสร้างสรรค์ จากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประจำปี 2562 (ชลธิชา เดชบุญ, 2564 : 3) โดยผู้เขียนนวนิยายเรื่องกรงกรรม คือ จุฬามณี (นิพนธ์ เทียงธรรม) นักเขียนที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเขียนนวนิยาย และประสบความสำเร็จมากในปัจจุบัน มีผลงานการเขียนนวนิยายมากมาย เช่น ชิงช้า สุดแค้นแสนรัก ทู่งเสน่หา กรงกรรม เป็นต้น นวนิยายเรื่องกรงกรรมเป็นที่กล่าวถึงมากในโลกออนไลน์ ทั้งนวนิยายและบทละครโทรทัศน์มีการนำเสนอเรื่องราวความเป็นจริงของมนุษย์ในสังคมไทย ทั้งฉาก บรรยากาศ ตลอดจนบริบททางสังคมในจังหวัดนครสวรรค์มาเป็นพื้นฐานการดำเนินเรื่อง นำวิถีชีวิตสอดแทรกลงไปใบบทนวนิยาย ผู้เขียนได้มีการถ่ายทอดเรื่องราวผ่านตัวละคร เพื่อทำให้ผู้อ่านเห็นว่าไม่มีกรรมใดที่กระทำลงไปแล้วไม่ได้รับผลของกรรม สะท้อนให้เห็นถึงสภาวะจิตใจที่เต็มไปด้วยความอคติและความมีอคติของตัวละคร ซึ่งตัวละครที่สามารถสะท้อนให้เห็นภาพดังกล่าวได้อย่างชัดเจน ได้แก่ ย้อย เรณูและพิไล ซึ่งเป็นตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มีความโดดเด่นทั้งเรื่องการกระทำ คำพูด ความคิด โดยผู้เขียนนำเสนอภาพพฤติกรรมที่มีความขัดแย้ง ตั้งแต่ปัญหาเล็กๆ ในครอบครัว ไปจนกระทั่งปัญหาใหญ่ในสังคมตามธรรมชาติของมนุษย์ที่มีรัก โลภ โกรธ หลง

การวิเคราะห์พฤติกรรมด้านมืดของตัวละครเอกฝ่ายหญิงในนวนิยายเรื่องกรงกรรมครั้งนี้ ศึกษาตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์พฤติกรรมด้านมืดของตัวละครของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) และคาร์ล จี จุง (Carl G. Jung) ศึกษาสภาวะจิตใจและลักษณะนิสัยด้านลบของมนุษย์ที่แตกต่างกัน ซึ่งทฤษฎีของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ประภาพร มอญแสง (2558 : 45) ได้กล่าวว่า เปรียบจิตใจของมนุษย์เหมือนภูเขาน้ำแข็งที่ลอยอยู่ในมหาสมุทร มีจิตสำนึกควบคุมเป็นน้ำแข็งที่ลอยอยู่เหนือผิวน้ำ มีจิตใต้สำนึกลอยอยู่ใต้อผิวน้ำและทฤษฎีของคาร์ล จี จุง (Carl G. Jung) ประภาพร มอญแสง (2558 : 45) ได้กล่าวว่า มนุษย์ที่เกิดมามีข้อมูลที่ได้รับมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งเป็นการชี้นำพฤติกรรมและกำหนดจิตสำนึก ตลอดจนการตอบสนองต่อประสบการณ์และโลกส่วนตัว

จึงเป็นผลของการกระทำของแรงภายในที่กระทำต่อแรงภายนอก ทั้งนี้ พฤติกรรมด้านมืดมักพบมากในนวนิยายที่เป็นที่นิยมในปัจจุบัน ลักษณะนิสัยและการแสดงออกของตัวละครมักสะท้อนให้ผู้อ่านได้เห็นถึงการกระทำ ความคิด คำพูดของตัวละครที่เป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี ทำให้เกิดความขัดแย้งทั้งในครอบครัว

และสังคม อีกทั้งนวนิยายเรื่องกรงกรรม มีตัวละครเด่นทั้งหมด 8 ตัวละคร ได้แก่ ย้อย เรณู พิไล วรรณ ปฐม ประสงค์ กมล และมงคล แต่ละตัวละครมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน เมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมด้านมืดของตัวละคร เห็นได้ว่ามีเพียง 3 ตัวละครเท่านั้น ที่มีพฤติกรรมด้านมืดอย่างชัดเจนที่สุด คือ ตัวละครเอก ฝ่ายหญิง ได้แก่ ย้อย เรณู และพิไล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมด้านมืดของตัวละครเอกฝ่ายหญิงในนวนิยายเรื่อง กรงกรรม โดยใช้ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) และคาร์ล จี จุง (Carl G. Jung) เพื่อศึกษาการแสดงออกของพฤติกรรมด้านมืดของตัวละคร ย้อย เรณู และพิไล จากเรื่องกรงกรรม อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาบทกวีเรื่องอื่นได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การแสดงออกของพฤติกรรมด้านมืดของตัวละครเอกฝ่ายหญิง จำนวน 3 ตัว ได้แก่ ย้อย เรณู และพิไล จากนวนิยายเรื่องกรงกรรม ตามทฤษฎีของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud)
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การแสดงออกของพฤติกรรมด้านมืดของตัวละครเอกฝ่ายหญิง ย้อย เรณู และพิไล จากนวนิยายเรื่องกรงกรรม ตามทฤษฎีของคาร์ล จี จุง (Carl G. Jung)

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์เฉพาะพฤติกรรมด้านมืดของตัวละครเอกฝ่ายหญิงในนวนิยายเรื่องกรงกรรม มีนามปากกา คือ จุฬามณี (นายนิพนธ์ เทียงธรรม) ฉบับพิมพ์เผยแพร่ของสำนักพิมพ์แสงดาว จัดพิมพ์ครั้งที่ 1 เมื่อ พ.ศ. 2560 จำนวน 1 เล่ม เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านมืดของตัวละครย้อย เรณู และพิไล โดยผ่านการกระทำ ความคิด และคำพูดของตัวละคร โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จากหนังสือนวนิยายเรื่องกรงกรรม ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านมืดของตัวละคร
2. เมื่อได้ข้อมูลตามที่ต้องการ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลศึกษาวิเคราะห์ตัวละคร นำตัวละครมาจากนวนิยายเรื่องกรงกรรม มาศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครเอกฝ่ายหญิง โดยศึกษาทั้งสิ้น 3 ตัวละคร ได้แก่ ย้อย เรณู และพิไล ซึ่งทุกตัวละครมีพฤติกรรมด้านมืดที่โดดเด่น โดยใช้ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) และคาร์ล จี จุง (Carl G. Jung) และจัดทำตารางในการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านมืดในการวิเคราะห์ตัวละคร
3. สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ตัวละครเอกฝ่ายหญิงในนวนิยายเรื่องกรงกรรมพบว่า ตัวละครมีพฤติกรรมด้านมืดที่เหมือนกัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ย้อย มีลักษณะนิสัยเจ้ากี้เจ้าการ มักบงการชีวิตผู้อื่น เห็นแก่ตัวและเจ้าคิดเจ้าแค้น
2. เรณู มีลักษณะนิสัยชอบพูดจาโกหกหลอกลวงผู้อื่นและกระทำในสิ่งที่ไม่ดีศีลธรรม
3. พิไล มีลักษณะนิสัยเจ้าคิดเจ้าแค้น มักบงการชีวิตผู้อื่น เห็นแก่ตัว และมีความอิจฉาริษยา

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาโดยใช้ทฤษฎีของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) และคาร์ล จี จุง (Carl G. Jung) ดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมด้านมืดของตัวละครเอกฝ่ายหญิง ตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ปรากฏลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 อิด (Id) เป็นส่วนที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่กำเนิด มักคอยกระตุ้นให้มนุษย์ตอบสนองความต้องการ มักเป็นไปตามหลักของความพึงพอใจ โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมใดๆ ทั้งสิ้น ซึ่งตัวละครมีการได้ปล่อยให้อิด (Id) มีแรงกระตุ้นที่สูงกว่า อีโก้ (Ego) และซุเปอร์อีโก้ (Superego) ดังนั้น พฤติกรรมด้านมืด จึงแสดงออกมาผ่านทางกรกระทำ คำพูด รวมไปถึงความคิด จากการวิเคราะห์พบว่า มีตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มีพฤติกรรมด้านมืดของ อิด (Id) ทั้งหมด 3 ตัวละคร ได้แก่ ย้อย เรณู และพิไล ดังตัวอย่าง

“อิหน้าด้าน เกิดมากไม่เคยพบไม่เคยเห็นคนหน้าด้านไร้ยางอายอย่างมึง ต่าอะไรดี
มึงถึงจะเจ็บ จะอาย จะสำนึก”

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560 : 34)

จากบทสนทนาที่สะท้อนให้เห็นถึงอิด (Id) ของย้อยที่ได้สนทนากับเรณูด้วยความไม่พอใจที่ดาทอแล้วเรณูไม่สะทกสะท้านกับคำพูดของตน ย้อยจึงใช้คำพูดที่รุนแรงหยาบคายมากยิ่งขึ้น เพื่อหวังให้เรณูรู้สึกเจ็บใจหรืออับอาย แต่ท่าทางเมินเฉยของเรณูยิ่งทำให้ย้อยรู้สึกโมโหมากกว่าเดิม เหมือนมีแค่ตนเพียงคนเดียวที่รู้สึกอับอาย

1.2 อีโก้ (Ego) เป็นพลังงานแห่งการเรียนรู้ การแสวงหาเหตุผลเพื่อตอบสนองต่อพลังอิด (Id) ซึ่งตัวละครมีการแสดงพฤติกรรมที่เกิดจากการปรับความต้องการของอิด (Id) ให้มีหลักเหตุและผล โดยใช้หลักความเป็นจริง ปรับความต้องการภายในจิตใจ และภายนอกสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้อง จากการวิเคราะห์พบว่า มีตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มีพฤติกรรมด้านมืดของ อีโก้ (Ego) ทั้งหมด 3 ตัวละคร ได้แก่ ย้อย เรณู และพิไล ดังตัวอย่าง

“ฉันเป็นคนไทย พี่ชายฉันก็บวชก่อนออกเรือนทุกคน ฉันก็เลยประกาศว่าก่อนจะมีเมียต้องบวชให้ฉันเสียก่อน คัดเลือกทหารให้เสร็จซะก่อน มันจะได้ไม่มีภาระห่วงหน้าพะวงหลัง” เรื่องบวชก็พออ้างได้ แต่ภาระที่ว่าจริงๆ แล้ว นางย้อยอยากเก็บลูกไว้ใช้งานมากกว่า

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560 : 67)

จากบทสนทนาที่สะท้อนพฤติกรรมด้านอีโก้ (Ego) ของตัวละครย่อย ได้สนทนากับ มารดาของฟีโล ย่อยใช้ความไวใจและความเชื่อใจที่มารดาของฟีโลมีให้กับตน เพื่อให้ได้ฟีโลมาเป็นสะใภ้รอง โดยย่อยได้บอกว่า หากบุตรชายของตนต้องการมีภรรยา ต้องคัดเลือกทหารให้เรียบร้อยก่อน ตนถึงอนุญาตให้มีภรรยาได้ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ย่อยต้องการให้บุตรชายของตนอยู่ทำงานที่บ้านเสียมากกว่า เพราะหากตนขาดบุตรชายไปแล้ว อาจไม่มีใครคอยช่วยเหลืองานของตนได้อีก

1.3 ซุปเปอร์อีโก้ (Super ego) เป็นส่วนที่ทำหน้าที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับศีลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยมทางสังคม เป็นส่วนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ ครู หรือบรรพบุรุษทางสังคม ซึ่งตัวละครมิได้ปล่อยให้ซุปเปอร์อีโก้ (Superego) มีอำนาจสูงกว่า อีโก้ (Ego) และ อิด (Id) ดังนั้นมักทำให้บุคคลนั้นๆ รู้สึกผิดหรือรบกวนจิตใจเมื่อกระทำสิ่งใดๆ จากการวิเคราะห์พบว่า มีตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มีพฤติกรรมด้านมิตของ ซุปเปอร์อีโก้ (Super ego) ได้แก่ เรณู แสดงพฤติกรรมดังตัวอย่าง

เพราะผิดครั้งแรกนั้น ทำไปเพราะอยากเอาชนะแม่ผัว อยากอยู่กับชายคนรักโดยไม่มีอุปสรรคเท่านั้น แต่ถ้าวัยของนางย่อยมาถึงครอง โดยที่สติเจ้าของไม่สมบูรณ์ มันก็เป็นเหมือนการใช้วิธีสกปรกปล้นใจเอาทรัพย์ ซึ่งถ้าใครมารู้ทีหลังก็คงยากจะให้อภัยในความผิดนี้

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560 : 295)

จากข้อความนี้ สะท้อนพฤติกรรมด้านซุปเปอร์อีโก้ (Superego) ของตัวละครเรณู ที่มีพฤติกรรมรู้สึกผิด และละอายใจในเรื่องต่างๆ เรณูมีสำนึกในความผิดนี้ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจที่ได้ทำเสน่ห์คุณไสยใส่ย่อยเมื่อย่อยได้ให้ทรัพย์สินแก่ตนแล้ว เรณูยิ่งจึงเกิดความรู้สึกผิดและเกิดความกังวลมากกว่าเดิม เพราะทรัพย์สินที่ย่อยให้ตนมานั้น ไม่ได้เกิดจากความรักใคร่ ความเอ็นดู หรือความเต็มใจ แต่เกิดจากเสน่ห์คุณไสยที่ตนเป็นคนกระทำใส่ย่อย เรณูจึงรู้สึกผิดภายในใจ

1.4 สัญชาตญาณเพื่อการดำรงชีวิต เป็นสัญชาตญาณเพื่อการเอาชีวิตรอดและการดำรงพันธุ์ เช่น ความหิว แรงขับทางเพศ ซึ่งตัวละครได้แสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมการรักตัวกลัวตาย พฤติกรรมการดิ้นรนหาทางสู้เพื่อชีวิตของตนเอง โดยการใช้คำพูดที่โกหกหลอกลวง จากการวิเคราะห์พบว่า มีตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มีพฤติกรรมด้านมิตของสัญชาตญาณเพื่อการเอาชีวิตรอด ทั้งหมด 2 ตัวละคร ได้แก่ เรณู และฟีโล ดังตัวอย่าง

ฝ่ายฟีโลแม้ว่าจะสาแก่ใจ สบายใจที่เรณูไปพ้นทางเสียได้ แต่เรื่องที่ตีขึ้นมาชู่อาฆาตไว้ก็ทำให้ฟีโลอยู่ร้อนนอนทุกข์ ระแวงจนต้องระวังตัวมากขึ้น ยามเดินทางไป-กลับบ้านกับร้านฟีโลไม่ยอมเดินเท้าตามลำพังอย่างเดิม แต่จะสั่งให้รถสามล้อถีบ มารอรับไป-กลับ ฟีโลจะไม่ยอมอยู่ที่บ้านเพียงลำพัง ไม่รับไมตรีจากคนแปลกหน้า

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560 : 678)

จากข้อความนี้สะท้อนพฤติกรรมด้านสัญชาตญาณเพื่อการดำรงชีวิตของตัวละคร พิไล ได้เกิดความรู้สึกสับสนที่ตนนั้นสามารถกำจัดเรณูให้ออกไปจากชุมแสงได้สำเร็จ แต่ตนกลับต้องเกิดความวิตกกังวล และหวาดกลัว เพราะดื่มได้ชุ่มอาฆาตไว้ พิไลจึงกลัวว่าอาจเกิดอันตรายขึ้นกับตัวเองได้ทุกขณะ พิไลจึงได้คิดหาทางแก้โดยการระวังตัวเองมากยิ่งขึ้น

1.5 สัญชาตญาณเพื่อความตาย เป็นส่วนที่ลึกที่สุดของจิตใต้สำนึกของมนุษย์ที่มักโหยหาและปรารถนาถึงความตาย มีความก้าวร้าว มนุษย์มักชื่นชอบการทำให้ตนเองเจ็บปวด หรือพบเจอกับความลำบาก จากการวิเคราะห์พบว่า มีตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มีพฤติกรรมด้านมืดของสัญชาตญาณเพื่อความตาย เป็นแรงกระตุ้นให้ก้าวร้าว ทำลาย ตัวละครก้าวร้าวต่อตัวเองโดยทำให้ตัวเองเจ็บปวด หรือลำบากและทำต่อผู้อื่น ทั้งหมด 3 ตัวละคร ได้แก่ ย้อย เรณู และพิไล ดังตัวอย่าง

“ห้องใต้ก็แห้งได้ แล้วคนอย่างฉันนี่ มันไม่เชื่อหรือว่ามันจะไม่เคยรีดเค็ดออกจากห้อง”

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560 : 12)

จากบทสนทนาที่ สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมด้านสัญชาตญาณเพื่อความตายของตัวละคร ย้อย โดยแสดงให้เห็นว่าตนนั้นไม่อยากได้ลูกสะใภ้คนนี้ จึงกล่าวให้เรณูไปกระทำการที่ผิด เพราะย้อยคิดว่าอาชีพของเรณูยังไม่ต้องเจอเรื่องผิดศีลธรรม จึงคิดว่าไม่อยากถ้าหากเรณูกระทำตามสิ่งที่ย้อยต้องการ พฤติกรรมดังกล่าวแสดงนิสัยก้าวร้าว มองทุกอย่างในแง่ลบ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง

1.6 เก็บกด คือ เกิดจากการเก็บกดความรู้สึกที่ไม่สบายใจ หรือความรู้สึกผิดหวัง ความคับข้องใจไว้ภายใต้จิตสำนึก จากการวิเคราะห์พบว่า มีตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มีพฤติกรรมด้านมืดของการเก็บกด ทั้งหมด 3 ตัวละคร ได้แก่ ย้อย เรณู และพิไล ดังตัวอย่าง

“แล้วเป็นเจ็ดปีที่ชีวิตพี่เหมือนตกอยู่ในขุมนรกด้วย มีลูกก็ไม่ได้เลี้ยง มีลูก ลูกก็ไม่รู้ว่า เป็นแม่ ไม่ได้เรียกพี่ว่าแม่ ต้องเรียกแม่ว่าพี่ แล้วก็ต้องระหระหอนไปหากินที่อย่างนั้น ใครมองเห็นก็มองด้วยสายตาเหยียดหยาม” พูดแล้วน้ำตาก็ลอลูกนัยน์ตา แต่เรณูก็กะพริบไล่มันออกไปได้อย่างเร็ว พร้อมกับสุดลมหายใจเข้าปอดเรียกความมั่นใจ

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560 : 95)

จากบทสนทนาที่ สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมด้านการเก็บกดของตัวละคร เรณู โดยมีสนทนากับกัวยรรณา น้องสาวของตนว่าถ้ายังเอาแต่อายคน ไม่สู้คน หรือไม่ทันเล่ห์เหลี่ยมของคน เรณูคงไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้ และเรณูยังได้นึกถึงเรื่องราวในอดีตของตน ไม่ว่าในอนาคตที่ตนต้องเจอกับเรื่องเลวร้าย ตนไม่ถอยอย่างเด็ดขาด เพราะมีเรื่องราวในอดีตเป็นบทเรียนให้ต้องเข้มแข็งอยู่ตลอดเวลา

1.7 การป้ายความผิดให้แก่ผู้อื่น คือ เกิดจากการต้องการคลายความวิตกกังวล โดยการป้ายความผิดให้แก่ผู้อื่น จากการวิเคราะห์พบว่า มีตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มีพฤติกรรมด้านมืดของการป้ายความผิดให้แก่ผู้อื่นทั้งหมด 2 ตัวละคร ได้แก่ ย้อย และพิไล ดังตัวอย่าง

ด้วยเสือกก หมอน มุ้ง ผ้าห่มเป็นของที่คนหมู่มาใช้กัน จึงมีกลิ่นเหม็น กลิ่นยา กลิ่นเหม็นอับหมักหมม ไทน์จะเสียงพุดคุย เสียงไอ เสียงลูกเดินไปส้วม กลิ่นควันยาสูบ เสียงตำหามาก พิไลจึงนอนไม่หลับ แต่ครั้งจะลุกออกจากมุ้งไปสูดอากาศข้างนอก ยุงก็ชุมเหลือเกินคิดแล้ว พิไลก็รู้สึกแค้น ‘อีคน’ ที่ทำให้ชีวิตของตนนั้นต้องมายุ่งยากลำบากลำบาก

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560 : 407)

จากข้อความนี้สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมด้านการป้ายความผิดให้แก่ผู้อื่นของตัวละคร พิไลที่ต้องการหาหมอนหนุนให้คุณไสยฝีมือดีให้ไปช่วยถอนเสน่ห์คุณไสยออกจากตัวของย้อย พิไลจึงต้องอดทนผ่านความยากลำบากในแบบที่ชีวิตของตนไม่เคยต้องพบเจอมาก่อน จึงคอยก่นด่าเรณูว่าที่ตนต้องมาลำบากอยู่เช่นนี้ เป็นเพราะเรณูคนเดียว ซึ่งพิไลได้โยนผลจากความคิดที่ไม่เหมาะสมของตนไปให้บุคคลอื่น

1.8 การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง คือ เกิดจากการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง โดยมีคำอธิบายที่เป็นที่ยอมรับสำหรับคนอื่น จากการวิเคราะห์พบว่า มีตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มีพฤติกรรมด้านมืดของการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง ทั้งหมด 1 ตัวละคร ได้แก่ พิไล ดังตัวอย่าง

“ดูท่านังเด็กแก่แต่दनันจะชอบเฮียใช้”

“พุดมากน่า” ประสงค์ปรัม

“ไม่มากหรอก ผู้หญิงดูผู้หญิงด้วยกันออก”

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560 : 457)

จากบทสนทนานี้ สะท้อนพฤติกรรมด้านการหาเหตุผลเข้าข้างตนเองของตัวละคร พิไล เห็นว่าปฐมมีเด็กผู้หญิงมาคอยยุ่งเกี่ยวด้วย ตนจึงคิดว่าเด็กคนนั้นคงมีความรู้สึกชอบปฐมอยู่ไม่น้อย แต่เมื่อพุดไปแล้วกลับไม่มีใครเชื่อตน ตนจึงต้องหาเหตุผลด้วยการบอกว่าผู้หญิงดูผู้หญิงด้วยกันออก พิไลเพียงแต่หาเหตุผลเพื่อให้ผู้อื่นยอมรับ

1.9 การแสดงปฏิกิริยาตรงข้ามกับความปรารถนาที่แท้จริง คือ เกิดจากการทู่ทอในการแสดงพฤติกรรมตรงข้ามกับความรู้สึกของตน จากการวิเคราะห์พบว่า มีตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มีพฤติกรรมด้านมืดของการแสดงปฏิกิริยาตรงข้ามกับความปรารถนาที่แท้จริง ทั้งหมด 3 ตัวละคร ได้แก่ ย้อย เรณู และพิไล ดังตัวอย่าง

“พวกแกโตกันจนหมาเลียตุ๊ดไม่ถึงแล้ว ทำไมจะอยู่กันไม่ได้ หาอยู่หากินกันเป็นหมด
แล้วนี่ ม้าตายไปพวกแกก็จะได้ไม่มีใครมาขวางความสุข”

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560 : 651)

จากบทสนทนาที่ สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมด้านการแสดงปฏิภิกิริยาตรงข้ามกับความ
ปรารถนาที่แท้จริงของตัวละคร ย้อย มีความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ แม้นบอกว่าไม่เป็นอะไร แต่ความจริงแล้ว
ย้อยกำลังพูดเพื่อต้องการประชดบุตรชายของตน เพราะตนคิดว่าบุตรชายต้องการมีความสุขโดยที่ไม่มีตน
มาขวาง ย้อยได้แสดงออกในสิ่งที่ตรงข้ามกับที่ตนรู้สึก โดยการแสดงพฤติกรรมตรงข้ามกับความรู้สึกของตนเอง

1.10 สร้างวิมานในอากาศ หรือฝันกลางวัน คือ เกิดจากการสร้างจินตนาการ หรือสร้าง
มโนภาพเกี่ยวกับสิ่งที่ตนมีความต้องการ แต่เป็นไปไม่ได้ จากการวิเคราะห์พบว่า มีตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มี
พฤติกรรมดังกล่าว 1 ตัวละคร ได้แก่ พิไล ดังตัวอย่าง

ดังนั้น พิไลจึงมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ชัด จนประสงครู้สึกแปลกใจ เพราะ
พิไลตื่นแต่เช้า ลุกขึ้นมาหุงข้าว ผีกทำกับข้าว ทำขนมใส่บาตรพระ และยังเผื่อแผ่มาให้แม่ผัว
กับกมล เพราะถือว่ายิ่งดีกับนางย้อยมากเท่าไร นางย้อยก็คงจะให้ความรักความเมตตา
และมอบทรัพย์สินให้โดยไม่มีอาการอึดอัดเป็นแน่

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560 : 679)

จากข้อความนี้ สะท้อนพฤติกรรมด้านการสร้างวิมานในอากาศของตัวละคร พิไล
โดยได้วาดฝันไว้ว่า หากตนพยายามทำดีกับย้อย พยายามเอาอกเอาใจย้อยอย่างที่เราดูทำ พยายามปรับตัวเอง
ให้เป็นคนใหม่ ย้อยคงรักใคร่เอ็นดูและมอบความเมตตาให้กับตน อีกทั้งย้อยคงมอบทรัพย์สินเงินทองต่าง ๆ ให้ตน
แบบไม่มีข้อแม้ใดๆ พิไลคิดฝันสร้างจินตนาการ หรือมโนภาพเกี่ยวกับสิ่งที่ตนมีความต้องการ

1.11 การแยกตัว คือ เกิดจากการแยกตนให้พ้นจากสถานการณ์ที่อาจนำพาความ
คับข้องใจ จากการวิเคราะห์พบว่า มีตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มีพฤติกรรมด้านมืดของการแยกตัว ทั้งหมด 2 ตัวละคร
ได้แก่ ย้อย และเรณู ดังตัวอย่าง

ย้อยนั่งร้องไห้เพราะความคับแค้นใจที่โง่งงหลงเชื่อว่าความรักนั้นจะทำให้ชีวิต
มีความสุข ก็ได้มีน้อยๆ ของปฐมเช็ดน้ำตาให้ ‘มาร้องไห้ทำไม ม้าเจ็บตรงไหน ใครทำม้าเจ็บ’
เสียงเล็ก ๆ ยังคงห่อหุ้มหัวใจอย่างไม่มีเสื่อมคลาย

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560 : 47)

จากข้อความนี้ สะท้อนพฤติกรรมด้านการแยกตัวของตัวละคร ย้อย ที่มีพฤติกรรม
การแยกตัวเอง ย้อยเศร้าเสียใจกับความเจ็บปวดที่ตนเองได้กระทำไว้กับบุตรชายของตน จึงหวนนึกไปถึง

ชีวิตของตนในยามยากลำบาก ซึ่งตนมีปฐมค้อยู่เคียงข้างเสมอ แต่ในตอนนี้นักกำลังกัดกันความสุขของปฐม เป็นเพราะความอคติในใจของย้อยเอง ย้อยได้มีการแยกตัว โดยออกไปอยู่ตามลำพัง เป็นสภาวะอารมณ์ที่ อายากอยู่เงียบๆ เพียงคนเดียว ไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับใคร และไม่ยากให้ใครมายุ่งกับตนในเวลาเช่นนี้

1.12 การทดแทน คือ เกิดจากการระบายอารมณ์โกรธ หรือความคับข้องใจต่อผู้อื่น หรือสิ่งของที่ไม่ได้เป็นสาเหตุของความคับข้องใจ จากการวิเคราะห์พบว่า มีตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มีพฤติกรรม ด้านมืดของการทดแทน ทั้งหมด 2 ตัวละคร ได้แก่ ย้อยและฟีโล ดังตัวอย่าง

“มัวไม่ยากได้ยื่นช้อนนี้ อย่าให้ช้อนมันต้องเหมือนช้อนแม่มันนะ”

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560: 797)

จากบทสนทนาที่ สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมด้านการทดแทนของตัวละคร ย้อย ที่สนทนากับกมล ย้อยยังมีความรู้สึกโกรธและเคียดแค้นมาลาเป็นอย่างมาก เพราะมาลาได้พุดจาสาปแช่งมงคล จนมงคลได้เกิดอุบัติเหตุจนเสียชีวิต มาลาได้นำบุตรของเธอมาทิ้งไว้ให้ย้อยดูแล ย้อยที่ไม่ต้องการให้หลาน ของตนนั้นมีชื่อเหมือนมาลา เพราะเป็นคนที่คุณโกรธ ย้อยได้ระบายอารมณ์โกรธ ต่อคนที่ไม่ได้เป็นต้นเหตุ ของความคับข้องใจ

1.13 การเลียนแบบ คือ เกิดจากการปรับตัวโดยมีการเลียนแบบบุคคลที่ตนนิยม ยกย่องหรือมีความชื่นชอบ จากการวิเคราะห์พบว่า มีตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มีพฤติกรรมด้านมืดของการเลียนแบบ ทั้งหมด 1 ตัวละคร ได้แก่ ฟีโล ดังตัวอย่าง

นางอ่าก็เผยวิธีหาเงินหาทองเข้าบ้านตามแบบของตน นอกจากขายทองรูปพรรณแล้ว ที่นี่ยังรับจำนำ จำนอง รับซื้อของเก่าที่มีแนวโน้มว่าจะมีราคาในอนาคต และเป็นเจ้ามือรับห่วย เลื่อนอีกด้วย ฟีโลจึงพอมองเห็นลู่ทางทำมาหากินที่รู้สึกถูกกับจริตของตน หากว่านางย้อย จะตุกติกไม่ยกร้านนั้นให้เป็นของตนอย่างที่เคยบอกไว้

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560 : 448)

จากข้อความนี้ สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมด้านการเลียนแบบของตัวละคร ฟีโล มีความต้องการในทรัพย์สินเงินทองและกิจกรรมร้านค้าของย้อยเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว แต่ตนมาคิดได้ว่าหากในอนาคต ย้อยไม่ยอมยกกิจการร้านค้าให้กับตนจริงๆ ตนยังคงมีลู่ทางอื่นในการทำมาหาเลี้ยงชีพของตนเองอยู่ เพราะ นางอ่าได้แนะนำวิธีหาเงินเข้ากระเป๋าตัวเองตามแบบฉบับของเธอให้ฟีโลได้ฟัง ดังนั้นฟีโลจึงมีการเลียนแบบ พฤติกรรม ทศนคติ ค่านิยมที่ตนชื่นชอบ

ผลจากการศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมด้านมืดของตัวละคร ย้อย เรณูและฟีโล ตามทฤษฎีของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) สรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 1

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ตัวละครเอกฝ่ายหญิง	ตัวละคร ย้อย	ตัวละคร เรณู	ตัวละคร พิไล
1.1 อิด (Id)	✓	✓	✓
1.2 อีโก้ (Ego)	✓	✓	✓
1.3 ซุปเปอร์อีโก้ (Super Ego)	-	✓	-
1.4 สัญชาตญาณการดำรงชีวิต	-	✓	✓
1.5 สัญชาตญาณเพื่อความตาย	✓	✓	✓
1.6 การเก็บกด	✓	✓	✓
1.7 การป้ายความผิดให้แก่ผู้อื่น	✓	-	✓
1.8 การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง	-	-	✓
1.9 การแสดงปฏิกิริยาตรงข้ามกับความ ปรารถนาที่แท้จริง	✓	✓	✓
1.10 สร้างวิมานในอากาศ	-	-	✓
1.11 การแยกตัว	✓	✓	-
1.12 การทดแทน	✓	-	✓
1.13 การเลียนแบบ	-	-	✓

ตารางที่ 1 แสดงผลสรุปทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud)

สรุปผลจากตารางพบว่าตัวละคร ย้อย เรณู และพิไล มีพฤติกรรมที่เหมือนกันทั้งหมด 5 หัวข้อ ได้แก่ 1.1 อิด (Id) ต่างมีการกระทำหรือคำพูดที่แสดงออกโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสม 1.2 อีโก้ (Ego) มักหาเหตุผลต่างๆ มาใช้เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง 1.5 สัญชาตญาณเพื่อความตาย ต่างมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว ชอบการทำให้ตนเองหรือคนอื่นเจ็บปวด 1.6 การเก็บกด ต่างมีความรู้สึกที่ไม่สบายใจ หรือความรู้สึกผิดหวัง ทำให้เก็บกด ไม่สามารถแสดงออกมาให้ผู้อื่นรู้ได้ 1.9 การแสดงปฏิกิริยาตรงข้ามกับความปรารถนาที่แท้จริง แสดงพฤติกรรมตรงข้ามกับความรู้สึกของตน และพบว่าตัวละคร ย้อย เรณู และพิไล มีพฤติกรรมแตกต่างกันถึง 8 หัวข้อ ได้แก่ 1.3 ซุปเปอร์อีโก้ (Super Ego) มีเพียงตัวละคร เรณู ที่ได้มีความรู้สึกผิดต่อการกระทำของตนเอง 1.4 สัญชาตญาณการดำรงชีวิต มีเพียงตัวละคร เรณู และพิไล ที่มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการเอาตัวรอดหรือมีความคิดในการรักตัวกลัวตาย 1.7 การป้ายความผิดให้แก่ผู้อื่น มีเพียงตัวละคร ย้อยและพิไล ที่มีพฤติกรรมป้ายความผิดให้แก่ผู้อื่น เพื่อให้คลายความกังวลของตนเอง 1.8 การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง มีเพียงตัวละคร พิไล

มีพฤติกรรมที่มักหาเหตุผลต่าง ๆ มาเข้าข้างตนเองเสมอ 1.10 การสร้างวิมานในอากาศ มีเพียงตัวละคร พิไล มักจินตนาการในสิ่งที่ตนอยากได้เสมอ 1.11 การแยกตัว มีเพียงตัวละคร ย้อยและเรณู เมื่อเกิดความรู้สึกเศร้าโศก จึงแยกตัวออกมาจากผู้คนรอบข้าง 1.12 การทดแทน มีเพียงตัวละคร ย้อยและพิไล มักนำอารมณ์ไม่พอใจของตนไประบายกับผู้อื่นเสมอ และ 1.13 การเลียนแบบ มีเพียงตัวละคร พิไล ที่มีการลอกเลียนแบบการกระทำของผู้อื่นโดยนำมาปรับใช้กับชีวิตของตน ดังนั้นตัวละครย้อย เรณู และพิไล ต่างมีพฤติกรรมด้านมืดที่คล้ายคลึงกัน ทั้งหมด 5 หัวข้อ และมีความแตกต่างในพฤติกรรมด้านมืดถึง 8 หัวข้อ

การศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมด้านมืดของตัวละครเอกฝ่ายหญิง ตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ คาร์ล จี จุง (Carl G. Jung) ปรากฏลักษณะดังต่อไปนี้

1) อีโก้ (Ego) คือ เกิดจากส่วนของจิตที่รู้สึก ประกอบด้วยการรับรู้ ความจำ ความคิด จากการวิเคราะห์พบว่า มีตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มีพฤติกรรมด้านมืดของ อีโก้ (Ego) ทั้งหมด 3 ตัวละคร ได้แก่ ย้อย เรณู และพิไล ดังตัวอย่าง

“อะไรจะเกิดก็ให้มันเกิด เพราะที่ผ่านมา ชีวิตมันก็ได้ดีกว่าที่เป็นอยู่สักเท่าไรหรอก” เรณูก็หวนไปคิดถึงชีวิตจนยากในวัยเด็กที่ต้องอดๆ อยากๆ คิดถึงชีวิตตอนที่ไปอยู่กับพี่เขยจนตั้งท้อง แล้วพี่สายทองก็มาต่าทอ ตบตี จนเนื้อตัวเขียวช้ำ คิดถึงสายตาคนแฉๆ นั้นที่มองอย่างรังเกียจเด็ดฉันท์ว่าเป็นหญิงชั่วเพราะแย่งผัวพี่สาว คิดถึงชีวิตยามที่ต้องเดินทางกลับบ้านแล้วคนอื่นๆ มองด้วยสายตาเหยียดหยาม เพราะปล่อยให้ชีวิตตกต่ำจนกระทั่งมีคำว่า ‘กะหรี’ เป็นชื่อเล่นชื่อรอง”

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560 : 402)

จากบทสนทนาที่ สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมด้านอีโก้ (Ego) ของตัวละคร เรณู เป็นผู้หญิงที่ต่อสู้กับความยากลำบาก โดนชาวบ้านประณามต่อว่าจนต้องออกมาจากถิ่นกำเนิดและต้องใช้ชีวิตโดยลำพัง เรณูที่ไม่ได้เรียนหนังสือ ไม่มีความรู้ ทำให้ต้องไปประกอบอาชีพโสเภณีที่ทุกคนดูถูกเหยียดหยาม อีกทั้งยังมีความทรงจำที่เลวร้าย แม้ยามที่กลับถิ่นกำเนิดยังมีคำดูถูกนินทา ซึ่งเป็นบุคลิกที่เด่นชัดของตัวละคร เรณู เป็นคนที่อดทนและสู้ชีวิต

2) ความไร้สำนึกส่วนบุคคล (Personal Unconscious) คือ เกิดจากประสบการณ์ต่างๆ ที่เคยรู้สำนึกมาแล้วครั้งหนึ่งแต่ถูกเก็บกดถูกลืม ในเวลาต่อมาความไร้สำนึกยังมีทางหลุดเรียกให้คืนกลับมาสู่จิตภาครู้สำนึก จากการวิเคราะห์พบว่า มีตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มีพฤติกรรมด้านมืดของความไร้สำนึกส่วนบุคคล ทั้งหมด 3 ตัวละคร ได้แก่ ย้อย เรณู และพิไล ดังตัวอย่าง

“ตอนนี้ฉันบอกตรงๆ นะ พีตีม เหมือนฉันยืนอยู่บนเส้นลวด จะตกลงไปตายเมื่อไหร่ ก็ไม่รู้ ตั้งแต่พีโลมันรู้เรื่อง มันก็เล่นงานฉันไม่เลิกไม่รา นี่มันก็จะพาแม่ผิวฉันไปเอาของออก ฉันละกลุ่มใจไม่คลาย”

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560 : 551)

จากบทสนทนาที่ สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมด้านความไร้สำนึกส่วนบุคคลของตัวละคร เรณู ที่ประกอบอาชีพโสเภณี ด้วยอาชีพของตน ทำให้ทุกคนเหยียดหยามดูถูกตนอยู่เสมอ ตนจึงใช้วิธีเข้าหาปฐุม โดยการใช้เสน่ห์คุณไสย แม้ว่าเป็นวิธีที่ทำให้ตนนั้นได้รักกับปฐุมอย่างง่ายดาย แต่ตนนั้นก็กลับมีความรู้สึก ผิดคอยรบกวณจิตใจอยู่ตลอดเวลา และยังมีพีโลที่คอยยุยงปลุกปั่นเพื่อเปิดเผยความจริงของเรณู ยิ่งทำให้เรณูนั้นมีแต่ความวิตกกังวลเป็นอย่างมาก

3) ความไร้สำนึกรวม (Collective Unconscious) คือ แหล่งเก็บความจำต่างๆ ในอดีต ซึ่งเป็นความจำอันเป็นมรดกของเชื้อชาตินั้นๆ ความไร้สำนึกรวมนี้อธิบายว่าเป็นสิ่งที่ได้รับเป็นมรดกถ่ายทอดให้สำหรับทุกชีวิตตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิ จากการวิเคราะห์พบว่า มีตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มีพฤติกรรมด้านมิตความไร้สำนึกรวม ทั้งหมด 2 ตัวละคร ได้แก่ ย้อย และเรณู ดังตัวอย่าง

พอฟ้าสว่าง พระภิกษุก็เริ่มออกบิณฑบาต จำนวนพระนั้นมีมากมาย หากจะไล่หมด ทุกองค์เห็นที่ทุนหายกำไรหด สุดท้ายเรณูเลือกหยิบส่วนที่จะทำให้ได้กำไรออกมาถาดละห่อ สี่ถาดสี่ห่อ ยกมือที่มีขนมขึ้นจับ พร้อมอธิษฐาน ขอให้กุศลผลบุญที่ทำในวันนี้ ส่งผลให้ตัวเองนั้น ร่ำรวย สุขสบายตราบนานกว่าจะสิ้นลมหายใจ

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560 : 78-79)

จากข้อความนี้ สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมด้านความไร้สำนึกรวมของตัวละคร เรณู ได้มีการเรียนรู้ และจดจำสิ่งที่บรรพบุรุษสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน คือ การทำบุญตักบาตร แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ต้องการที่พึ่งพิงทางจิตใจ ใช้ศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ การที่เรณูได้กระทำสิ่งที่สืบทอดกันมาทำให้เกิดความสมบูรณ์ และเกิดประสบการณ์ของมนุษย์ โดยเฉพาะขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ต้องสืบทอดกันอย่างยาวนานและตลอดไป ซึ่งตัวละคร เรณู ได้มีการตักบาตรขอกุศลผลบุญช่วยให้ชีวิตของตนเองนั้นสุขสบาย

4) หน้ากาก (Persona) คือ เกิดจากเป็นด้านหนึ่ง หรือมุมหนึ่งของตัวเราที่เราเลือกแสดงออกในสังคม จากการวิเคราะห์พบว่า มีตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มีพฤติกรรมด้านมิตของหน้ากาก ทั้งหมด 2 ตัวละคร ได้แก่ เรณู และพีโล ดังตัวอย่าง

“หนูอยากเห็นโรงสีนะ ม้า ก็เลยให้เฮียพามา” อยากรู้อยากเห็น จะได้ประเมิน
ประมาณได้ว่า ถ้าปล่อยทางนี้ให้ลูกคนอื่น ๆ ไป มันจะคุ้มกับที่จะได้ร้านค้ามาหรือไม่ นั่นคือ
ความในใจแท้จริงของฟีโล

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560 : 165)

จากบทสนทนาที่ สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมด้านหน้าากของตัวละคร ฟีโล มีความต้องการ
ในทรัพย์สินเงินทองเป็นอย่างมาก แต่เมื่อตนเข้ามาเป็นสมาชิกของย้อย ตนต้องทำให้ย้อยไว้เนื้อเชื่อใจ โดยทำ
ท่าทีว่าตนนั้นอยากเห็นความเป็นอยู่ของครอบครัวของสามีตน แต่ความจริงแล้วตนนั้นอยากรู้อยากเห็นช่องทาง
การทำรายได้ เพราะใจของฟีโลนั้นเต็มไปด้วยความโลภ โดยการใส่หน้าากปกปิดความจริงที่ตนนั้นอยากรู้อ
อยากเห็น

5) เงาแฝง (Shadow) คือ เกิดจากความระลึก นึกคิด ที่ติดตามมาเหมือนเงาตามตัว จากการ
วิเคราะห์พบว่า มีตัวละครเอกฝ่ายหญิงที่มีพฤติกรรมด้านมืดของเงาแฝง ทั้งหมด 3 ตัวละคร ได้แก่ ย้อย เรณู
และฟีโล ดังตัวอย่าง

“ระวังนะ น้ำ มันไม่ตาย เรายี่แหละจะตายกัน” ที่ฟีโลนอนไม่หลับไม่ได้คิดมาก
เฉพาะเรื่องที่เรณูตั้งท้อง กับเรื่องหาวิธีแก้ไขให้นางย้อยกับปฐมกลับมาเป็นปกติ แต่ฟีโล
ยังคาใจเรื่องของติ่มด้วย คนอย่างนั้น มันคงไม่กลัวกับคำขู่ของใครหรอก วันหน้ามันจะต้อง
มาเอาคืนอย่างแน่นอน ฟีโลคิดอย่างนั้น”

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560 : 609)

จากบทสนทนาที่ สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมด้านเงาแฝง ของตัวละคร ฟีโล ที่มีความแค้น
ต่อติ่มที่โกหกว่าไม่รู้จักกับเรณู เพราะเซตลูกน้องของฟีโลได้เล่าความจริงทั้งหมดให้ติ่มฟังแล้ว ทำให้ทั้งสองคน
โกรธแค้นติ่มเป็นอย่างมาก ฟีโลมีความหวาดกลัวว่าคนอื่นอาจรับรู้เรื่องของตนพยายามแก้แค้นเรณู ตนจึงอยาก
ให้เซตไปจัดการติ่ม เพื่อความสบายใจ

6) ประเภทเปิดเผย (Extravert) คือ เกิดจากมักชอบการทำตัวเด่นดัง มีอารมณ์อ่อนไหว
รวดเร็ว มีความเป็นมิตร ชอบแสดงความรู้สึก ถ้าเกิดความคับข้องใจมักปรับตัวในรูปแบบของความก้าวร้าว
ชอบบังคับขู่เข็ญให้คนอื่นทำตามใจตน ชอบในการมีอำนาจเหนือกว่าคนอื่น เจ้ากี้เจ้าการในเรื่องต่างๆ ปากคอ
เราะร้าย จากการวิเคราะห์พบว่าทั้งหมด 3 ตัวละครเอกฝ่ายหญิง คือ ย้อย เรณู และฟีโล มีบุคลิกแบบประเภท
เปิดเผยอย่างชัดเจน ดังตัวอย่าง

“ตาย อีเรณู ใครใช้ให้มึงมาวุ่นวายที่ร้านของกู” พอเห็นเรณูถือไม้ชนไถยืนอยู่ นางย้อย
ก็แผดเสียงทันที เรณูยิ้มแหยๆ ทำเหมือนเงินที่ถูกจับได้ว่ามาลักกินขโมยกินของในบ้านของเขา

เมื่ออาการเริ่มเป็นดั่งนั้น อารมณ์ของนางย้อยก็ยิ่งพลุ่งพล่าน “มึงกลับไปอยู่ในที่ของมึงเลยนะ อย่ามาสลัดเสียดใส่ร้านกู”

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560 : 34)

จากบทสนทนาที่ สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมด้านประเภทเปิดเผยของตัวละคร ย้อย ได้เกิดความรู้สึกสงสัยและโมโหที่บุคคลที่ตนเกลียดอย่างเรณูได้เข้ามาอยู่ภายในร้านของตน ย้อยจึงได้แสดงออกไปด้วยการด่าทอ และไล่เรณูให้กลับไป เพราะย้อยมีความรู้สึกอคติต่อเรณูเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เมื่อตนเห็นว่าเรณูได้เข้ามาวุ่นวายและก้าวก่ายในร้านของตน ตนจึงทนไม่ได้และได้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เจ้ากี้เจ้าการในเรื่องต่างๆ

จากการศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมด้านมีดของตัวละคร ย้อย เรณู และพิไล ตามทฤษฎีของคาร์ล จี จุง (Carl G. Jung) สรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 2

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของคาร์ล จี จุง (Carl G. Jung) ตัวละครเอกฝ่ายหญิง	ตัวละคร ย้อย	ตัวละคร เรณู	ตัวละคร พิไล
2.1 อีโก้ (Ego)	✓	✓	✓
2.2 ความไร้สำนึกส่วนบุคคล (Personal Unconscious)	✓	✓	✓
2.3 ความไร้สำนึกรวม (Collective Unconscious)	✓	✓	-
2.4 หน้ากาก (Persona)	-	✓	✓
2.5 เงาแฝง (Shadow)	✓	✓	✓
2.6 ประเภทเปิดเผย (Extravert)	✓	✓	✓

ตารางที่ 2 แสดงผลสรุปทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของคาร์ล จี จุง (Carl G. Jung)

สรุปผลจากตาราง พบว่าตัวละคร ย้อย เรณูและพิไล มีความคล้ายคลึงกัน 4 หัวข้อ ได้แก่ 2.1 อีโก้ (Ego) ต่างมีการรับรู้ ความคิด ความจำ ในพฤติกรรมต่างๆ จึงเกิดเป็นบุคลิกที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว 2.2 ความไร้สำนึกส่วนบุคคล (Personal Unconscious) ต่างมีประสบการณ์ที่เคยเกิดขึ้นมานานแล้วจนถูกเก็บกดให้หลงลืม จนเมื่อเวลาผ่านไปได้หลุดคิดขึ้นมาอีกครั้ง 2.5 เงาแฝง (Shadow) ต่างมีความนึกคิด ความระลึกในเรื่องที่กระทำผิดอยู่เสมอจนเหมือนเงาตามตัวและ 2.6 ประเภทเปิดเผย (Extravert) ตัวละครมีพฤติกรรมที่ชอบ

ทำตัวเด่น ทำอะไรโดยไม่วางแผน ชอบแสดงความรู้สึก บางพฤติกรรมมีความก้าวร้าว ชอบบังคับขู่เข็ญ ชอบในการมีอำนาจเหนือกว่าคนอื่น เจ้ากี้เจ้าการในเรื่องต่างๆ ปากคอเราะร้าย อีกทั้งพบว่า ตัวละคร ย้อย เรณู และฟีโล มีความแตกต่างกัน 2 หัวข้อ ได้แก่ 2.3 ความไร้สำนึกส่วนรวม (Collective Unconscious) มีเพียงตัวละคร ย้อย และเรณู ที่มีการสะสมประสบการณ์จากบรรพบุรุษที่มีการบังคับให้มีตัวตนเช่นนั้นและ 2.4 หน้ากาก (Persona) มีเพียงตัวละคร เรณู และฟีโล ที่เมื่อเข้าสังคมแล้วมักคอยเปลี่ยนแปลงตนเองตามสถานการณ์นั้นๆ เพื่อความอยู่รอด ดังนั้น ตัวละคร ย้อย เรณู และฟีโล ต่างมีพฤติกรรมด้านมืดที่คล้ายคลึงกันทั้งหมด 4 หัวข้อและมีความแตกต่างในพฤติกรรมด้านมืดถึง 2 หัวข้อ

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษานวนิยายเรื่อง กรงกรรม พบว่าเป็นนวนิยายประเภทสะท้อนสังคม มีแนวเรื่องเกี่ยวกับการนำเสนอเรื่องกรรม อีกทั้งยังมีการให้ตัวละครถ่ายทอดเรื่องราวโดยใช้การกระทำ ความคิด คำพูดในการดำเนินเรื่องราวที่ขัดแย้งกัน ผู้เขียนยังได้สอดแทรกสังคมความเป็นจริงจากจังหวัดนครสวรรค์ และสิ่งสำคัญในนวนิยายเรื่อง กรงกรรม ที่ทำให้เรื่องราวเข้มข้นขึ้นเรื่อยๆ คือ ตัวละครเอกฝ่ายหญิง ได้แก่ ย้อย เรณู และฟีโล มีพฤติกรรมด้านมืดที่เหมือนกันมาก เช่น ชอบพูดจาประชดประชัน เสียดสี เห็นแก่ตัว ชอบเจ้ากี้เจ้าการ เจ้าคิดเจ้าแค้น ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่เป็นไปในเชิงลบ ส่งผลให้ตัวละครหญิงทุกตัวมีภาพลักษณ์เฉพาะตัว โดยการวิเคราะห์จากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) พบว่าทั้ง 3 ตัวละครให้ อิด (Id) มีแรงกระตุ้นมากกว่า อีโก้ (Ego) และซูเปอร์อีโก้ (Superego) ทำให้พฤติกรรมด้านมืดแสดงออกมาได้อย่างชัดเจนโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง แต่ในบางพฤติกรรมยังคงคำนึงถึงหลักความเป็นจริงและยังคงยึดมั่นในศีลธรรม จริยธรรม คุณธรรม ทั้ง 3 ตัวละคร มักแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างชัดเจน ซึ่งสื่อถึงการดิ้นรนเพื่อเอาตัวรอดในการดำรงชีวิต รักตัวกลัวตาย ใช้คำพูดโกหกหลอกลวง ดังเช่น ลออ อุบลแยม (2560 : 12) ได้กล่าวว่า ความต้องการทางด้านร่างกาย เป็นแรงผลักดันที่อยู่ในระดับพื้นฐานที่สุด แต่มีพลังอำนาจสูงสุด เพราะเป็นแรงผลักดันที่จะทำให้ชีวิตอยู่รอด มนุษย์จะต่อสู้ดิ้นรนทุกวิถีทาง เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่จะมาบำบัดความต้องการทางร่างกาย ทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็นทั้งทางที่ดีที่ถูกต้อง หรือทางที่ไม่ถูกต้องก็ได้ และทุกตัวละครยังมีความก้าวร้าว ชอบทำให้คนอื่นเจ็บปวดทั้งการกระทำ คำพูดโดยไม่ได้คำนึงถึงความตาย ต่างมีปมปัญหา

มีเรื่องราวที่ต้องเก็บซ่อนไว้ในใจไม่สามารถเปิดเผยให้ใครรู้ได้ มีภูมิหลังที่ไม่น่าจดจำแสดงถึงกลวิธานในการป้องกันตัวที่มีทั้งการเก็บกด การป้ายความผิดให้ผู้อื่น การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง การแสดงปฏิกิริยาตรงข้ามกับความปรารถนาที่แท้จริง สร้างวิมานในอากาศ การแยกตัว การทดแทนและการเลียนแบบ ในการวิเคราะห์จากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของคาร์ล จี จุง (Carl G. Jung) พบว่า ทุกตัวละครให้ความสำคัญกับการรับรู้ ความจำ ความคิดในการดำรงชีวิต มีในบางพฤติกรรมที่ถูกเก็บสืมกลับมุดเรียกให้กลับขึ้นมาหลอกหลอนตัวเองอีกครั้งและมีใช้หน้ากากในการเข้าหาสังคมและผู้อื่นเสมอ ทั้ง 3 ตัวละครมีบุคลิกประเภทเปิดเผยตัว เพราะเห็นได้จากลักษณะนิสัยและการกระทำของตัวละครที่มักชอบการทำตัวเด่นดัง ชอบทำอะไรโดยไม่วางแผนล่วงหน้า มีอารมณ์อ่อนไหว

ชอบแสดงความรู้สึก ถ้าเกิดความคับข้องใจมักปรับตัวในรูปแบบของความก้าวร้าว ชอบบังคับขู่เข็ญให้คนอื่นทำตามใจตนเอง ชอบในการมีอำนาจเหนือกว่าคนอื่น เจ้ากี้เจ้าการในเรื่องต่างๆ ปากคอเราะร้าย ดังเช่น ชิชยะ ศรีสวัสดิ์ (2560 : 14) ได้กล่าวว่า มักจะเป็นผู้ที่ชอบเข้าสังคม มีพลังและอารมณ์ทางบวกสูง มีความกระตือรือร้น กล้าแสดงออก ชอบพูดคุย ชอบความตื่นเต้น ร่าเริง รักความสนุกสนาน มีความเป็นมิตร ทำให้สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ง่ายและรวดเร็ว โดยบุคคลลักษณะนี้จะมีภาวะผู้นำสูงและมักมีบทบาทในสังคม ทั้งนี้ทั้ง 3 ตัวละครได้แสดงพฤติกรรมด้านมืดต่างๆ ล้วนเกิดมาจากการรับรู้ ความจำ หรือประสบการณ์ในอดีตของตนเอง ดังนั้นตัวละคร ย้อย เรณูและพิไล ต่างมีพฤติกรรมด้านมืดที่คล้ายคลึงกันเป็นอย่างมาก เพราะตัวละครทุกตัวต่างพบเจอเหตุการณ์ที่ไม่ดีจนทำให้ต้องปกป้องตนเองจากสถานการณ์ต่าง ๆ หรือนำมาปรับใช้กับตนเองในทางที่ไม่ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาพฤติกรรมด้านมืดของตัวละครในนวนิยายเรื่องอื่น ๆ ของจุฬามณี
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมด้านมืดของตัวละครหญิงและตัวละครชายจากนวนิยายที่ได้รับความนิยม

เอกสารอ้างอิง

- ชิชยะ ศรีสวัสดิ์. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ สัมพันธภาพ ในการปรึกษาและความมองงาม ภายหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนใจในผู้ที่มีประสบการณ์รับบริการปรึกษาเชิงจิตวิทยา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลธิชา เดชบุญ. (2564). *แนวคิดและศิลปะการใช้ภาษาในนวนิยายเรื่องกรรมกรรม*. *วารสารมนุษยศาสตร์ฉบับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. 10(1), 37-50.
- นิพนธ์ เทียงธรรม. (2560). *กรรมกรรม*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- ประภาพร มอญแสง. (2558). *แบบเรื่องพฤติกรรมด้านมืดของตัวละครเอกในนวนิยาย ของ “ม.ล. ศรีฟ้า มหาวรรณ”*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- Huang Piaoyun. (2558). *ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายรางวัลสุภาวดี เทวกุลฯ พ.ศ. 2549-2553*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษา
หลักสูตรภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาคณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Factors Influencing Confidence in English Language Communication
of English Program Students: A Case Study at the Faculty
of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University

รักษนก แสงภักดีจิต / Rakchanok Saengpakdeejit

คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen

จุฑาภรณ์ วงษ์พุ่ม / Chuthaporn Wongphut

คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen

อภิศรา ก้อนสิน / Apisara Konsin

คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen

อริภิยา มณีกานนท์ / Ornpiya Maneekanon

คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen

วริศรา บทมาตย์ / Varitsara Botmart

คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen

มัชฌิมา วีรศิลป์ / Machima Weerasilp

คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen

Received : March 15, 2024

Received : June 4, 2024

Accepted : June 24, 2024

บทคัดย่อ

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาคณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิเคราะห์ข้อมูลที่นักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจ และหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ได้ตอบแบบสอบถามในชุดคำถามปลายเปิด จำนวน 10 ข้อ จากคำตอบในแบบสอบถามสามารถสรุปปัจจัยที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ

ของนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาคณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2566 แบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็น คือ สภาพแวดล้อม เนื้อหารายวิชาและกิจกรรมหลักสูตร เทคโนโลยีที่เอื้ออำนวย

ปัจจัยสำคัญที่สุดที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ คือ เทคโนโลยีที่เอื้ออำนวยในการสื่อสาร ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่นักศึกษาเลือกสรรได้เองในบริบทที่ต้องการ และตรงกับความสนใจของผู้เรียน แต่ละคนโดยเฉพาะ ได้แก่ สื่อสารกับเพื่อนชาวต่างชาติที่เล่นเกมออนไลน์ รับชมภาพยนตร์หรือละครชุดของต่างประเทศ หาเพื่อนหรือคนรักชาวต่างชาติในสื่อออนไลน์ ใช้สื่อการเรียนฝึกภาษาอังกฤษผ่านแอปพลิเคชัน การเรียนรู้ ดูรายการบันเทิงและฝึกร้องเพลงสากล

คำสำคัญ : การสื่อสาร, ภาษาอังกฤษ, หลักสูตรภาษาอังกฤษ

Abstract

The factors that contribute to the confidence in English language communication of students in the English language program case study, Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University, analyzed the data of English language program students for English for Business Management and Teaching English as a Foreign Language. Respondents answered an open-ended questionnaire with 10 questions. From the answers in the questionnaire, factors contributing to the confidence in English language communication of English language program students case study, Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University, academic year 2023 can be summarized into 3 points: environment, course content and curriculum activities, and facilitating technology. The most important factor leading to confidence in English language communication is technology that facilitates communication, which is an environment that students can choose in the context they desire and aligns with the interests of individual learners, especially communicating with foreign friends while playing online games, watching foreign films or series, finding friends or foreign lovers online, using English language learning media through applications, learning, watching entertainment programs, and practicing singing international songs.

Key words: communication, English language, English language program

บทนำ

ระดับดัชนีความสามารถทางภาษาอังกฤษของคนไทยจากการสำรวจของ “อี เอฟ เอ็ดดูเคชัน เฟิร์ส” (EF Education First) ซึ่งเป็นองค์กรนานาชาติที่เชี่ยวชาญเรื่องการฝึกอบรมด้านภาษาและเป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก ได้แสดงดัชนีความสามารถทางภาษาอังกฤษของประชากรวัยผู้ใหญ่จาก 113 ประเทศที่ไม่ได้

ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ จากการทดสอบผู้ใหญ่มากกว่า 2.2 ล้านคนพบว่า ความสามารถภาษาอังกฤษของประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 101 จาก 113 ประเทศ และรั้งอันดับสุดท้ายจาก 8 ประเทศอาเซียน โดยที่การสำรวจครั้งนี้ไม่มีผลสำรวจของบรูไนและลาว (Thaipbs, 2567, ออนไลน์)

(EF Education First) เมื่อแยกรายปีความสามารถทางภาษาอังกฤษ จากการทดสอบผู้ใหญ่ 2.2 ล้านคน ใน 113 ประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ พบว่าประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 101 จาก 113 ประเทศ

ภาพจาก <https://www.thaipbs.or.th/home> (สืบค้นปี 2567)

ภาพจาก <https://www.komchadluek.net/> (สืบค้นปี 2567)

ปัญหาเรื่องทักษะภาษาอังกฤษของคนไทยอาจเกิดจากหลายปัจจัย อาทิ ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีภาษาเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมที่เป็นความภูมิใจของคนในชาติ คนไทยมีภาษาไทยเป็นภาษาแม่ (Mother tongue) ประเทศไทยไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ รวมถึงการศึกษาไทยในภาพรวมอาจยังมีสภาพแวดล้อมทางการศึกษาและสังคมที่ไม่มีโอกาสให้ผู้เรียนหรือประชากรไทยจำนวนมากมีโอกาสที่จะฝึกฝนภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนมากพอที่จะใช้ภาษาอังกฤษได้ในระดับคล่องแคล่ว เป็นต้น

จากสถิติการดำเนินงานทำของบัณฑิตหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจ และบัณฑิตหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ของคณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานทำบัณฑิตรุ่นปีการศึกษา 2565 พบว่า

หลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจ มีจำนวนบัณฑิต 35 คน ตอบแบบสอบถาม 24 คน คิดเป็นร้อยละ 68.57 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม และจากจำนวนดังกล่าวมีบัณฑิตที่มีงานทำ 14 คน คิดเป็นร้อยละ 58.33 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม มีบัณฑิตว่างงาน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

หลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ มีจำนวนบัณฑิต 17 คน ตอบแบบสอบถาม 17 คน คิดเป็น 100% ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จากจำนวนดังกล่าวมีบัณฑิตที่มีงานทำ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 70.59 และมีบัณฑิตว่างงาน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41

	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ระดับปริญญาตรี	254	219	86.22	134	61.19	0	0	4	1.83	81	36.99	219	100.00
บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท													
บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาเอก													
รวม													
การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจ													
การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ	17	17	100.00	12	70.59			5	29.41	17	100.00		
บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท													
บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาเอก													
รวม													
ปริญญาโท													
ภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจ	35	24	68.57	14	58.33			10	41.67	24	100.00		
รวม													
บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท													
บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาเอก													
รวม													

ฝ่ายวิชาการ คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ข้อมูล ณ วันที่ 15 ธันวาคม 2566

จากสถิติการได้งานทำของบัณฑิตหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจ และบัณฑิตหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศในชุดข้อมูลดังกล่าว แม้จะเป็นตัวเลขที่น่าพึงพอใจก็ยังมีจุดที่สามารถมองได้อีกมุมเช่นกันว่า เพราะเหตุใดบัณฑิตในหลักสูตรภาษาอังกฤษทั้งสองหลักสูตรจึงไม่สามารถมีงานทำได้ 100% แม้ว่าในปัจจุบัน ทักษะภาษาอังกฤษเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการทำงาน ทั้งยังมีตำแหน่งงานที่มากมายหลายแขนงที่จำเป็นต้องมีบุคลากรที่เชี่ยวชาญทักษะภาษาอังกฤษ จากความจำเป็นของทักษะภาษาอังกฤษในปัจจุบัน จึงเป็นจุดที่ต้องตั้งคำถามว่า เพราะเหตุใดจึงมีบัณฑิตหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจยังว่างงานถึงร้อยละ 41.67 และบัณฑิตหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศยังว่างงานถึงร้อยละ 29.41

เมื่อพิจารณาประกอบกับระดับดัชนีความสามารถทางภาษาอังกฤษของคนไทยจากการสำรวจของ “อี เอฟ เอ็ดดูเคชัน เฟิร์ส” (EF Education First) ที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น ก็ยิ่งเป็นที่น่าพิจารณาว่า เมื่อตัวเลขระบุว่าประชากรไทยจำนวนมากไม่คล่องแคล่วในเรื่องการใช้ภาษาอังกฤษ ก็น่าจะทำให้ประชากรไทยที่มีความสามารถในทักษะการใช้ภาษาอังกฤษหรือจบจากหลักสูตรภาษาอังกฤษมีความได้เปรียบในเรื่องของ

การได้งานทำ และมีความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันและการทำงานมากกว่าคนที่ไม่ได้เรียนหลักสูตรภาษาอังกฤษ แต่กลับไปเป็นเช่นนั้นด้วยเหตุผลหลายปัจจัยประกอบกัน

จากการเก็บแบบสอบถามและเก็บข้อมูลเชิงลึกถึง “ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษ ตรีศึกษา คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น” ด้วยคำถามปลายเปิดในเชิงสัมภาษณ์ ซึ่งเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจ ชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ชั้นปีที่ 3 โดยการสุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาในชั้นปีเดียวกัน หลักสูตรละ 10 คน รวมกลุ่มข้อมูลตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษ จำนวน 20 คน โดยมีชุดคำถาม ดังนี้

1. คุณใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในชีวิตประจำวันบ่อยแค่ไหน / ในโอกาสใดบ้าง
2. คุณคิดว่าสังคมและสิ่งแวดล้อมปัจจุบันเอื้ออำนวยต่อการสร้างความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของคุณมากน้อยเพียงใดเพราะอะไร
3. คุณมีเป้าหมายหรือแรงจูงใจอะไรบ้างที่เป็นแรงผลักดันที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ
4. ความรู้ที่ได้จากการเรียนในหลักสูตร.....ช่วยให้ความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษหรือไม่ เพราะอะไร
5. คุณคิดว่าการเรียนกับอาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษชาวไทยหรืออาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษชาวต่างชาติ (native speaker) ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษมากกว่ากัน เพราะเหตุใด
6. คุณมีการฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษอย่างไรบ้างที่สามารถช่วยให้คุณมีความมั่นใจในการสื่อสาร
7. คุณมีประสบการณ์อะไรบ้าง ที่ทำให้คุณเกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ
8. คุณมีประสบการณ์ในเชิงลบอะไรบ้างที่ทำให้คุณสูญเสียความมั่นใจ หรือไม่มั่นใจว่าความรู้ที่ได้เรียนมาจะสามารถทำให้คุณสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างเชื่อมั่น
9. หลักสูตรที่ผู้ตอบแบบสอบถามกำลังศึกษาในปัจจุบัน ท่านคิดว่าวิชาใดที่มีเนื้อหารายวิชา ซึ่งก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษที่สุด 3 วิชา กรุณาให้เหตุผลประกอบ (ขอความจริง)
10. หลักสูตรที่ผู้ตอบแบบสอบถามกำลังศึกษาในปัจจุบัน ท่านคิดว่าวิชาใดที่มีเนื้อหารายวิชาไม่จำเป็นต้องมีในหลักสูตร และไม่เกี่ยวข้องกับความมั่นใจในการสื่อสารหรือใช้ภาษาอังกฤษที่สุด 3 วิชา กรุณาให้เหตุผลประกอบ

เมื่อนำคำตอบจากแบบสอบถามดังกล่าว มาวิเคราะห์แยกเป็นประเด็นคำถาม ได้ข้อมูลที่น่าสนใจซึ่งบ่งชี้ถึง “ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษ ตรีศึกษา คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น” ดังนี้

จากคำถามข้อที่ 1 “คุณใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในชีวิตประจำวันบ่อยแค่ไหน / ในโอกาสใดบ้าง”

คำตอบจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจ ได้ให้ข้อมูลแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ความถี่ในการใช้ภาษาอังกฤษเกิดขึ้นแบบ “ปานกลาง” และความถี่ในการใช้ภาษาอังกฤษเกิดขึ้น “บ่อย”

กลุ่มที่ใช้ปานกลางเจาะจงการใช้ภาษาอังกฤษในโอกาสต่างๆ ได้แก่ การเรียนการสอนในหลักสูตรภาษาอังกฤษ คือ ใช้ตอบคำถามในห้องเรียนและนำเสนองาน นอกจากนี้ยังใช้เป็นบางโอกาสเมื่อเดินทางท่องเที่ยวและพบเจอชาวต่างชาติ และใช้ในการสื่อสารผ่านสังคมออนไลน์กับชาวต่างชาติ

สัดส่วนของผู้ตอบคำถามที่ 1 ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 90 ตอบว่า ความถี่ในการใช้ภาษาอังกฤษเกิดขึ้นแบบ “ปานกลาง” และร้อยละ 10 ตอบว่าความถี่ในการใช้ภาษาอังกฤษเกิดขึ้น “บ่อย”

คำตอบจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ได้ให้ข้อมูลแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ความถี่ในการใช้ภาษาอังกฤษเกิดขึ้น “บ่อย” และความถี่ในการใช้ภาษาอังกฤษเกิดขึ้น “ไม่บ่อย”

กลุ่มที่ให้ข้อมูลว่า มีการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันบ่อย คือ สื่อสารผ่านสังคมออนไลน์ ฝึกฝนภาษาอังกฤษด้วยตัวเอง สื่อสารกับชาวต่างชาติในโอกาสทั่วไปคุยกับเพื่อนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดซึ่งเป็นชาวต่างชาติ

กลุ่มที่ให้ข้อมูลว่ามีการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันไม่บ่อย คือ ใช้ในการเรียน นำเสนองาน เล่นเกมออนไลน์ สื่อสารในชีวิตประจำวัน อาทิ คุยกับรุ่นพี่และอาจารย์

สัดส่วนของผู้ตอบคำถามที่ 1 ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 30 ตอบว่า ความถี่ในการใช้ภาษาอังกฤษเกิดขึ้นแบบ “บ่อย” และร้อยละ 70 ตอบว่า ความถี่ในการใช้ภาษาอังกฤษเกิดขึ้น “ไม่บ่อย”

จากคำถามข้อที่ 2 “คุณคิดว่าสังคมและสิ่งแวดล้อมปัจจุบันเอื้ออำนวยต่อการสร้างความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของคุณมากน้อยเพียงใดเพราะอะไร”

คำตอบจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจ ได้ให้ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ “มาก” “ปานกลาง” และ “น้อย”

กลุ่มที่ให้ข้อมูลว่าสังคมและสิ่งแวดล้อมปัจจุบันเอื้ออำนวยต่อการสร้างความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ “มาก” แสดงเหตุผลว่า สังคมไทยปัจจุบันมีโอกาสในการสื่อสารภาษาอังกฤษมากขึ้น ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอกที่สังคมไทยเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ และมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมากขึ้นกว่าแต่ก่อน ทำให้โอกาสในการสื่อสารภาษาอังกฤษมีมากขึ้นด้วย

กลุ่มที่ให้ข้อมูลว่าสังคมและสิ่งแวดล้อมปัจจุบัน เอื้ออำนวยต่อการสร้างความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ “ปานกลาง” แสดงเหตุผลว่า ปัจจุบันมีความสะดวกทางด้านเทคโนโลยีที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทั่วโลก แต่ในชั้นเรียนและในชีวิตประจำวันภายใต้บริบทของสังคมไทย ไม่ได้เน้นการสื่อสารภาษาอังกฤษให้เข้มข้นอย่างที่ควร

กลุ่มที่ให้ข้อมูลว่าสังคมและสิ่งแวดล้อมปัจจุบันเอื้ออำนวยต่อการสร้างความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ “น้อย” แสดงเหตุผลว่า เนื่องจากบริบทในการสื่อสารของคนไทย ซึ่งไม่ได้มีภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ (mother tongue) ทำให้การสื่อสารภาษาอังกฤษทั้งในชั้นเรียนและชีวิตประจำวันเกิดขึ้นน้อย

สัดส่วนของผู้ตอบคำถามที่ 2 สังคมและสิ่งแวดล้อมปัจจุบันเอื้ออำนวยต่อการสร้างความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษมากหรือน้อย ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 50 ตอบว่า “มาก” ตอบว่า “ปานกลาง” คิดเป็นร้อยละ 20 และตอบว่า “น้อย” คิดเป็นร้อยละ 30

คำตอบจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ได้ให้ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ “มาก” “ปานกลาง” และ “น้อย” เช่นเดียวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจ

กลุ่มที่ให้ข้อมูลว่าสังคมและสิ่งแวดล้อมปัจจุบันเอื้ออำนวยต่อการสร้างความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ “มาก” แสดงเหตุผลว่า เนื่องจากปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้มีการสื่อสารกับชาวต่างชาติเยอะขึ้น บรรยากาศในห้องเรียนอำนวยให้มีการใช้ภาษาอังกฤษมากเนื่องจากเป็นหลักสูตรการสอนที่เน้นด้านวิชาภาษาอังกฤษ

กลุ่มที่ให้ข้อมูลว่า “ปานกลาง” ให้เหตุผลว่า โอกาสที่ได้เข้าถึงสื่อภาษาอังกฤษมีมากขึ้น โดยเฉพาะในสื่อบันเทิงต่างชาติในรูปแบบของสื่อออนไลน์ นอกจากนี้ แม้หลักสูตรที่ศึกษาเป็นหลักสูตรที่เน้นด้านวิชาภาษาอังกฤษ แต่ก็มีจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทย และสื่อสารด้วยภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ เนื่องจากไม่ใช่หลักสูตรนานาชาติ และผู้เรียนในหลักสูตรนี้ (กลุ่มข้อมูลเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3) ไม่มีนักศึกษาชาวต่างชาติแม้แต่คนเดียว ส่งผลให้โอกาสในการใช้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนมีในระดับปานกลาง

กลุ่มที่ให้ข้อมูลว่าสังคมและสิ่งแวดล้อมปัจจุบันเอื้ออำนวยต่อการสร้างความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ “น้อย” ให้เหตุผลว่า ในบริบทของการใช้ชีวิตประจำวันรวมถึงในชั้นเรียนไม่มีคนพูดภาษาอังกฤษมากพอที่จะก่อให้เกิดความมั่นใจ และเมื่อความถนัดในการใช้ภาษาอังกฤษน้อย จึงส่งผลให้ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษไม่ดีพอที่จะเข้าใจเมื่อสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้

สัดส่วนของผู้ตอบคำถามที่ 2 สังคมและสิ่งแวดล้อมปัจจุบันเอื้ออำนวยต่อการสร้างความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษมากหรือน้อย ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 40 ตอบว่า “มาก” ตอบว่า “ปานกลาง” คิดเป็นร้อยละ 30 และตอบว่า “น้อย” คิดเป็นร้อยละ 30

จากคำถามข้อที่ 3 “คุณมีเป้าหมายหรือแรงจูงใจอะไรบ้างที่เป็นแรงผลักดันที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ”

คำตอบจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจ ได้ให้ข้อมูลแบ่งเป็น 6 เหตุผล คือ 1) เพื่อโอกาสในการทำงานที่ใช้ทักษะภาษาอังกฤษในอนาคต 2) เพื่อสื่อสารกับชาวต่างชาติ 3) เพื่อเดินทางท่องเที่ยวทั้งในประเทศที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก และเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ 4) มีความสนใจในการรับชมสื่อบันเทิงจากต่างประเทศ ทั้งในรูปแบบภาพยนตร์ ละคร ละครชุด และเพลง 5) มีความสนใจในการติดตามเนื้อหาในสื่อออนไลน์ที่มีเนื้อหาจากต่างประเทศ 6) เพื่อพัฒนาตนเองให้มีโอกาสในชีวิตมากขึ้นเนื่องจากทักษะภาษาอังกฤษเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน

คำตอบจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศเกี่ยวกับเป้าหมายหรือแรงจูงใจที่เป็นแรงผลักดันที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้ให้ข้อมูลแบ่งเป็น 9 เหตุผล ได้แก่ 1) มีความสนใจในการรับชมสื่อบันเทิงต่างประเทศ อาทิ ภาพยนตร์ เพลง รายการโทรทัศน์ต่างประเทศ 2) เพื่อเตรียมความพร้อมในการไปใช้ชีวิตอยู่ต่างประเทศ 3) อยากสื่อสารกับชาวต่างชาติได้อย่างเข้าใจ 4) อยากพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของตนเองให้ดีขึ้น 5) อยากทำงานในสายงานเป็นอาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษ 6) อยากรับสารภาษาอังกฤษแล้วเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง 7) อยากไปเที่ยวต่างประเทศ 8) อยากไปศึกษาต่อต่างประเทศ 9) อยากมีคนรักเป็นชาวต่างชาติ

จากคำถามข้อที่ 4 “ความรู้ที่ได้จากการเรียนในหลักสูตรที่เน้นด้านภาษาอังกฤษที่กำลังศึกษาในปัจจุบันช่วยให้มีความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษหรือไม่ เพราะอะไร”

คำตอบจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจได้ให้ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ “มาก” “ปานกลาง” และ “น้อย”

กลุ่มที่ให้ข้อมูลว่าความรู้ที่ได้จากการเรียนในหลักสูตรที่เน้นด้านภาษาอังกฤษที่กำลังศึกษาในปัจจุบันช่วยให้มีความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ “มาก” ให้เหตุผลว่า เพราะการเรียนในหลักสูตรดังกล่าว ทำให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ ไวยากรณ์ การนำมาใช้ เพื่อใช้ในการสื่อสารที่เหมาะสม

กลุ่มที่ให้ข้อมูลว่า “ปานกลาง” ให้เหตุผลว่า แม้เนื้อหาในการเรียนเป็นรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษ แต่โอกาสในการฝึกฝนในการใช้ภาษาอังกฤษกลับมีไม่มากเท่าที่จะก่อให้เกิดความมั่นใจได้ ซึ่งโดยโครงสร้างหลักสูตรมีวิชาทฤษฎีมากกว่าวิชาด้านทักษะ ส่วนที่อยากให้เพิ่มเติม คือ เรื่องของการสื่อสารด้วยการพูดและนำเสนองานให้มากขึ้น

กลุ่มที่ให้ข้อมูลว่า “น้อย” ให้เหตุผลว่า มีการเรียนรู้การใช้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองมากกว่าเรียนรู้จากในห้องเรียน และยังมีเหตุผลที่ใกล้เคียงกับกลุ่ม “ปานกลาง” คือ มีวิชาทฤษฎีมากกว่าวิชาด้านทักษะที่สามารถฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษให้มากพอที่จะก่อให้เกิดความมั่นใจได้ จึงจำเป็นต้องหาวิธีศึกษา เรียนรู้ และฝึกฝนด้วยตนเอง

สัดส่วนของผู้ตอบคำถามที่ 4 “ความรู้ที่ได้จากการเรียนในหลักสูตรที่เน้นด้านภาษาอังกฤษที่กำลังศึกษาในปัจจุบัน ช่วยให้มี ความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษหรือไม่ เพราะอะไร” ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้เรียนในหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 10 ตอบว่า “มาก” ตอบว่า “ปานกลาง” คิดเป็นร้อยละ 70 และตอบว่า “น้อย” คิดเป็นร้อยละ 20

คำตอบจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ เกี่ยวกับความรู้ที่ได้จากการเรียนในหลักสูตรที่เน้นด้านภาษาอังกฤษที่กำลังศึกษาในปัจจุบัน ช่วยให้มี ความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษหรือไม่ ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ “มาก” “ปานกลาง” และ “น้อย”

กลุ่มที่ให้ข้อมูลว่าความรู้ที่ได้จากการเรียนในหลักสูตรปัจจุบัน ช่วยให้มี ความมั่นใจในการสื่อสาร ภาษาอังกฤษ “มาก” ได้ให้เหตุผลว่า วิชาในสาขาตอบโจทย์ในการใช้ทักษะทางภาษาอังกฤษในด้านการเรียน การทำงาน การใช้ชีวิต และอาจารย์ในสาขามีความพยายามปูพื้นฐานและให้คำแนะนำเป็นอย่างดี ในหลักสูตร ที่เรียนมีการนำเสนองานเป็นภาษาอังกฤษบ่อย อาจารย์ผู้สอนมีการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษที่ดีและมีเทคนิคการสอน ที่ก่อให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มที่ให้ข้อมูลว่าความรู้ที่ได้จากการเรียนในหลักสูตรปัจจุบัน ช่วยให้มี ความมั่นใจในการสื่อสาร ภาษาอังกฤษ “ปานกลาง” ได้ให้เหตุผลว่า หลักสูตรที่เรียนไม่ใช่หลักสูตรภาษาอังกฤษแบบนานาชาติ ทำให้ โอกาสที่ได้เรียนรู้จากชาวต่างชาติหรือวิทยากรที่เป็นเจ้าของภาษามีไม่มากเท่าที่ควร

กลุ่มที่ให้ข้อมูลว่าความรู้ที่ได้จากการเรียนในหลักสูตรปัจจุบัน ช่วยให้มี ความมั่นใจในการสื่อสาร ภาษาอังกฤษ “น้อย” ได้ให้เหตุผลว่า ในห้องเรียนไม่ค่อยได้ใช้ภาษาอังกฤษในห้องเรียนมากเท่าที่คาดหวัง

สัดส่วนของผู้ตอบคำถามที่ 4 “ความรู้ที่ได้จากการเรียนในหลักสูตรที่เน้นด้านภาษาอังกฤษที่กำลัง ศึกษาในปัจจุบัน ช่วยให้มี ความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษหรือไม่ เพราะอะไร” ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้เรียนในหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 60 ตอบว่า “มาก” ตอบว่า “ปานกลาง” คิดเป็นร้อยละ 30 และตอบว่า “น้อย” คิดเป็นร้อยละ 10

จากคำถามข้อที่ 5 “คุณคิดว่าการเรียนกับอาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษชาวไทย หรืออาจารย์ผู้สอน ภาษาอังกฤษชาวต่างชาติ (native speaker) ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษมากกว่ากัน เพราะเหตุใด”

คำตอบจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจได้แบ่งออก เป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนร้อยละ 60 ตอบว่า การเรียนกับผู้สอนชาวต่างชาติ ทำให้เกิด ความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษมากกว่า ด้วยเหตุผล คือ ชาวต่างชาติสามารถแนะนำวิธีในการสื่อสาร และออกเสียงได้ถูกต้อง ทั้งยังเหมือนเป็นการ “บังคับ” ว่าต้องสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษเท่านั้น นอกจากนี้

การเรียนกับผู้สอนชาวต่างชาติยังก่อให้เกิดความรู้สึก “ทำทนาย” ในการพูดภาษาอังกฤษให้ถูกต้องตามมาตรฐานของเจ้าของภาษาอีกด้วย

ในสัดส่วนร้อยละ 40 ตอบว่า การเรียนภาษาอังกฤษกับอาจารย์ผู้สอนชาวไทยทำให้มั่นใจในการสื่อสารมากกว่า ด้วยเหตุผล คือ ผู้สอนชาวไทยทำให้ไม่กังวลในการสื่อสาร เกรงว่าเมื่อสื่อสารกับอาจารย์ชาวต่างชาติแล้วจะสื่อสารไม่เข้าใจ การสื่อสารกับผู้สอนชาวไทยเมื่อไม่แน่ใจก็สามารถสอบถามเป็นภาษาไทยได้ ทำให้มั่นใจมากกว่า

คำตอบจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) เรียนกับอาจารย์ผู้สอนชาวไทยมั่นใจกว่า 2) ทั้งผู้สอนชาวไทยและชาวต่างชาติไม่ทำให้เกิดความรู้สึกแตกต่างกันมากนัก 3) เรียนกับผู้สอนชาวต่างชาติมั่นใจกว่า

กลุ่มผู้ที่ตอบว่าเรียนกับอาจารย์ผู้สอนชาวไทยมั่นใจกว่าให้เหตุผลว่า การเรียนภาษาอังกฤษกับอาจารย์ผู้สอนชาวไทยทำให้มีความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษมากกว่าอาจารย์ชาวต่างชาติเนื่องจากนักศึกษาสามารถสื่อสารได้ทั้ง 2 ภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จึงทำให้นักศึกษาไม่มีความกังวลต่อการสื่อสารในห้องเรียน

กลุ่มที่ตอบว่าทั้งผู้สอนชาวไทยและชาวต่างชาติไม่ทำให้เกิดความรู้สึกแตกต่างกันมากนัก ให้เหตุผลว่า การเรียนภาษาอังกฤษกับอาจารย์ผู้สอนชาวไทยและเรียนกับผู้สอนชาวต่างชาติ ไม่ได้มีความรู้สึกที่แตกต่างกันมากหรือไม่ได้รับแรงกดดันจากฝั่งไหนมากกว่ากัน แต่มีความเห็นว่า Native Speaker จะมีความสำคัญที่ถูกต้องและชัดเจนกว่าเพราะเป็นเจ้าของภาษา

กลุ่มที่ตอบว่าเรียนกับผู้สอนชาวต่างชาติมั่นใจกว่า ให้เหตุผลว่า ผู้สอนชาวต่างชาติพยายามที่จะเข้าใจนักศึกษาโดยที่ไม่ติดสำเนียงหรือไวยากรณ์ในการสื่อสารของนักศึกษา ทั้งนี้การเรียนภาษาอังกฤษกับผู้สอนชาวต่างชาติ

จากคำถามข้อที่ 6 “คุณมีการฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษอย่างไรบ้างที่สามารถช่วยให้คุณมีความมั่นใจในการสื่อสาร”

คำตอบจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจตอบว่า มีการฝึกฝนหลักๆ แบ่งเป็นหลายรูปแบบ คือ การเลือกชมภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ ฟังเพลงสากล ติดตามสื่อออนไลน์ ฝึกพูดและออกเสียงตามการชมภาพยนตร์และละครชุดที่เป็นภาษาอังกฤษ มีการใช้เทคโนโลยีและแอปพลิเคชันในการฝึกพูดภาษาอังกฤษ อ่านหนังสือ ท่องศัพท์ คุยกับเพื่อนต่างชาติ ฝึกพูดหน้ากระจก และเล่นเกมออนไลน์กับผู้เล่นชาวต่างชาติ

คำตอบจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกฝนเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ดังนี้ ดูรายการบันเทิงต่างประเทศ เช่น The voice, American got talent ชมภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ ฟังเพลงสากล ฝึกร้องเพลง

สากล เล่นเกมออนไลน์และสื่อสารกับผู้เล่นชาวต่างชาติ นำเสนองานในชั้นเรียนเป็นภาษาอังกฤษ ฝึกจากการรับชมวิดีโอในแอปพลิเคชัน TikTok ฝึกจากช่องสอนภาษาอังกฤษ YouTube หาโอกาสไปอยู่ในสถานการณ์ที่มีการใช้ภาษาอังกฤษให้มากขึ้น เพื่อจะได้ฝึกพูดได้มากขึ้น อ่านหนังสือภาษาอังกฤษ ฝึกพูดหน้าชั้นเรียน ฝึกพูดหน้ากระจก ฝึกพูดกับเพื่อนร่วมชั้น อ่านนิทานภาษาอังกฤษ เขียนงานส่งอาจารย์ในชั้นเรียน พูดคุยกับชาวต่างชาติผ่านสังคมออนไลน์ และพูดคุยกับชาวต่างชาติระหว่างเดินทางท่องเที่ยว

จากคำถามข้อที่ 7 “คุณมีประสบการณ์อะไรบ้าง ที่ทำให้คุณเกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ”

คำตอบจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ดังนี้ การพูดคุยกับชาวต่างชาติในการทำงานพาร์ทไทม์ หาโอกาสสนทนาภาษาอังกฤษกับคนรอบตัวในชีวิตประจำวัน ในที่นี้ รวมถึงการมีเครือข่ายที่สมรสกับชาวต่างชาติด้วย การได้คะแนนสอบภาษาอังกฤษที่น่าพอใจ การสื่อสารได้อย่างเข้าใจในชั้นเรียนทั้งกับอาจารย์ผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้น ได้ช่วยเหลือชาวต่างชาติในโอกาสต่างๆ ที่ได้รับการร้องขอ ขณะการแข่งขันประกวดที่เกี่ยวกับภาษาอังกฤษ เช่น เล่านิทาน เขียนตามคำบอก ตอบคำถามที่เป็นภาษาอังกฤษ มีโอกาสได้ นำเสนอผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้กับนักเรียนชาวต่างชาติ และการทำงานเป็นพนักงานพาร์ทไทม์ ซึ่งได้มีการสื่อสารกับชาวต่างชาติ

คำตอบจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ดังนี้ ได้รับคำชมจากอาจารย์และเพื่อนในชั้นเรียน ตลอดจนมีชาวต่างชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษได้ดี ได้เรียนรู้วิธีการออกเสียงภาษาอังกฤษตามหลักสัทศาสตร์ มีการเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ สามารถสื่อสารกับเจ้าของภาษา (Native Speaker) และเข้าใจคำศัพท์ในระดับสูง นำเที่ยวให้กับชาวต่างชาติ และสื่อสารผ่านสังคมออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ

จากคำถามข้อที่ 8 “คุณมีประสบการณ์ในเชิงลบอะไรบ้าง ที่ทำให้คุณสูญเสียความมั่นใจหรือไม่มั่นใจว่าความรู้ที่ได้เรียนมาจะสามารถทำให้คุณสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างเชื่อมั่น”

คำตอบจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจ ให้ข้อมูลถึงประสบการณ์ที่บั่นทอนความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษที่เคยพบ ดังนี้ โดนรบกวนการสื่อสารด้วยความรู้สึกเชิงลบขณะพูดภาษาอังกฤษ ออกเสียงไม่ชัด หรือสำเนียงอาจไม่เหมือนเจ้าของภาษา ทำให้สื่อสารกับชาวต่างชาติไม่เข้าใจ มีคนจับผิดไวยากรณ์ขณะพูด จำคำศัพท์ที่ต้องการสื่อสารไม่ได้ คิดคำศัพท์ที่อยากสื่อสารไม่ออก ถูกเข้าใจผิดจากวัตถุประสงค์การสื่อสารจึงทำให้เกิดความไม่แน่ใจในความสามารถของตนเอง ได้รับการดูถูกจากคนที่ใช้ภาษาอังกฤษได้คล่องแคล่วกว่า ถูกวิจารณ์หน้าตาเมื่อสื่อสารภาษาอังกฤษ (Bully) และเคยสื่อสารภาษาอังกฤษกับชาวจีนแต่ผู้รับสารไม่เข้าใจสิ่งที่ต้องการสื่อ จึงทำให้เกิดความสงสัยในทักษะและความสามารถด้านภาษาอังกฤษของตน

คำตอบจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ให้ข้อมูลถึงประสบการณ์ที่บั่นทอนความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษที่เคยพบ ดังนี้ รู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษไม่มากพอที่จะสื่อสารได้คล่องแคล่ว ออกเสียงผิดระหว่างนำเสนองานหน้าชั้นเรียน รู้สึกว่าตนเองอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษมากเท่าที่ควร รู้สึกว่าสำเนียงไม่ดีพอ สื่อสารกับชาวต่างชาติในสื่อออนไลน์ ยังไม่เกิดความเข้าใจที่ตรงกันมากพอ ผลการเรียนรู้ได้คะแนนน้อย และเคยได้รับคำตำหนิจากครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในวัยเด็กจึงเกิดเป็นปมในใจเกี่ยวกับการสื่อสารภาษาอังกฤษ

จากคำถามข้อที่ 9 “หลักสูตรที่ผู้ตอบแบบสอบถามกำลังศึกษาในปัจจุบัน ท่านคิดว่าวิชาใดที่มีเนื้อหา รายวิชา ซึ่งก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ที่สุด 3 วิชา กรุณาให้เหตุผลประกอบ”

คำตอบจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจ ให้คำตอบถึงวิชาที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ คือวิชาในกลุ่มที่มีการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ทั้งในด้านของวิชาทฤษฎีและวิชาทักษะ จำนวน 14 รายวิชา อันได้แก่ 1) English for public relations 2) English for business presentation 3) English to Thai translation 4) English for Marketing & Advertising 5) English for Business Communication 6) Principles of Translation 7) Writing for academic purposes 8) American literature 9) English for debate and discussion 10) Semantic 11) English Presentation and Public Speaking 12) Introduction to Linguistics 13) English reading for comprehension และ 14) Basic listening and speaking in Daily life.

เหตุผลที่เลือกกว่าวิชาในกลุ่มนี้มีเนื้อหารายวิชา ซึ่งก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ เนื่องจาก เป็นทักษะที่ได้ใช้สื่อสารจริงทั้ง ฟัง พูด อ่าน และเขียน นอกจากนี้วิชาการแปลยังทำให้ได้เรียนรู้ ทักษะในการเรียบเรียงภาษาจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งอย่างมีแบบแผน ในส่วนของวิชาด้านทฤษฎี ที่สอนเกี่ยวกับไวยากรณ์ก็เป็นกลุ่มวิชาที่ทำให้เกิดความมั่นใจในการสร้างประโยคและร้อยเรียงถ้อยคำ ในการสื่อสารได้อย่างดี นอกจากนี้วิชา Introduction to Literature มีการมอบหมายงานเป็นการแสดงละครเวทีที่เป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งทำให้มีความมั่นใจมากขึ้นในการสื่อสารเพราะได้สื่อทั้งอารมณ์ควบคู่ไปกับการใช้ภาษาอังกฤษด้วย

คำตอบจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ให้คำตอบถึงวิชาที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ คือวิชาในกลุ่มที่มีการเรียนการสอน เป็นภาษาอังกฤษ ทั้งในด้านของวิชาทฤษฎีและวิชาทักษะ จำนวน 13 รายวิชา อันได้แก่ 1) English for communication 2) Effective English Listening and Speaking 3) Reading and Writing for Academic Purposes 4) English Phonetics for Teacher 5) Cross Cultural Communication 6) Material Design and Development in English Language Teaching 7) Principles and Methods

of translation 8) English1 9) English2 10) Principles of English Language Teaching 11) English for Teachers 12) Writing 13) Reading

เหตุผลที่เลือกวิชาในกลุ่มนี้มีเนื้อหารายวิชา ซึ่งก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ เนื่องจากวิชาดังกล่าวถ้าให้ใช้ภาษาอังกฤษได้เต็มที่ทั้งทางทักษะการฟัง การพูด การเขียน และการอ่านทำให้ได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ มีเวลาใช้ในการฝึกฝน และได้สื่อสารมากยิ่งขึ้น และในกลุ่มวิชาที่เน้นการพูด และการฝึกออกเสียงเช่น Effective English Listening and Speaking / LA202211 Reading and Writing for Academic Purposes / LA202232 English Phonetics for Teacher ก็เป็นกลุ่มวิชาที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังมีวิชาที่ได้เรียนกับผู้สอนชาวต่างชาติ อาทิ Cross Cultural Communication ทำให้เกิดความมั่นใจทั้งการสื่อสารภาษาและวัฒนธรรมไปพร้อมๆ กัน ในส่วนของวิชาการแปล ก็เป็นวิชาที่ทำให้เกิดความเข้าใจในเรื่องของความหมายที่ต้องการสื่อสารได้ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ วิชาในกลุ่มการสอนเช่นวิชา Principles of English Language Teaching ยังได้เรียนรู้หลักการสอนภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพ ทั้งยังได้การออกแบบการเรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการสอนและการสร้างสรรค์สื่อการสอน รายวิชาภาษาอังกฤษอีกด้วย

จากคำถามข้อที่ 10 “หลักสูตรที่ผู้ตอบแบบสอบถามกำลังศึกษาในปัจจุบัน ท่านคิดว่าวิชาใดที่มีเนื้อหาวิชา ไม่จำเป็นต้องมีในหลักสูตร และไม่เกี่ยวข้องกับความมั่นใจในการสื่อสารหรือใช้ภาษาอังกฤษ ที่สุด 3 วิชา กรุณาให้เหตุผลประกอบ”

คำตอบจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจ ร้อยละ 60 ตอบว่าวิชาที่ผู้เรียนมีความรู้สึกละเลยและไม่เกี่ยวข้องกับความมั่นใจในการสื่อสารหรือใช้ภาษาอังกฤษ คือ วิชาชุมชน และการเรียนรู้ชุมชน (GE) ทักษะการเรียนรู้ (GE) การคิดเชิงสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา(GE) วิชาเลือก จีน/ญี่ปุ่น เนื่องจากรายวิชาดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษ และยังมีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษโดยตรง ซึ่งผู้เรียนตอบว่าไม่เห็นประโยชน์ในรายวิชานี้ ในแง่ของการสื่อสารหรือเรียนรู้ภาษาอังกฤษในปัจจุบัน คือ วิชา British Literature & American Literature

ทั้งนี้ มีนักศึกษาจำนวนร้อยละ 40 ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นว่า ทุกวิชาที่ได้เรียนมีความสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนรู้

คำตอบจากแบบสอบถามที่ผู้ตอบเป็นนักศึกษาหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ แบ่งคำตอบได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ร้อยละ 60 ตอบว่า ทุกวิชาที่ได้เรียนในหลักสูตรมีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ ร้อยละ 30 ตอบว่า มีรายวิชาบางวิชาที่ไม่เกี่ยวข้องกับความมั่นใจในการสื่อสารหรือใช้ภาษาอังกฤษ ได้แก่ วิชาในกลุ่มศึกษาทั่วไปทั้งหมด (GE) ภาษาจีน 1 ภาษาจีน 2 การประกันคุณภาพการศึกษา และวิชาระเบียบวิธีวิจัยในการสอนภาษาอังกฤษ เนื่องจากไม่เกี่ยวข้องกับทักษะและความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ยังมีนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนร้อยละ 10 ซึ่งละคำตอบข้อนี้ไว้ไม่ตอบคำถาม

สรุปปัจจัยที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษ กรณีศึกษา คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปี พ.ศ.2567

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่นักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจ และหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ได้ตอบแบบสอบถามในชุดคำถามปลายเปิด จำนวน 10 ข้อ สามารถสรุปปัจจัยที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษ กรณีศึกษา คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2566 แบ่งออกได้เป็น 3 ประเด็น คือ สภาพแวดล้อม เนื้อหารายวิชาและกิจกรรมหลักสูตร เทคโนโลยีที่เอื้ออำนวย

สภาพแวดล้อมปัจจุบันที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษ เนื่องจากนักศึกษามีอาจารย์ชาวต่างชาติที่เป็นผู้สอนในหลักสูตร และในจังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นที่ตั้งของคณะสหวิทยาการมีชาวต่างชาติจำนวนมาก ทั้งชาวต่างชาติที่มาพำนักถาวรและนักท่องเที่ยว ทำให้มีโอกาสในการสื่อสารภาษาอังกฤษบ่อยครั้ง การสื่อสารในสภาพแวดล้อมที่ได้พบปะสื่อสารกับชาวต่างชาติ ทำให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษมากขึ้น

เนื้อหาในรายวิชาที่เป็นรายวิชาทักษะหรือการใช้ภาษาอังกฤษซึ่งมีกิจกรรมในชั้นเรียนในรูปแบบของการสื่อสารและนำเสนองาน ทำให้นักศึกษารู้สึกได้ฝึกฝนสม่ำเสมอ และก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษมากขึ้น ทั้งนี้ รายวิชาในส่วนที่นักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าไม่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ คือ วิชาในกลุ่มศึกษาทั่วไปที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารภาษาอังกฤษ

ประเด็นสำคัญที่สุดที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ คือ ประเด็นเทคโนโลยีที่เอื้ออำนวยในการสื่อสาร ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่นักศึกษาเลือกสรรได้เองในบริบทที่ต้องการ และตรงกับสิ่งที่สนใจของแต่ละคน ได้แก่ สื่อสารกับเพื่อนชาวต่างชาติที่เล่นเกมออนไลน์ รับชมภาพยนตร์หรือละครชุดของต่างประเทศหาเพื่อนหรือคนรักชาวต่างชาติในสื่อออนไลน์ ใช้สื่อการเรียนฝึกภาษาอังกฤษผ่านแอปพลิเคชัน (Application) การเรียนรู้ ดูรายการบันเทิงและฝึกร้องเพลงสากล

เมื่อสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามในภาพรวม ผู้ศึกษาพบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับปัจจัยที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษว่า นอกจากกิจกรรมรายวิชาภาษาอังกฤษที่บรรจุในหลักสูตรแล้ว ควรสนับสนุนให้ศึกษาความรู้ด้วยตนเองในสิ่งที่ผู้เรียนแต่ละคนมีความสนใจแตกต่างกัน โดยจัดช่องทางการสื่อสารและเครื่องมือในการสื่อสารคั่นคว้าให้กับผู้เรียนได้รับความสะดวก โดยไม่ปิดกั้นว่าจะต้องเป็นเนื้อหาวิชาเท่านั้น อาทิ ห้องชมภาพยนตร์ต่างประเทศที่คัดสรรโดยหลักสูตร การให้บริการห้องห้องเรียนอัจฉริยะ (Smart Classroom) จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning Environment) อย่างเหมาะสม ทั้งสถานที่ตั้ง ห้องเรียน ระบบไฟฟ้า เครื่องเสียง ระบบปรับอากาศ การติดตั้งเครือข่ายเพื่อการสื่อสารออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ในห้องเรียนทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและกิจกรรมนอกหลักสูตร

เทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าสามารถสนับสนุนการเรียนรู้และการฝึกฝนภาษาอังกฤษได้ตามความต้องการของผู้เรียน เทคโนโลยีจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษ ตรีศึกษา คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในกรณีศึกษานักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการจัดการธุรกิจ และสาขาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ปีการศึกษา 2566

เอกสารอ้างอิง

สถิติการดำเนินงานทำของบัณฑิต. (2566). ฝ่ายวิชาการ คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, เผยแพร่ 15 ธันวาคม.

<https://www.thaipbs.or.th/home> (สืบค้นปี 2567)

<https://www.komchadluek.net/> (สืบค้นปี 2567)

ผลกระทบเชิงสังคมจากการนำเสนอภาพสะท้อนของเด็กและเยาวชนในละครชุดไทย
“เกมรักทรยศ” (The Betrayal) ที่ส่งผลกระทบต่อวิกฤตการถดถอยของประชากร
The social impact of presenting a reflection of children and adolescents
in the Thai drama series “The Betrayal” that has indirectly affected
the recession of the population crisis.

มัชฌิมา วีรศิลป์ / Machima Weerasilp

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University

รักษนก แสงภักดีจิต / Rakchanok Saengpakdeejit

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University

กัญญารัตน์ อุสาห์ดี / Kanyarat Usadee

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University

นฤมล แซ่ลิ้ม / Naruemon Saelim

คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University

Received : January 24, 2024

Received : June 10, 2024

Accepted : June 24, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาผลกระทบเชิงสังคมจากการนำเสนอภาพสะท้อนของเด็กและเยาวชนในละครชุดไทย “เกมรักทรยศ” (The Betrayal) ที่ส่งผลกระทบต่อวิกฤตการถดถอยของประชากร ละครชุด “เกมรักทรยศ” ฉบับผลิตซ้ำในรูปแบบละครชุดไทย (Thai Series) ซึ่งนำเสนอผ่านทางช่อง 3 เอชดี เนื้อหานำเสนอถึงปัญหาครอบครัวที่ส่งผลกระทบต่อเยาวชนหลายประการ ซึ่งละครชุดดังกล่าวนำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนที่มีสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในครอบครัว และปัญหาที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอกครอบครัวหรือปัจจัยทางสังคม ส่งผลกระทบต่อในการสร้างความรู้สึกยากลำบากในการเลี้ยงดูเยาวชนในเติบโตขึ้นในสังคมที่มีปัญหารอบด้าน

จากการศึกษาพบว่าประเด็นปัญหาที่ปรากฏในละครชุด “เกมรักทรยศ” ฉบับผลิตซ้ำในรูปแบบละครชุดไทยมีการนำเสนอภาพสะท้อนของเด็กและเยาวชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิกฤตการถดถอยของประชากรหลายประการ ได้แก่ 1) ไม่อยากเพิ่มค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดู 2) หวังว่าลูกจะอยู่อย่างไรสภาพสังคมปัจจุบัน 3) ไม่อยากมีภาระต้องดูแลลูก 4) ต้องการชีวิตอิสระ 5) กลัวเลี้ยงดูได้ไม่ดี และ 6) อยากให้ความสำคัญกับงานมากกว่า

คำสำคัญ : เกมรักทรยศ, การถดถอยของประชากร, ละครชุดไทย

Abstract

This article is a study of The social impact of presenting a reflection of children and adolescents in the Thai drama series “The Betrayal” that has indirectly affected the recession of the population crisis. The drama series “The Betrayal” is a re-produced version of the Thai drama series (Thai Series) which was presented on 3 HD Channel. The content presents problems related to families that affect children and adolescents in many ways.

From the study, it was found that the issues appearing in the re-produced version of the Thai drama series “The Betrayal” presented a reflection of children and youth. which indirectly affects the population recession crisis in many ways, including: 1) Don't want to increase the cost of raising children. 2) Worrying about how your child will live in the current social situation? 3) Don't want to have the burden of taking care of children. 4) Wanting an independent life. 5) Afraid of not being able to raise children well and 6) Wanting to focus more importance on work.

Keyword : The Betrayal, Population crisis, Thai drama series

บทนำ

ภูมิพลังวัฒนธรรม หรือ อำนาจละมุน มาจากคำว่า “Soft Power” ในภาษาอังกฤษ Soft Power เป็นแนวคิดของโจเซฟ เนย์ (Joseph Nye) นักวิชาการด้าน รัฐศาสตร์ชาวอเมริกันที่กล่าวว่า อำนาจอ่อน คือ การค่อยๆ ชักจูงให้ฝ่ายตรงข้ามเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม โดยที่ไม่มีความรุนแรงหรืออาวุธเข้ามามีส่วนร่วม (Joseph Nye อ้างถึงใน กฤตพร แซ่เอ็ง, 2562 : 1) เช่น วัฒนธรรมอาหาร วัฒนธรรมการแต่งกาย การนำเสนอแนวคิดในรูปแบบงานวรรณกรรม ทั้งมุขปาฐะและลายลักษณ์ นิทาน ตำนานเรื่องเล่า ภาพยนตร์ ละคร และละครชุด (series) ที่นำเสนอในสื่อกระแสหลักและสื่อออนไลน์

หลักการของภูมิพลังวัฒนธรรมหรืออำนาจละมุน คือ การโน้มน้าวให้ได้ในสิ่งที่ตนต้องการ โดยการใช่วิธีการทางวัฒนธรรมหรือจิตวิทยาเพื่อให้ผู้อื่นรู้สึกยอมรับ คล้อยตาม หรือปฏิบัติตามในทิศทางที่เราต้องการ โดยปราศจากการใช้อำนาจบังคับ ในลักษณะของ Hard Power ทรัพยากรเสริมอำนาจละมุนของประเทศไทยมีหลายรูปแบบ ทั้งรูปธรรมและนามธรรม อาทิ สินค้าวัฒนธรรมไทย กางเกงช้าง อาหารไทย ความเชื่อทางไสยศาสตร์และโหราศาสตร์ไทย การสักยันต์ แมวมงคลตามตำราไทย มวยไทย ภาพยนตร์ไทยและละครชุดไทย ในรูปแบบของการสร้างสรรค์ T-Pop Series เนื้อหาของละครและภาพยนตร์ไทยที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ ชีวิตครอบครัว เรื่องเกี่ยวกับวันรุ่น ผี-สยองขวัญ และการต่อสู้ (เอกรงค์ ปั่นพงษ์, 2566 : 58)

ประเด็นที่กำลังเป็นปัญหาวิกฤตทั่วโลก และเป็นปัญหาระดับนโยบายของรัฐบาลไทยชุดปัจจุบัน (พ.ศ. 2566-2567) ซึ่งมีนายเศรษฐา ทวีสิน ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี คือปัญหา “วิกฤตการถดถอยของประชากร” อันส่งผลกระทบต่อสังคมไทยทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

เศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี ได้อ่านคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2566 โดยข้อความวรรคหนึ่งในคำแถลงนี้ได้กล่าวถึงปัญหาในสังคมผู้สูงวัยด้วยความในหน้า 3 ความว่า “ด้านสังคม ประเทศไทยกำลังเผชิญกับการเข้าสู่สังคมสูงวัยแบบสมบูรณ์ (Aged Society) โดยมีคนสูงวัยมากกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนประชากร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อศักยภาพทางเศรษฐกิจจากการลดลงของสัดส่วนประชากรช่วงวัยทำงาน และมีแนวโน้มที่รัฐจะต้องให้การดูแลช่วยเหลือเพิ่มขึ้น สัดส่วนของผู้สูงวัยที่มากขึ้นเป็นการเพิ่มแรงกดดันต่อฐานะทางการคลังของรัฐบาล ทั้งในเรื่อง ของสวัสดิการและงบประมาณด้านสาธารณสุข ขณะที่การสร้างทรัพยากรมนุษย์เพื่อมาทดแทนกลายเป็น ความท้าทายจากการที่จำนวนเด็กเกิดใหม่ในแต่ละปีมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง” (ราชกิจจานุเบกษา, 2566 : 3) ซึ่งปรากฏการณ์กล่าวถึงการลดลงของจำนวนประชากรในพื้นที่นั้น หมายความว่ารวมถึงทั้งพื้นที่เมืองและพื้นที่ชนบท โดยสามารถแบ่งการลดลงได้ 2 ลักษณะ ได้แก่ การลดลงแบบค่อยเป็นค่อยไปตามธรรมชาติจากการเกิดหรือการตาย และการลดลงอย่างฉับพลันจากการย้ายถิ่น (สิริวิษณุ ปัทมะสุวรรณ และพรสวรรค์ วิเชียรประดิษฐ์, 2564 : 587)

การผลิตซ้ำของเนื้อหาที่สะท้อนปัญหาสังคมอันเกี่ยวเนื่องกับสุขภาวะของครอบครัว การเติบโตและการใช้ชีวิตของเยาวชน ตลอดจนค่านิยมที่เน้นการแข่งขันในโลกสมัยใหม่ ให้คุณค่ากับวัตถุนิยมมากกว่าจิตใจ เนื้อหาลักษณะดังกล่าวสื่อสารซ้ำในรูปแบบของ “Soft Power” จนเกิดเป็นภาพจำซึ่งกลายเป็นค่านิยมฝังในความคิดของครอบครัวยุคปัจจุบัน

การนำเสนอเนื้อหาในลักษณะดังกล่าวส่งผลทางอ้อมต่อปรากฏการณ์การลดลงของประชากร (population decline) อย่างค่อยเป็นค่อยไป แต่ฝังแน่นในความคิดของคนรุ่นใหม่ถึงความยากลำบากในการเพิ่มจำนวนสมาชิกครอบครัวในทุกด้าน ทั้งการบ่มเพาะความเข้มแข็งทางใจ ความดีงามในจิตใจ และคุณภาพชีวิตในยุคเศรษฐกิจหลังภาวะวิกฤตหลายประการ

ละครชุด The Betrayal เป็นละครโทรทัศน์ที่ดัดแปลงจากละครโทรทัศน์ของสหราชอาณาจักร เรื่อง Doctor Foster ต้นฉบับ A World of Married Couple เป็นละครชุดที่ประสบความสำเร็จและได้รับความนิยมสูง จึงเกิดการซื้อลิขสิทธิ์เพื่อดัดแปลงและผลิตซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ในประเทศและภูมิภาคต่างๆ เช่น ประเทศฝรั่งเศส ประเทศรัสเซีย ประเทศอินเดีย ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศตุรกี ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศเยอรมนี และประเทศญี่ปุ่น ตามลำดับ ละครชุด The Betrayal ได้รับการดัดแปลงเป็นละครชุดไทย (Thai series) ซึ่งมีชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยว่า “เกมรักทรยศ” กำกับการแสดงโดย วิรดา คูหาวันต์

และ บุณณ์ญาณ อริยศรีวัฒนา ออกอากาศทางช่อง 3 เอชดี ตั้งแต่วันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2566 – 12 ตุลาคม พ.ศ. 2566

ละครชุด “เกมรักทรยศ” หรือ The Betrayal ที่ผลิตและนำเสนอในประเทศไทย มีการดัดแปลงบท และเพิ่มตัวละครที่ไม่ปรากฏในต้นฉบับ เพื่อให้เดินเรื่องได้เข้ากับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทย ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีการดัดแปลงให้เข้ากับบริบทของรสนิยมการรับสารของชาวไทยอย่างไร แต่ประเด็นที่นำเสนออย่างชัดเจนซึ่งตรงกับต้นฉบับ และตรงกับหลายๆ ประเทศที่นำไปผลิตซ้ำ คือการสะท้อนปัญหาสังคมอันเกี่ยวเนื่องกับสุขภาวะของครอบครัว การเติบโต และการใช้ชีวิตของเยาวชน ตลอดจนค่านิยมที่เน้นการแข่งขันในโลกสมัยใหม่ ที่ส่งผลต่อทัศนคติ ค่านิยม จากข้อมูลเรตติ้งทั่วประเทศ (Nationwide) ทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด แสดงค่าสถิติการรับชมที่น่าสนใจ ดังนี้

สัปดาห์	วันออกอากาศ	เรตติ้งทั่วประเทศ (Nationwide)	เรตติ้งกรุงเทพฯ (Bangkok)	AV 15-24	เมืองใหญ่ (Urban) ⁽¹⁾	เมืองรอง (Suburban) ⁽¹⁾
1	23 สิงหาคม พ.ศ. 2566	2.3%	2.7%	3.4%	2.8	1.7
2	24 สิงหาคม พ.ศ. 2566	2.3%	4.1%	3.7%	3.1	1.6
3	30 สิงหาคม พ.ศ. 2566	3.1%	5.2%	4.4%	3.6	2.4
4	31 สิงหาคม พ.ศ. 2566	3.1%	5.3%	4.4%	3.8	2.4
5	6 กันยายน พ.ศ. 2566	3.2%	5.9%	4.9%	3.5	2.5
6	7 กันยายน พ.ศ. 2566	3.9%	5.6%	4.6%	3.6	3.0
7	13 กันยายน พ.ศ. 2566	3.4%	6.7%	5.2%	4.6	3.1
8	14 กันยายน พ.ศ. 2566	3.6%	5.1%	4.7%	4.2	2.7
9	20 กันยายน พ.ศ. 2566	3.9%	5.9%	5.0%	4.1	3.1
10	21 กันยายน พ.ศ. 2566	4.1%	6.4%	5.5%	4.5	3.4
11	27 กันยายน พ.ศ. 2566	3.9%	6.6%	5.7%	4.7	3.8
12	28 กันยายน พ.ศ. 2566	3.6%	5.6%	5.2%	4.5	3.1
13	4 ตุลาคม พ.ศ. 2566	4.1%	5.8%	5.4%	4.7	3.5
14	5 ตุลาคม พ.ศ. 2566	4.2%	5.6%	5.6%	5.1	3.6
15	11 ตุลาคม พ.ศ. 2566	4.6%	6.6%	5.9%	5.2	3.8
16 (จบ)	12 ตุลาคม พ.ศ. 2566	5.5%	8.2%	7.2%	6.2	5.2
เฉลี่ยรวมทั้งหมด		3.7	5.7	5.1	4.3	3.5

Wikipedia 2567

จากประเด็นเนื้อหาในลักษณะดังกล่าว ซึ่งสื่อสารผ่านละครชุดภายใต้กรอบคิดและโครงเรื่องเดียวกันทั่วโลกในรูปแบบของ “Soft Power” ที่ได้รับความนิยม ซึ่งเป็นพลังการโน้มน้าวแบบ “อำนาจละมุน” อย่างมีประสิทธิภาพ บอกเล่าผ่านเนื้อหาของสารที่ผู้นำเสนอต้องการสื่อ ทำให้ เกมรักทรยศ (The Betrayal) เป็นละครชุดที่มีตัวอย่างปัญหาเยาวชนที่เกิดจากครอบครัวและการเลี้ยงดู ซึ่งแบ่งเป็นประเด็นได้ 2 ประเด็นใหญ่ คือ 1) ปัญหาที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในครอบครัว และ 2) ปัญหาที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอก

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในครอบครัว

เกมรักทรยศ (The Betrayal) ฉบับ Thai series มีความยาว 96 ตอน แบ่งการนำเสนอเป็น 16 ครั้ง (16 episode) เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับปัญหาของครอบครัวที่แตกแยกจากความไม่ซื่อสัตย์ของสามี และบานปลายจากความโกรธและเสียใจของฝ่ายภรรยา ดำเนินเรื่องด้วยการตอบโต้กันด้วยอารมณ์จนกระทบถึงความรู้สึกของ

ลูกชายและลูกสาว ซึ่งได้รับผลกระทบของปัญหาของผู้ปกครอง เนื้อหาในละครชุดสะท้อนปมปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนอย่างชัดเจน ในประเด็นความรู้สึกของเยาวชนที่ครอบครัวแตกแยก

ประเด็นปัญหาที่เกิดจากความแตกแยกของครอบครัว ส่งผลกระทบต่อเยาวชนที่อยู่ในครอบครัวหลายประการ เช่น เนื้อเรื่องฉากที่ 3 ตอนที่ 18 ลูกชายไม่ยอมถูกล้อจากเพื่อนที่โรงเรียนว่าเป็นเด็กครอบครัวแตกแยก จึงขอร้องให้พ่อแม่อย่าเลิกกัน เนื้อหาเกี่ยวกับการหย่าของสามีภรรยา ภาพที่นำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นสถาบันครอบครัว เด็ก เยาวชน คือ เด็กไม่ยอมโดนเพื่อนล้อที่โรงเรียนเลยขอร้องให้แม่ไม่หย่าร้างกับพ่อ

เกมรักทรยศ (The Betrayal) 2566

จากเหตุการณ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นชัดเจนว่า ปัญหาของผู้ปกครองส่งผลต่อเด็กในครอบครัวทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งยังเป็นสิ่งที่บั่นทอนจิตใจเด็กที่ได้รับผลจากการกระทำผิดพลาดและไม่ซื่อสัตย์ของผู้ใหญ่ในครอบครัว

นอกจากนี้ ครอบครัวที่มีปัญหาความไม่เข้าใจอันเกิดจากเหตุต่างๆ ยังส่งผลกระทบต่อความสงบสุขในครอบครัว เช่นในเนื้อเรื่องฉากที่ 4 ตอนที่ 19 เนื้อหาเกี่ยวกับสามีภรรยาทะเลาะกันเนื่องจากภรรยาทราบความจริงว่าสามีไม่ซื่อสัตย์ ละครชุดได้เสนอปัญหาที่เกิดขึ้นกับสถาบันครอบครัว เด็ก เยาวชน คือ น้องสาวและพี่ชายได้ยืนพอกับแม่ทะเลาะกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อจิตใจเด็กอย่างรุนแรง อันเป็นเหตุของปัญหาอีกหลายประการที่จะตามมาในเนื้อเรื่องตอนถัดไป

เกมรักทรยศ (The Betrayal) 2566

นอกจากการนำเสนอปัญหาและเรื่องราวของครอบครัวที่เป็นแกนกลางในการดำเนินเรื่อง ยังมีการนำเสนอเรื่องของครอบครัวฝ่ายชายที่เติบโตมา เพื่อเป็นการสนับสนุนแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะนิสัยของเด็กและเยาวชนที่ครอบครัวแตกแยก ส่งผลต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมในวัยผู้ใหญ่ และส่งต่อปัญหาให้กับรุ่นลูก

ประเด็นปัญหาดังกล่าวปรากฏในเนื้อเรื่องฉากที่ 6 ตอนที่ 31 เนื้อหาเกี่ยวกับปมอดีตในวัยเด็กของตัวละครหลักฝ่ายชาย (อิน) นำเสนอเรื่องราวปัญหาที่เกิดขึ้นกับสถาบันครอบครัวของอินในวัยเด็กกว่าพ่อของอินก็เป็นหัวหน้าครอบครัวที่ไม่ซื่อสัตย์เช่นกัน นอกจากนี้ ยังมีการใช้ความรุนแรงในครอบครัวต่อหน้าเด็กและเยาวชน กลายเป็นภาพจำและปมในจิตใจ อันก่อให้เกิดบุคลิกภาพที่ส่งต่อปัญหาดังกล่าวในปัจจุบัน

เกมรักทรยศ (The Betrayal) 2566

จากเหตุการณ์ที่นำเสนอในละครชุดดังกล่าว สอดคล้องกับการศึกษาของ จินตนา วัชรสินธุ์ และคณะ (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรุนแรงในครอบครัวของเด็กวัยเรียน พบว่า ครอบครัวที่เคยมีประวัติความรุนแรงด้านวาจาหรือการกระทำที่ทำร้ายจิตใจ และมีการทะเลาะวิวาทเกิดขึ้นภายในครอบครัว มีโอกาสที่จะเกิดความรุนแรงในครอบครัว อาจเนื่องจากบุคคลที่เติบโตมาจากครอบครัวที่มีการพูดจาไม่ดี คว้าสมาชิกครอบครัว มีการทะเลาะวิวาทระหว่างสมาชิกครอบครัว สมาชิกก็จะเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมเหล่านั้น และนำไปใช้ต่อไป (จินตนา วัชรสินธุ์ และคณะ, 2561 : 197) ดังตัวอย่างที่กล่าวข้างต้นว่า ตัวละครอินเติบโตมาจากครอบครัวที่หัวหน้าครอบครัวใช้ความรุนแรงและมีพฤติกรรมไม่ซื่อสัตย์ต่อคู่สมรส เมื่ออินเติบโตขึ้นและสร้างครอบครัวก็มีพฤติกรรมเช่นเดียวกัน

ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวที่กล่าวมาข้างต้น ยังปรากฏเนื้อเรื่องฉากที่ 10 ตอนที่ 60 ซึ่งมีการทำร้ายร่างกายคู่สมรสอย่างรุนแรง แม้มูลเหตุจะเกิดจากการที่ฝ่ายภรรยาเจตนาช่วยให้เกิดการทำร้ายร่างกายเพื่อสร้างหลักฐานให้ตนได้เปรียบในการทะเลาะวิวาท แต่ทั้งนี้ หากพื้นฐานจิตใจของฝ่ายสามีไม่ได้ถูกบ่มเพาะจากครอบครัวที่ใช้ความรุนแรง เหตุการณ์ดังกล่าวอาจไม่เกิดขึ้น ตัวละครอินเป็นสามีที่ใช้ความรุนแรงกับภรรยา และยังเป็นตัวละครที่รับบทพ่อที่ใช้ความรุนแรงกับลูกของตนอีกด้วย เห็นได้ว่า พื้นฐานครอบครัวและการเลี้ยงดู ส่งต่อมาเป็นพื้นฐานของจิตใจอันก่อให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ ในปัจจุบัน

เกมรักทรยศ (The Betrayal) 2566

จากปัญหาที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว ที่ก่อให้เกิดปมในใจเยาวชนและฝั่งจนเติบโตเป็นปัญหาด้านพฤติกรรมในวัยผู้ใหญ่ พฤติกรรมของบุคคลมีปมปัญหาในจิตใจย่อมส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเมื่อต้องปฏิสัมพันธ์กับสังคมนอกครอบครัวด้วย

ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายนอก

นอกจากปัจจัยภายในที่เป็นปัญหาครอบครัวที่เกิดขึ้นในละครชุดดังกล่าว ยังมีแรงเสริมจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลให้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัวที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของตัวละครในละครชุดดังกล่าว มีความรุนแรงขึ้น แม้ความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาภายในที่เกิดในครอบครัวใดครอบครัวหนึ่ง แต่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม การที่บุคคลใดที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์อันเกิดจากปัญหาครอบครัว ปัญหาดังกล่าวจึงไม่ใช่เป็นเรื่องของครอบครัวใดครอบครัวหนึ่ง เพราะผลกระทบต่อที่เกิดขึ้นสามารถแพร่กระจายวงกว้างเกิดผลกระทบทางตรง และทางอ้อม (นฤทธิ์ ดวงสุวรรณ และคณะ, 2565 : 209) นอกจากนี้ เยาวชนและบุคคลที่มาจากครอบครัวที่ใช้ความรุนแรงและไม่ซื่อสัตย์ จะส่งผลต่อการรับรู้และทัศนคติต่อการใช้ความรุนแรงและพฤติกรรมไม่ซื่อสัตย์ว่าเป็นพฤติกรรมปกติธรรมดาในสังคม เมื่อเยาวชนเติบโตเข้าสู่วัยจะเริ่มมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ต่างๆ ชัดเจนขึ้น อาทิ การทะเลาะวิวาทกับเพื่อน การลักขโมย และการพูดโกหก เป็นต้น เด็กเหล่านี้มีโอกาสสูงที่จะใช้ความรุนแรงในครอบครัวต่อไป สำหรับเด็กบางรายอาจมีปัญหาทำให้เกิดความหดหู่เศร้าหมอง ซึ่งอาจนำไปสู่โรคซึมเศร้าอันเป็นพฤติกรรมซ่อนเร้นที่อาจนำไปสู่ปัญหาต่างๆ (จินตนา วัชรสินธุ์ และคณะ, 2561 : 191)

ตัวอย่างภาพสะท้อนที่ปรากฏในละครชุดเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงของตัวละครเยาวชนปรากฏในเนื้อเรื่องฉากที่ 2 ตอนที่ 9 เป็นการวิวาทของคู่รักในวัยรุ่น ฝ่ายชายใช้วาจาและรุนแรงกับฝ่ายหญิง เหมือนกับที่เห็นพ่อทำพฤติกรรมลักษณะดังกล่าวกับแม่ของตน และยังมีการใช้ความรุนแรงกับเพื่อนร่วมโรงเรียน ซึ่งปรากฏในเนื้อเรื่องฉากที่ 4 ตอนที่ 19 เนื่องจากปัญหาภายในครอบครัวถูกขยายออกไปสู่สังคมภายนอก เมื่อเพื่อนร่วมโรงเรียนรับรู้ปัญหาดังกล่าว จึงเกิดการล้อเลียนด้วยความคึกคะนอง ซึ่งเป็นเหตุของความขัดแย้งและการใช้ความรุนแรง

หากมองผิวเผิน เหตุการณ์ดังกล่าวอาจเป็นเพียงเยาวชนทะเลาะกัน และเป็นความรุนแรงตามอารมณ์ ชั่ววู่วาม แต่ทั้งนี้หากไม่มีปัญหาจากครอบครัวมาเป็นมูลเหตุในการล้อเลียน การทะเลาะวิวาทดังกล่าว อาจไม่เกิดขึ้น

เกมรักทรยศ (The Betrayal) 2566

นอกจากนี้ เนื้อเรื่องฉากที่ 12 ตอนที่ 72 เนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาความไม่ซื่อสัตย์และการลักขโมย ทั้งในโรงเรียน ต่อเนื่องจนถึงการใช้ความรุนแรง ทำร้ายร่างกายเพื่อนร่วมชั้นจนได้รับบาดเจ็บ และการโกหก เพื่อปกปิดความผิดหรืออาจเพื่อกลบเกลื่อนปมปัญหาในใจของตัวละครเยาวชนหญิงที่รับบทลูกสาวคนเล็ก ในครอบครัวที่มีปัญหา

เกมรักทรยศ (The Betrayal) 2566

จากประเด็นปัญหาภายในครอบครัวที่เกิดจากปัจจัยภายนอกทำให้เด็กและเยาวชนไม่สามารถยอมรับสภาพปัญหาภายในครอบครัว จึงแสดงออกเป็นพฤติกรรมต่างๆ เพื่อเรียกร้องความสนใจ

พฤติกรรมการลักขโมยของเยาวชนหากไม่ได้เกิดจากการถูกบังคับหรือชักจูง แต่กระทำด้วยตนเอง สาเหตุอาจเกิดจากที่เยาวชนไม่ได้รับสิ่งของหรืออารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการ เช่น ความปกติสุขในครอบครัว การดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวจะส่งผลต่อพฤติกรรมเมื่อเข้าสังคม ดังภาพสะท้อน เหตุการณ์ปัญหาที่ปรากฏในละครชุดดังกล่าว ที่เยาวชนรู้สึกไม่มีความสุข จึงอยากให้คนอื่นเข้าใจความรู้สึกของตน และไม่มีความสุขเหมือนตน

สรุปผลกระทบเชิงสังคมจากการนำเสนอภาพสะท้อนของเด็กและเยาวชน ในละครชุดไทย “เกมรักทรยศ” (The Betrayal) ที่ส่งผลทางอ้อมต่อวิกฤตการณ์ถดถอยของประชากร

ผลกระทบเชิงสังคมในทางอ้อม จากการนำเสนอภาพสะท้อนของเด็กและเยาวชนในละครชุดไทย “เกมรักทรยศ” (The Betrayal) ที่สะท้อนในละครชุดดังกล่าว พบว่า มีความสอดคล้อง 6 ประการกับทัศนคติที่ก่อให้เกิดความรู้สึกว่า การมีลูกเป็นสิ่งที่น่ากังวลในภาวะปัจจุบัน

ประการแรก “ไม่อยากเพิ่มค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงลูก” หากพิจารณาชนชั้นและสภาพสังคมของครอบครัวที่เป็นแกนกลางในการดำเนินเรื่องจะเห็นได้ว่าเป็นปัญหาของครอบครัวฐานะร่ำรวยมาก และมีการใช้เงินประกอบกับเครือข่ายทางสังคมระดับสูงในการแก้ปัญหาหลายประการ เมื่อละครชุดสื่อสารกับผู้ชมว่าแม้แต่ครอบครัวที่มีความพร้อมทุกประการยังไม่สามารถเลี้ยงดูเยาวชนให้ได้ สำหรับครอบครัวชนชั้นกลาง และครอบครัวที่ฐานะด้อยกว่าย่อมเป็นเรื่องที่ยากกว่าหลายเท่า โดยเฉพาะครอบครัวที่ไม่มีเงินมากพอในการช่วยระดมปัญหาได้

ประการที่สอง “หวังว่าลูกจะอยู่อย่างไรในสภาพสังคมปัจจุบัน” จากตัวอย่างที่นำมาวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก ที่ละครชุดได้นำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อเยาวชนต้องดำเนินชีวิตในสังคมไม่ว่าจะเป็นในกลุ่มเพื่อนหรือที่โรงเรียน ก็ไม่อาจแน่ใจว่าจะได้พบกับคนดีมีเมตตา เพราะในความเป็นจริงแล้ว เราไม่สามารถทำให้ทุกคนรักเราได้ แต่เราต้องรับมือกับคนทุกแบบในบริบทต่างๆ ให้ได้ จึงสัมพันธ์กับผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 38.32% ที่ตอบแบบสำรวจของนิด้าโพลถึงความกังวลต่อสถานะปัจจุบันที่จะส่งผลต่อการเลี้ยงดูเด็กและเยาวชน

ประการที่สาม “ไม่อยากมีภาระต้องดูแลลูก” ปัญหาความถดถอยทางเศรษฐกิจและปัญหาทัศนคติของคนในสังคมที่มีการแข่งขันสูงและสังคมออนไลน์ที่ผลักดันให้คนต้องคำนึงถึงภาพลักษณ์ที่ปรากฏต่อสายตาผู้อื่น การดูแลตนเองให้อยู่ในระดับที่สามารถแข่งขันได้ก็เป็นภาระที่ค่อนข้างหนัก ภาพเยาวชนจากในละครชุด “เกมรักทรยศ” ยิ่งตอกย้ำภาพของ “เยาวชนที่เป็นภาระ” ทั้งในเรื่องของวัตถุและจิตใจอย่างชัดเจน นอกจากนี้ การมีลูกในสังคมที่ถูกบังคับให้เห็นลูกบ้านอื่นที่มาจากรฐานะร่ำรวยและลูกคนมีชื่อเสียงในสื่อสังคมออนไลน์ ยิ่งสร้างความรู้สึกให้คนรู้สึกว่า การมีลูกเป็นภาระอย่างยิ่ง

ประการที่สี่ “ต้องการชีวิตอิสระ” แนวคิดการมีชีวิตอิสระเสรี เป็นแนวคิดที่ได้การปลุกฝังมาจากการเติบโตในสังคมประชาธิปไตย และยิ่งทวีคูณมากขึ้นในยุคที่เสรีภาพทางการแสดงออกทางสังคมออนไลน์เอื้ออำนวยให้คนทุกเพศทุกวัยแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย และอิสระในเรื่องการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องของบุคคลอื่นที่แม้เราจะไม่เกี่ยวข้อง กระตุ้นเตือนให้ผู้ปกครองจำเป็นต้องใช้เวลาและทรัพยากรในการเพาะบ่มเด็กและเยาวชนอย่างถี่ถ้วน ทำให้เวลาและทรัพยากรที่จะใช้ทำในสิ่งที่ตนต้องการลดลง ซึ่งขัดกับค่านิยมในการใช้ชีวิตอิสระในยุคนี้ และจากความกังวลดังกล่าว ก็ได้ส่งผลให้เกิดเหตุผลประการที่ห้า ที่ทำให้คนไม่อยากมีลูกคือ “กลัวเลี้ยงลูกได้ไม่ดี” อีกด้วย

ประการที่หก “อยากให้ความสำคัญกับงานมากกว่า” เห็นได้จากตัวละครฝ่ายหญิงที่รับบทแม่เมื่อครอบครัวมีปัญหา สามีนอกใจ และลูกชายกับลูกสาวได้รับผลกระทบจากความแตกแยกและความรุนแรงในครอบครัว ประสิทธิภาพในการทำงานก็ลดลง จากตัวละครที่เคยได้รับการยอมรับนับถือในเรื่องการทำงาน กลับถูกตำหนิและประสบปัญหาในการทำงาน เพราะต้องดูแลเอาใจใส่ลูกที่กำลังเผชิญปัญหา สิ่งที่สะท้อนจากการนำเสนอเช่นนี้ คือ เมื่อชายหรือหญิงเลือกที่จะมีลูก ย่อมต้องแบ่งเวลาให้กับสมาชิกครอบครัวที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้เวลาในการทำงานลดน้อยลง ความกังวลในประเด็นดังกล่าวจึงเป็นความกังวลของยุคสมัยที่การแข่งขันสูงและเน้นวัตถุนิยมเช่นปัจจุบัน

กล่าวได้ว่า เนื้อหาที่ได้ยกตัวอย่างมาจากละครชุด เกมรักทรยศ (The Betrayal) ฉบับ Thai series ที่มีความยาว 96 ตอน แบ่งการนำเสนอเป็น 16 ครั้ง (16 episode) ซึ่งนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับปัญหาของครอบครัวที่แตกแยกจากความไม่ซื่อสัตย์ของสามี ที่มีโครงเรื่องเดียวกันทั่วโลก ปัญหา แนวคิด และสถานการณ์อันไม่พึงประสงค์ในละครได้ตอกย้ำความรู้สึกของภาวะและความยุ่งยากในการมีบุตรหรือเพิ่มจำนวนสมาชิกในครอบครัว ส่งผ่านแนวคิดแบบค่อยเป็นค่อยไป โน้มน้าวให้เกิดภาพจำอย่างมีประสิทธิภาพได้ทั้งการนำเสนอเนื้อหาในเชิงบวกและเชิงลบ ซึ่งเป็นการชักจูงให้คล้อยตามในรูปแบบของ “Soft Power” ซึ่งผู้สร้างละครชุดอาจไม่ได้ตั้งใจให้เกิดทัศนคติดังกล่าว หากแต่ต้องการให้ละครเกิดความสมจริง จึงนำเสนอปัญหาที่พบได้ในชีวิตจริง ซึ่งกลายเป็นการเล่าปัญหาซ้ำเกิดภาพจำให้กับสังคม ส่งผลกระทบต่อความกังวลและส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกที่จะไม่เพิ่มจำนวนสมาชิกครอบครัว ทั้งการไม่ยอมมีลูกและการไม่ยอมสร้างครอบครัวของคนยุคใหม่อย่างไม่อาจเลี่ยงได้ การนำเสนอภาพสะท้อนผ่านละครชุดที่ตอกย้ำเรื่องราวเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดกับสถาบันครอบครัวและเยาวชน จึงเป็นปัจจัยทางอ้อมซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อ การถดถอยของจำนวนประชากรได้

เอกสารอ้างอิง

- กฤตพร แซ่อึ้ง. (2562). *นโยบาย Soft power กับการส่งออกวัฒนธรรมของเกาหลีใต้ ค.ศ.1997-ปัจจุบัน*. คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร หลักสูตรอักษรศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเอเชียศึกษา.
- เกมรักทรยศ. (2566). ละครชุด. สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3. ดิจิทัล ช่อง 33.
- จินตนา วัชรสินธุ รวิวรรณ คำเงิน ชนกพร ศรีประสาร และณัชนันท์ ชีวานนท์. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรุนแรงในครอบครัวของเด็กวัยเรียน. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาล และการสาธารณสุขภาคใต้*. 5(2), 189-200.
- นฤทธิ์ ดวงสุวรรณ หริรักษ์ แกวกับทอง วัลภา ฐานกาญจน นัสนรินทร์ และแซสสะ ฮามีตะห เจะแต. (2565). เด็กและความรุนแรงในครอบครัว. *วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์*. 30(1), 35-43.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2566). คำแถลงนโยบาย. เล่ม 140 ตอนพิเศษ 221ง, 11 กันยายน.

สิริวิชญ์ ปัทมะสุวรรณ และพรสรร วิเชียรประดิษฐ์. (2564). ปราบกฏการณ์การลดลงของประชากรประเทศไทย: การวิเคราะห์ระดับอำเภอและเมือง. *วารสารสาระศาสตร์*. 3(2), 122-130.

เอกรงค์ ปั่นพงษ์. (2566). พลังการสื่อสารผ่านแนวคิดอำนาจละมุน (Soft power) ของประเทศญี่ปุ่นในหนังสือการ์ตูนยอดตพิมพ์อันดับ 1 ของโลก “วันพีซ”. *วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์*. 27(2), 25-39.

การใช้สแลงในภาษาอังกฤษ: ภาพสะท้อนของลักษณะภาษาที่เปลี่ยนแปลงไป
ในบริบทปัจจุบัน กรณีศึกษาภาพยนตร์เรื่องบาร์บี้ (Barbie) พ.ศ. 2566
Using Slang in English: The reflection of Today's Language
Change - A Case study of the Barbie movie (2023)

วรินทร์พย์ แก่นอินทร์ สีสะหมุด / Warinthip Kaenin Sisamouth

คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University

ปาริชาติ ทูมนันท์ / Parichart Toomnan

คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University

มัชฌิมา วีรศิลป์ / Machima Weerasilp

คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University

นิษฐา สีดาห่าว / Nitta Sidahaw

คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University

นริศรา บุญเจียม / Naritsara Boonjam

คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University

Received : February 14, 2024

Received : June 4, 2024

Accepted : June 24, 2024

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงของภาษาเป็นเรื่องธรรมชาติของทุกภาษา โดยการเปลี่ยนแปลงของภาษาขึ้นอยู่กับบริบททางความคิดและการสื่อสารของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย

จากการศึกษาคำสแลงภาษาอังกฤษในภาพยนตร์เรื่อง “บาร์บี้ (Barbie) ปีพ.ศ. 2566” ปรากฏการใช้คำ วลี และประโยค ที่มีลักษณะเป็นสแลงซึ่งสะท้อนภาพของการใช้ภาษาที่เปลี่ยนแปลงไปในโลกปัจจุบัน และแฝงนัยทางความคิดในการสื่อสารอันเป็นบริบททางสังคมผ่านการใช้สแลงในการสื่อสาร จำแนกได้เป็น 3 หัวข้อ คือ 1) การใช้คำสแลงเพื่อแสดงอารมณ์ทั่วไป 2) การใช้คำสแลงในการเสียดสีเชิงลบ 3) การใช้คำสแลงแสดงความรู้สึกชื่นชม นอกจากนี้คำสแลงที่ปรากฏยังสะท้อนแนวคิดที่เปลี่ยนแปลงไปในบริบทปัจจุบันอีกด้วย ภาพยนตร์เรื่อง “บาร์บี้ (Barbie) ปีพ.ศ. 2566” นอกจากจะมีการใช้ภาษาสแลงที่ปรับเปลี่ยนตาม

ยุคสมัยแล้ว ยังปรากฏภาพสะท้อนทางความคิดที่เป็นการมองคุณค่าของมนุษย์ในบริบทปัจจุบันที่เน้นในเรื่องของความเท่าเทียมระหว่างเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือก

คำสำคัญ : คำสแลงภาษาอังกฤษ การเปลี่ยนแปลงของภาษา ภาพยนตร์ บาร์บี้

Abstract

Language changes occur normally in every language. It depends on the contexts of thought and social communication that have changed by eras. The findings of this study on the use of slang in the Barbie movie (2023) reveal that slang is used at the level of words, phrases, and sentences. These reflect language changes in today's era and infer social thought through the use of slang. The purposes of the slang usage in the movie can be grouped into three i.e., 1) to show general expressions, 2) to show satire, and 3) to show admiration. Besides, the slang displaying in the movie mirrors the changing thought in the society nowadays.

Apart from using slang in the Barbie movie, the findings show a depiction of human value in terms of equality between male, female, and alternative genders.

Keywords : English slang, Language change, Movies, Barbie

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ค่านิยม ทักษะ และส่งต่อความคิดในด้านวัฒนธรรมและจารีตจากรุ่นสู่รุ่น เนื่องจากความคิดของมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมและบริบทตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง ภาษาที่มนุษย์ใช้ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และตามสภาพแวดล้อมของสังคมที่ผู้ถ่ายทอดภาษาดำรงอยู่

จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้มนุษย์ได้รับศิลปะวิทยาการเข้ามาในกระบวนการความคิดและการสื่อสารใหม่ๆ เข้ามาในชีวิตมนุษย์จึงสร้างคำใหม่เพิ่มขึ้นมาเพื่อรองรับการสื่อสารในบริบทใหม่ให้สอดคล้องกับภาวะปัจจุบัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาษาเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของสังคมที่เปลี่ยนไป (ธวัช ปุณโณทก, 2545 : 5)

ภาพยนตร์เป็นศิลปะเพื่อความบันเทิงรูปแบบหนึ่งที่เป็นผลงานสร้างสรรค์จากศิลปะการแสดงออกผ่านภาษาทั้งวจนภาษาและอวจนภาษา ภาพยนตร์จึงสามารถใช้สะท้อนสิ่งที่เกิดขึ้นในบริบทของสังคมวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การเมืองและสภาพเศรษฐกิจในแต่ละยุคสมัยได้อย่างมีชั้นเชิง (วัชรินทร์ เทียนเงิน และอนิก ทวีชาติ, 2565 : 142) กล่าวได้ว่า ภาพยนตร์คือตัวแทนของความคิด ศิลปะการแสดงออก และค่านิยมของยุคสมัย

ปี พ.ศ. 2566 ภาพยนตร์เรื่อง Barbie ได้รับการชื่นชมจากคนในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ นักวิจารณ์ และผู้ชมจนกลายเป็นปรากฏการณ์ระดับโลกที่อาจไม่เคยเกิดขึ้นในอุตสาหกรรมภาพยนตร์มาก่อน โดยเฉพาะการสื่อสารด้านวัฒนธรรม ภาพยนตร์เรื่อง Barbie ยังเป็นภาพยนตร์เรื่องแรกในวงการฮอลลีวูดที่กำกับโดย Greta Gerwig ซึ่งเป็นผู้กำกับภาพยนตร์ที่เป็นผู้หญิงซึ่งสามารถทำรายได้เกิน 1 พันล้านดอลลาร์ คิดเป็นเงินไทย คือ 3.4 หมื่นล้านบาท หลังเข้าฉายเพียง 17 วัน (The Standard Wealth 2566, สื่อออนไลน์)

เมื่อพิจารณาในด้านของภาษา ภาพยนตร์เรื่อง Barbie ไม่เพียงสร้างปรากฏการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมต่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์ แต่ยังสร้าง “นวัตกรรมทางภาษา” ในลักษณะของ “สแลง” ที่ตอบรับกับยุคสมัยและบริบทสังคมวัฒนธรรมในปัจจุบันด้วย

“สแลง” เป็นรูปแบบการใช้ภาษาที่มีลักษณะเด่น คือ ต้องการให้เกิดผลทางโวหารและอารมณ์ความรู้สึกในการสื่อสารโดยไม่มีติดกับไวยากรณ์ สแลงส่วนใหญ่มักจะคงอยู่เพียงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น Eric Partridge นักวิชาการด้านภาษาได้ให้คำนิยามว่า “สแลงคือคำที่ใช้เฉพาะกลุ่ม มีระยะเวลาการใช้ไม่นาน อันเกิดจากการปรับเปลี่ยนคำที่มีอยู่แล้วเพื่อให้เกิดเป็นสแลง” (Partridge, 1954: 117) อาทิ “เผือก” หมายถึงการกระทำที่บุคคลหนึ่งเข้าไปวุ่นวายในสิ่งที่ไม่ใช่ธุระของตน ซึ่ง “เผือก” เกิดจากการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้น “ส” เป็น “ผ” โดยมาจากคำว่า “เสือก” หรือสแลงในภาษาอังกฤษ มีวลี “Okay, Boomer” เป็นวลีที่คน Generation Z (Gen Z) ที่เกิดในช่วงปี พ.ศ.2538 – 2552 อายุระหว่าง 12-26 ปี ซึ่งเติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ต ใช้เสียดสีคน Generation Baby Boomer หรือ Gen-B ที่เกิดระหว่าง พ.ศ. 2489 – 2507 หรือในยุคสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยนัยยะว่าเป็นคนที่มีแนวคิดแบบเก่า โบราณ ตกยุค ไม่เข้ากับบริบททางความคิดในโลกปัจจุบัน เป็นต้น

ภาพยนตร์เรื่อง “บาร์บี้ (Barbie) ปีพ.ศ. 2566” ปรากฏการใช้คำ วลี และประโยค ที่มีลักษณะเป็นสแลงซึ่งสะท้อนภาพของการใช้ภาษาที่เปลี่ยนแปลงไปในโลกปัจจุบัน และแฝงนัยยะทางความคิดในการสื่อสารอันเป็นบริบททางสังคมผ่านการใช้สแลงในการสื่อสารอย่างน่าสนใจ จำแนกได้เป็น 3 หัวข้อ คือ 1) การใช้คำสแลงเพื่อแสดงอารมณ์ทั่วไป 2) การใช้คำสแลงในการเสียดสีเชิงลบ 3) การใช้คำสแลงแสดงความรู้สึกชื่นชม นอกจากนี้คำสแลงที่ปรากฏยังสะท้อนแนวคิดที่เปลี่ยนแปลงไปในบริบทปัจจุบันอีกด้วย

1) การใช้คำสแลงเพื่อแสดงอารมณ์ทั่วไป

จากการศึกษาภาษาพูดใน ภาพยนตร์เรื่อง “บาร์บี้ (Barbie) ปีพ.ศ. 2566” พบการใช้ คำและวลี ในการสื่อสารในรูปแบบของสแลง และการแผลงเสียงของคำมาตรฐานให้เป็นวัจนภาษาที่มีลีลาในการสื่อ อารมณ์ ลักษณะการใช้คำและวลีในการสื่อสารในรูปแบบของสแลงในภาพยนตร์เรื่อง “บาร์บี้ (Barbie) พ.ศ. 2566” ปรากฏรูปแบบการใช้คำสแลงในลักษณะดังกล่าวอย่างชัดเจน

ตัวอย่างที่ 1 “What’s up” (ออกเสียง-ว้อท-ซัพ) เป็นสแลงที่แผลงมาจากคำจริงตามไวยากรณ์ คือ “What is up” มีความหมายประมาณว่าไงพวก! ส่วนใหญ่จะใช้แทนคำว่า How are you เป็นคำที่ใช้ สำหรับการทักทายและมักจะใช้ในกรณีที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นวลีที่ปรากฏในบทพูดของภาพยนตร์ “บาร์บี้ (Barbie) พ.ศ. 2566” what’s up ken (ว่าไงเคน) Barbie (2023) นอกจากนี้ยังเป็นสแลงที่พบการใช้ ในภาพยนตร์อีกหลายเรื่อง อาทิ Cloverfield (2008) Chuck Versus the Undercover Lover (2008) The Big Wheel (2009) Tooth Fairy (2010) และยังปรากฏในภาพยนตร์เรื่องอื่นๆ อีกจำนวนมาก

— What’s up, man?	ว๊าง ท็อม Cloverfield (2008)
Whoa! Hey, big guy? What’s up, man?	โง เป็นโทม Chuck Versus the Undercover Lover (2008)
What’s up, man?	ว๊างทอก Wedding Crash (2008)
- What’s up, man? - Hey, Trey.	โธมัสเค็ม เทรดี เธรดี Superman Movie (2006)
- What’s up, man?	- เป็นโงว๊างทอกมา Harold & Kumar Escape from Guantanamo Bay (2008)
hey, what’s up, man? looks like you know where you’re going.	โง ท๊อบบ์ วู้ดว๊างจะเป็นโง The Big Wheel (2009)
Hey, What’s up, man?	เฮ้ ว๊าง? History Repeating (2009)
- Hey, hi, what’s up, man?	เจ้านิค เออ ซึลคินโม Social Psychology (2008)
Look who’s awake? What’s up, man?	ดูสิว๊างโงอับบ๊ิมมานลั เป็นโงท็อม Hot Tub Time Machine (2010)
What’s up, man?	เขาเรียกคุณลุงนี่แหละ 3D Saw 3D: The Final Chapter (2013)
Ben mckittrick. What’s up, man?	เบน แมคคิททริค เป็นโงโงว๊าง? Unpleasantville (2016)
Hey, what’s up, man?	เฮ้ ท็อม ว๊างท๊อบ? Romantic Expressions (2010)
What’s up, man?	ว๊าง ท็อม The Boost Job (2010)
- What’s up, man?	- ว๊างท๊อบ? Tooth Fairy (2010)
- What’s up, man?	- ว๊างท๊อบท็อม? Tooth Fairy (2010)
What’s up, man? What’s up?	ว๊าง ว๊างว๊าง Fast Five (2011)
Heeey~ What’s up, man?	ว๊าง ท็อม Death Day: I Became Him (2011)
- What’s up, man?	! - ว๊างโงว๊าง? Plica (2011)

จาก Longdo Dict เว็บไซต์บริการค้นหาและร่วมสร้างเนื้อหาพจนานุกรมหลายภาษา-ไทย (มกราคม 2567)

What's up ken

Barbie (2023)

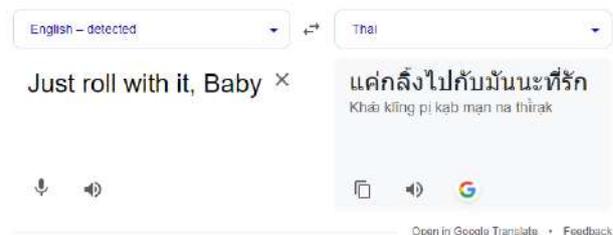
ตัวอย่างที่ 2 “Baby girl” หรือ “Babe” เป็นสแลงที่แผลงมาจากคำจริงตามไวยากรณ์ คำว่า Baby ที่มีความหมายว่าเด็ก ทารก เด็กอ่อน และ Girl ที่มีความหมายว่าเด็กผู้หญิง สแลงนี้มักใช้เรียกเพื่อนหญิง คนรัก หรือผู้หญิงที่มีเสน่ห์ ตามบริบทที่ต่างกันไป ทั้งในแบบที่รู้สึกตรงกับความจริงจริงๆ และใช้แทนคำเรียก

ขานอย่างไม่เป็นทางการ หรือเปรียบเทียบว่ามีลักษณะอาการเหมือนเด็ก อาทิ Crying hard as babe could cry. (ร้องไห้ไปสิ) Labyrinth (1986) That Tupper babe saw me. (ยัยทีปเปอร์เห็นฉัน) Stand by Me (1986) และใน บาร์บี้ (Barbie) ปี พ.ศ.2566 คือประโยค Babygirl, you have to fix it.(แม่หนูน้อย เธอจะต้องซ่อมมัน) Barbie (2023)

Barbie (2023)

ตัวอย่างที่ 3 ภาพยนตร์เรื่อง “บาร์บี้ (Barbie) ปีพ.ศ. 2566” มีการใช้สแลง “Just roll with it, Baby” หากแปลตามรูปคำคือ “แค่กลิ้งไปกับมันนะที่รัก” ทั้งนี้ การใช้ “roll” เป็นสำนวนภาษาพูดที่ไม่ได้ใช้ในบริบทที่เป็นทางการ ปรากฏใช้ในลักษณะของสแลงหลายสำนวน อาทิ “Let’s roll.” ไม่ได้หมายความว่า “มากลิ้งกันเถอะ” แต่ประโยคดังกล่าวแปลได้ว่า “ไปกันเถอะ” หรือ “ไปกันเลยดีกว่า” หรือ “Get the ball rolling.” ไม่ได้หมายถึงลูกบอลที่กลิ้งไป แต่หมายถึง “เริ่มต้น” หรือ “เริ่มดำเนินการ” ซึ่งความหมายของสำนวนภาษาอังกฤษนี้ก็คือ เริ่มทำอะไรสักอย่าง กล่าวคือ “Let’s get the ball rolling” มีความหมายเดียวกับประโยค “Let’s start now” ที่แปลว่า “เราเริ่มกันเถอะ” นอกจากนี้ หลายครั้งเรามักได้ยินชาวต่างชาติพูดประโยค “Are you ready to rock and roll?” ซึ่งมีความหมายว่า “Are you ready?” นั่นเอง

Barbie (2023) และ Google Translate / <https://translate.google.com/> (มกราคม 2567)

หาคำศัพท์ค้นหาสำหรับ **just roll with it**

ลองค้นหาคำในรูปแบบอื่นๆ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์มากขึ้นหรือน้อยลง: **just roll with it** -, **just roll with it** *

ตัวอย่างประโยค จาก **Open Subtitles** “ระวัง คำแปลอาจมีข้อผิดพลาด”

- Just roll with it.	ก็ยอมรับสิ... โอ้ Odyssey (2008)
Now when you meet him... just roll with it.	พอไปเจอเขาก็เนียนๆ ใจนะ It's Better to Burn Out Than far away (2011)
I've learned to just roll with it.	ข้าพเจ้ารู้จักมันมากขึ้น Frozen (2013)
Vern, as the resident new guy in this band of freaky misfits, do yourself a favor, and just roll with it.	เวิร์น ยอดสมาชิกใหม่ แห่งสายระลอก ฉายาเจ้าเงาะใส่เสื้อ โหลตาม้าไป Teenage Mutant Ninja Turtles: Out of the Shadows (2016)

จาก Longdo Dict เว็บไซต์บริการค้นหาและร่วมสร้างเนื้อหาพจนานุกรมหลายภาษา-ไทย (มกราคม 2567)

นอกจากนี้ “Roll” และ “Just roll with it” ยังปรากฏในภาษาพูดในลักษณะสำนวนหรือสแลงจากภาพยนตร์เรื่องอื่นๆ ด้วย อาทิ Odyssey (2008) It's Better to Burn Out Than far away (2011) Frozen (2013) และ Teenage Mutant Ninja Turtles: Out of the Shadows (2016) เป็นต้น

การแปลงเสียงของคำมาตรฐานให้เป็นวจนภาษาที่มีลีลาในการสื่ออารมณ์

คำแผลง หมายถึง คำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงตัวอักษรภายในคำ ให้แตกต่างจากเดิม เช่น “แกง” มาจากคำว่า “แกล้ง” โดนแกง หมายถึง โดนแกล้ง คำว่า “กะเลย” มาจากคำว่า “กะเทย” หรือคำว่า หลวย มาจากคำว่า สวย หมายถึง ความงาม (ธนาศิลป์ ไม้แป้น 2561, 331) คำสแลงที่เกิดจากการแปลงเสียงของคำมาตรฐานให้เป็นวจนภาษาที่มีลีลาในการสื่ออารมณ์ในภาพยนตร์เรื่อง “บาร์บี้ (Barbie) ปีพ.ศ. 2566” ปรากฏตัวอย่าง ดังนี้

Oh yea!

Barbie (2023)

“Yea” หรือ “Yeah” เป็นสแลงที่แผลงมาจากคำจริงตามไวยากรณ์คำว่า Yes ที่มีความหมายว่า ใช่ ครับ หรือ ค่ะ สแลงนี้มักใช้ในบริบทที่ไม่เป็นทางการ โดยขึ้นอยู่กับสถานการณ์และคู่สนทนาของผู้ใช้ภาษา ส่วนใหญ่สแลงนี้จะใช้กับคนสนิทที่อายุเท่ากันหรืออายุน้อยกว่า หากใช้กับคนที่อายุมากกว่าที่ไม่สนิท อาจจะถูกมองว่าไม่สุภาพ อาทิ Oh yea! (โอ้ เย้!) Barbie (2023) Yea! (นั่นสิ!) War (2007) และ Yeah It's you! (ใช่ แกจริงด้วย) The Good, The Bad and The Ugly (1966) เป็นต้น

gotta hold it all but my capacity is full wait, you've changed yea I have huh?	ต้องอดทนมันทั้งหมด แต่ขีดจำกัดมันเต็มแล้ว เดียว คุณเปลี่ยนไปนะ <i>Sapuri (2006)</i>
Yea high?	สูงประมาณนี้ <i>65 Million Years Off (2007)</i>
Yea !	นั่นสิ ! <i>War (2007)</i>
I was thinking about getting a butterfly tattoo about yea big on my ankle.	คือฉันกำลังคิดอยากไปสักรูปผีเสื้อ ขนาดประมาณนี้ตรงข้อเท้า <i>500 Days of Summer (2009)</i>

จาก Longdo Dict เว็บไซต์บริการค้นหาและร่วมสร้างเนื้อหาพจนานุกรมหลายภาษา-ไทย (มกราคม 2567)

Jeez I am so awkward and don't feel pretty at all.

Barbie (2023)

“Jeez” เป็นสแลงที่แผลงมาจากคำจริงตามไวยากรณ์คำว่า Jesus ที่มีความหมายว่า พระเยซู หรือ พระผู้เป็นเจ้า สแลงนี้มักใช้ในบริบทที่เป็นคำอุทาน เพื่อแสดงถึงความรู้สึกหรืออารมณ์ในตอนนั้นๆ ซึ่งสแลงนี้ได้ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์มากมาย อาทิ Oh, jeez. What, you knife me in the back? (โอย้ แหมม อะไร เธอแทงข้างหลังฉัน) *A Spark. To Pierce the Dark. (2009)* Oh, Jeez. You scared the crap outta me. (โอี้ คุณทำให้ฉันตกใจหมด) *The Ballad of Booth (2010)* และในภาพยนตร์บาร์บี้ พ.ศ. 2566 ได้ปรากฏประโยคที่ว่า Jeez, I am so awkward and don't feel pretty at all. (แหมม ฉันรู้สึกเคอะเขินและไม่สวย) *Barbie (2023)*

Oh, jeez. What, you knife me in the back, and now you're gonna play stupid? โอี้ แหมม อะไร เธอแทงข้างหลังฉัน *A Spark. To Pierce the Dark. (2009)*

Oh, jeez. You scared the crap outta me. โอี้ คุณทำให้ฉันตกใจหมด *The Ballad of Booth (2010)*

Oh, jeez. I totally need more sleep. สงสัยฉันต้องการนอนจริงๆ *Reality Bites Me (2010)*

- You! - **Oh, jeez.** You scared me. อี้แหมมร่วง คุณเท่ามันตกใจหมดเลย *Truly Content (2010)*

จาก Longdo Dict เว็บไซต์บริการค้นหาและร่วมสร้างเนื้อหาพจนานุกรมหลายภาษา-ไทย (มกราคม 2567)

2) การใช้คำสแลงในการเสียดสีเชิงลบ

Indirect Speech Acts หรือ การใช้วัจนกรรมอ้อม หมายถึง การใช้ถ้อยคำที่มีรูปแสดงเจตนาในการสื่อสารเชิงเสียดสีถ้อยคำที่กล่าวอย่างตรงไปตรงมา อาจมาจากเหตุผลด้านมารยาท ความเกรงใจ การรักษาความ

รู้สึกของคู่สนทนาหรือการคุกคามหน้า (Face Threatening Acts หรือ FTAs) แต่เมื่อตีความแล้วก็ยังทราบถึงความหมายของการสื่อสารที่แท้จริง อาทิ “อย่าคิดมากเกินไป ทุกคนสวยในแบบของตัวเอง” หมายถึง “ไม่ต้องคิดมาก ที่เธอไม่สวย” หรือ คำว่า “interesting” ที่แปลว่า “น่าสนใจ” ในบริบทการสื่อสารปัจจุบันมีการใช้คำว่า “interesting” เพื่อเลี่ยงการปฏิเสธหรือเลี่ยงการกล่าวคำวิจารณ์ที่ตรงไปตรงมา อาทิ How do I look in this dress? ซึ่งผู้ถูกถามรู้สึกว่าเป็น “ไม่สวย” แต่ไม่ยอมโกหก คำว่า “interesting” เป็นคำที่นิยมใช้ในการตอบเพื่อรักษามารยาทในสถานการณ์เช่นนี้ ซึ่งผู้ถูกถามอาจตอบไปว่า This is an interesting dress. เป็นต้น

ภาพยนตร์เรื่อง “บาร์บี้ (Barbie) ปีพ.ศ. 2566” ปรากฏการใช้คำสแลงในการเสียดสีเชิงลบ ในรูปแบบ Indirect speech acts ด้วยการใช้น้ำคำแทนคำที่ตรงไปตรงมา หรือเลี่ยงใช้คำยืมจากภาษาอื่นที่เข้าใจได้ในบริบทการสื่อสาร

Like a professional bimbo

Barbie (2023)

“Bimbo” สแลงที่แผลงมาจากคำจริงตามไวยากรณ์ คือ คำว่า Bimbo มาจากภาษาอิตาลี หมายถึง เด็กผู้ชายหรือเด็กเล็ก ส่วนผู้หญิงคือ Bimba ในช่วงต้นปี ค.ศ. 1919 สหรัฐอเมริกาได้เริ่มใช้คำว่า Bimbo เป็นคำสแลงที่ใช้อธิบายผู้ชายที่ไม่ฉลาดหรือผู้ชายที่โหดเหี้ยม ซึ่งในช่วงทศวรรษที่ 1920 คำว่า Bimbo เริ่มมีความเกี่ยวข้องกับผู้หญิง และได้เริ่มใช้คำว่า Bimbo เป็นการเปรียบเทียบผู้หญิงในเชิงลบ

คำสแลงนี้ปรากฏในบทพูดของภาพยนตร์ “บาร์บี้ (Barbie) ปีพ.ศ.2566” คือประโยคที่ต้องการสื่อว่า “สวยแต่โง่” แต่มีการเลี่ยงไม่ใช้คำว่า stupid ซึ่งเป็นคำที่รุนแรง ด้วยการใช้น้ำคำ Bimbo แทน คือ Like a professional bimbo.

นอกจากนี้คำว่า “Bimbo” ยังเป็นสแลงที่พบในภาพยนตร์อีกหลายเรื่อง อาทิ Chuck Versus the Fat Lady(2008) And Lots of Security...(2011) Supergirl(2010) และยังปรากฏในภาพยนตร์เรื่องอื่นๆ อีกจำนวนมาก

I mean, isn't Bartowski's bimbo a blonde?	ฉันหมายความว่าแฟนของบาทอวสกีผมสืบลอนดโบลอนด์ไม่ใช่หรือ <i>Chuck Versus the Fat Lady</i> (2008)
Now picture your favorite strand of pearls dangling in the 24-year-old cleavage of said bimbo while she is using your first edition Robert Frost as a coaster...	ตอนนี้ลองคิดภาพสร้อยมุกสุดโปรดของคุณ ห้อยอยู่ระหว่างร่องอกของสาวอายุ 24 ในขณะที่เธอใช้ <i>Marry Me a Little</i> (2009)
She may fly, but I have a feeling that blond bimbo is no angel.	เธออาจบิน แต่ฉันมีความรู้สึกกว่า สาวบรอนดูโง่ๆ คนนั้นไม่ใช่นางฟ้า <i>Supergirl</i> (2010)
It's the accident of that bimbo ahjumma that you sent today.	ก็ผลงานชัยป้าเซอซาที่พี่ส่งไปวันนี้ละสิ <i>Oh! My Lady</i> (2010)
I bet you anything that bimbo of his walked out,	ฉันพนันได้เลยว่า สาวสวยแสนโง่ของเค้า กลิ้งทิ้งเค้าไป <i>And Lots of Security...</i> (2011)

จาก Longdo Dict เว็บไซต์บริการค้นหาและร่วมสร้างเนื้อหาพจนานุกรมหลายภาษา-ไทย (มกราคม 2567)

I'm bummer you bummer such a bummer

Barbie (2023)

นอกจากคำว่า “Bimbo” ยังปรากฏการใช้คำสแลงในการเสียดสีเชิงลบอีกหนึ่งคำ คือ “Bummer” เป็นสแลงที่แผลงมาจากคำจริงตามไวยากรณ์ คือ Bummer น่าจะมาจากคำว่า Bum ที่แปลว่า ก้นหรือสิ่งที่ไม่ดี เช่น What a bummer หมายถึง แย่ชะมัดหรือเซ็งชะมัด ซึ่งสแลงนี้ปรากฏในบทพูดของภาพยนตร์ “บาร์บี้ (Barbie) ปีพ.ศ.2566” ในรูปประโยคคือ I'm bummer you bummer such a bummer.

ทั้งนี้ ว่า “Bimbo” ยังปรากฏการใช้คำสแลงในภาพยนตร์อีกหลายเรื่อง อาทิ Bad Moon Rising (2010) Final Destination5 (2011) และยังปรากฏในภาพยนตร์เรื่องอื่นๆอีกจำนวนมาก

You know, it's a bummer we're not friends anymore.	รูโหม มันน่าผิดหวังนะ ที่เราไม่ได้เป็นเพื่อนกันอีก <i>Bad Moon Rising</i> (2010)
It's a bummer Camp. Mona's a girls-only party.	ปาร์ตี้เฉพาะสาวๆ ของโมน่า <i>Keep Your Friends Close</i> (2010)
It really ruined the second act for me which is bummer because I had to say the naked guy ended up killing a bunch of people and I got pretty good.	มันทำให้ฉันอดดูการแสดงรอบสอง ซึ่งน่าเสียดายเพราะว่า ต้องยอมรับว่าไอ้เจ้าคนเปลือยกายจบลงที่ ฆ่าคนเป็นเบือ มันเจ๋งดี <i>The Switch</i> (2010)
Yeah, what a bummer about Candice.	ใช่เลย ช่างน่าผิดหวังจริงๆ /แคนดิซ <i>Final Destination 5</i> (2011)

จาก Longdo Dict เว็บไซต์บริการค้นหาและร่วมสร้างเนื้อหาพจนานุกรมหลายภาษา-ไทย (มกราคม 2567)

3) การใช้คำสแลงแสดงความรู้สึกชื่นชม

งานวิจัยของ Marcyliena H. Morgan ศาสตราจารย์ด้านสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University) กล่าวว่า สถานภาพทางสังคมมีผลต่อการใช้วัจนกรรมอ้อม ชาวแอฟริกันอเมริกัน ผู้พูดภาษาอังกฤษสำเนียงแอฟริกันอเมริกันในประเทศสหรัฐอเมริกา มีสถานภาพทางสังคมไม่เท่าเทียมกับผู้พูดภาษาอังกฤษสำเนียงอเมริกัน จึงนิยมใช้วัจนกรรมอ้อมมากกว่า กล่าวได้ว่า วัจนกรรมอ้อมแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังในเรื่องของความไม่เท่าเทียมทางสังคม (Morgan, 2010) ทั้งนี้การใช้วัจนกรรมอ้อมในหลายบริบทการสื่อสารมักใช้การสื่อสารผ่านสแลง

ภาพยนตร์ “บาร์บี้ (Barbie) ปีพ.ศ.2566” มีการใช้คำสแลงแสดงความรู้สึกชื่นชมที่บ่งบอกสถานะในการยอมรับว่ามีสถานะด้อยกว่าสิ่งที่กล่าวถึงคือยกย่องสิ่งที่กล่าวถึงว่า “The mother ship” ซึ่งเป็นสแลงหมายถึง “ยานแม่”

Wow the mother ship
Barbie (2023)

วลี “Wow the mother ship” ปรากฏในเรื่องตอนที่บาร์บี้ไปที่บริษัท Mattel (แมทเทล) ซึ่งเป็นผู้ผลิตตุ๊กตาบาร์บี้ ทั้งนี้ บริษัทแมทเทลไม่ได้ผลิตเฉพาะตุ๊กตาบาร์บี้ แต่ยังเป็นบริษัทเป็นบริษัทผลิตของเล่นชื่อดังอันดับ 4 ของโลก และเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในการผลิตของเล่นให้กับบริษัทบันเทิงชั้นนำ อาทิ Disney และ Warner Brothers ซึ่งบริษัท Warner Brothers ยังเป็นผู้ผลิตภาพยนตร์เรื่อง Barbie 2023 อีกด้วย

คำว่า “Ship” แปลตามความหมายตรงรูปคำ หมายถึง เรือ หรือ ยาน และจากการสำรวจข้อมูลจากวิกิพีเดีย พบว่า ยานแม่ (mother ship) ใช้เป็นสแลงในหลายบริบท เช่น ในวาทกรรมล้อเลียน มหาธรรมกายเจดีย์ และในการกล่าวถึงละครชุดอเมริกันเรื่อง “Law & Order” เนื่องจากเป็นละครชุดที่ได้รับความนิยมทั่วโลก และมีการสร้างภาคต่อจำนวนหลายภาค จึงได้รับการยกย่องว่าเป็น “ยานแม่” ของละครชุดอเมริกัน

จากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี

ยานแม่ (mother ship) อาจหมายถึง

- ยานแม่ - ยานซึ่งบรรทุกยานอื่น
- มหาธรรมกายเจดีย์ - เจดีย์วัดพระธรรมกาย ซึ่งมีสัณฐานคล้ายยานอวกาศ และเป็นเหตุให้วัดพระธรรมกายได้ชื่อในภาษาปากว่า "วัดจามัน"
- *ลอร์ & ออร์เดอร์* (Law & Order) - ละครทางนิติศาสตร์ในสหรัฐอเมริกาซึ่งฉายทางเอ็บบีซีตั้งแต่ปี 2533 ถึงปี 2553 และเรียกกันโดยทั่วไปว่า "ยานแม่" เพราะมีภาคต่อมากมาย

Wikipedia (2567)

เมื่อตัวละครบาร์บี้ ไปที่บริษัทผู้ผลิตจึงอุทานออกมาเป็นสแลง “mother ship” ที่หมายถึง “ยานแม่” ซึ่งสแลงดังกล่าว ไม่ใช่คำใหม่ที่เกิดในปี 2566 แต่เป็นคำสแลงที่ปรากฏในภาพยนตร์หลายเรื่อง อาทิ ภาพยนตร์เรื่อง Funk (2010) มีประโยคที่ตัวละครพูดประโยคที่แสดงอัตลักษณ์ของการรวมกลุ่มว่า “We're the Unwed Mother ship Connection” หมายถึง “เราคือ กลุ่มแม่คนโสด” (โดยนัยคือ คนโสดตัวแม่/คนโสดจริงๆ แบบที่มีความโสดเป็นครรลองชีวิต ไม่ประสงค์จะมีคู่ครองอีกต่อไป) นอกจากนี้ คำว่า “Mothership” ยังปรากฏเป็นชื่อเพลง และชื่ออัลบั้มเพลงของนักร้องอเมริกันอีกด้วย

เพลง

- *มาเทอร์ชิป* - อัลบั้มเพลงของแลร์รี ยัง (Larry Young) เมื่อปี 2512
- *มาเทอร์ชิป* - อัลบั้มเพลงของเลด เซปเปลิน (Led Zeppelin) เมื่อปี 2550
- "มาเทอร์ชิป" - เพลงของเอนเทอร์ ชิการี (Enter Shikari) เมื่อปี 2549
- *สื่อบันเทิงของวงพาร์เลียเมนต์* (Parliament)
 - *ยานแม่อันศักดิ์สิทธิ์* (Holy Mothership) - ยานอวกาศซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของวง
 - *มาเทอร์ชิปคอนเนกชัน* (Mothership Connection) - อัลบั้มเมื่อปี 2518
 - "มาเทอร์ชิปคอนเนกชัน (สตาร์ไชลด์)" [Mothership Connection (Star Child)] - เพลงเมื่อปี 2518
 - *มาเทอร์ชิปคอนเนกชันนิวเบิร์กเซสชัน* (Mothership Connection Newberg Session) - อัลบั้มเมื่อปี 2519
 - *เดอะมาเทอร์ชิปคอนเนกชัน - ไลฟ์ฟรอมฮิวสตัน* (The Mothership Connection - Live from Houston) - อัลบั้มเมื่อปี 2529

Wikipedia (2567)

จากความหมายของ “Mothership” ดังกล่าว เมื่อตัวละครบาร์บี้ ได้ไปที่บริษัทผู้ผลิตตุ๊กตาบาร์บี้ ซึ่งเหมือนตุ๊กตาบาร์บี้ได้มาเยือนมาตุภูมิของตน หากไม่มีบริษัท Mattel (แมทเทล) ก็จะไม่มิตู้กตาบาร์บี้ ตัวละครบาร์บี้ในภาพยนตร์จึงอุทานออกมาเป็นสแลง “Wow the mother ship” ซึ่งเป็นคำสแลงแสดงอารมณ์ตื่นเต้นดีใจในเชิงบวก ว่าตนได้มาถึงสถานที่ที่ทำให้ตุ๊กตาบาร์บี้กำเนิดขึ้นมาบนโลกนี้

สรุป

ภาษาเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ การสื่อสารระหว่างมนุษย์กับมนุษย์นอกจากจะมีการสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจในเชิงความหมาย ยังมีการสื่อสารเพื่อสื่ออารมณ์ความรู้สึกผ่านน้ำเสียงและการใช้คำในลักษณะของ “วจนลีลา” อีกด้วย

ความเปลี่ยนแปลง เป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ หลายอย่างเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรมเห็นได้ชัดเจน อาทิ ลักษณะการแต่งกายที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัยหรือลักษณะของอาคารบ้านเรือนที่มี

การรับวัฒนธรรมอื่นเข้ามาผสมผสานก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น การสร้างห้องแถวแบบจีนหรือการนำลักษณะของเสาโรมันมาใช้ในการสร้างอาคารบ้านเรือน นอกจากนี้ “ภาษา” ที่มนุษย์ใช้สื่อสารก็มีวิวัฒนาการและเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยเช่นกัน เช่น คำทับศัพท์และคำสแลง เป็นต้น

เมื่อศึกษาคำสแลงภาษาอังกฤษในภาพยนตร์เรื่อง “บาร์บี้ (Barbie) ปีพ.ศ. 2566” ซึ่งปรากฏการใช้คำ วลี และประโยค ที่มีลักษณะเป็นสแลงซึ่งสะท้อนภาพของการใช้ภาษาที่เปลี่ยนแปลงไปในโลกปัจจุบัน และแฝงนัยยะทางความคิดในการสื่อสารอันเป็นบริบททางสังคมผ่านการใช้สแลงในการสื่อสารอย่างน่าสนใจ และจำแนกได้เป็น 3 หัวข้อ คือ 1) การใช้คำสแลงเพื่อแสดงอารมณ์ทั่วไป 2) การใช้คำสแลงในการเสียดสีเชิงลบ 3) การใช้คำสแลงแสดงความรู้สึกชื่นชม ดังที่ยกตัวอย่างไว้แล้วในข้างต้น

นอกจากนี้ผู้ศึกษายังพบว่า คำสแลงดังกล่าวยังมีสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงคำในภาษามาตรฐานให้เป็นสแลง คือ 1) เพื่อเปลี่ยนโทนของคำให้เกิดอารมณ์มากขึ้น เช่น yeahh แจ๋วเลย / Holy Barbie! ให้ตายเถอะ บาร์บี้ / Hey ladies Sasha what up!! ว่าไงจะสาวๆ สวีตี่ซาซ่า 2) เพื่อลดความรุนแรงในการใช้ภาษาที่ไม่สุภาพ เช่น ooh goddamn! โอ้ยปลื้ม 3) เพื่อสร้างคำและสำนวนให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม ปรับภาษาให้เป็นสแลงเพื่อตอบรับกับสมัยนิยม เช่น Wow the mothership ว้าวนี้มัน ยานแม่ เป็นต้น

ภาพยนตร์เรื่องบาร์บี้ (Barbie) พ.ศ. 2566 นอกจากจะมีการใช้ภาษาสแลงที่ปรับเปลี่ยนตามยุคสมัยแล้ว ยังปรากฏภาพสะท้อนทางความคิดที่เป็นการมองคุณค่าของมนุษย์ในบริบทปัจจุบันที่เน้นในเรื่องของ “ความเท่าเทียมระหว่างชายและหญิง” อีกด้วย

จากเนื้อเรื่องในตอนต้นภาพยนตร์เสนอภาพของสังคมที่สตรีเป็นผู้นำและขับเคลื่อนสังคมและบุรุษเป็นรองสตรี เนื้อหาช่วงกลางเรื่องภาพยนตร์เสนอภาพของสังคมบุรุษเป็นผู้นำและเปลี่ยนบทบาทให้สตรีเป็นผู้ตาม ภาพยนตร์เรื่องบาร์บี้ (Barbie) พ.ศ. 2566 เสนอแนวคิดที่ว่า ไม่ว่าจะสังคมชายเป็นใหญ่หรือหญิงเป็นใหญ่ ล้วนเป็นการจัดโครงสร้างอำนาจระหว่างเพศที่ทำให้สังคมเกิดปัญหาความขัดแย้งทั้งสิ้น

ภาพยนตร์เรื่องบาร์บี้ (Barbie) พ.ศ. 2566 ซึ่งได้รับการตอบรับทั้งในเชิงคำวิจารณ์และรายได้จำนวนมากจากทั่วโลก ได้นำเสนอบทสรุปของภาพยนตร์อย่างสอดคล้องกับความคิดที่เป็นบริบทของยุคสมัยปัจจุบัน ในตอนท้ายเรื่องว่าทุกเพศล้วนเท่าเทียมกันทั้งหญิง ชาย และบุคคลที่เป็นเพศทางเลือก ต่างมีความสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมโลกเช่นเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

ธนาศิลป์ ไม่นั่น. (2561). *การสร้างคำเฉพาะกลุ่มของเพศที่สามที่ปรากฏในซีรีส์เรื่องไดอารี่ตุ๊ดซี่ส์ เดอะซีรีส์*.

โครงการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 1/2561. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ธวัช ปุณโณทก. (2545). *วิวัฒนาการภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

วัชรินทร์ เทียนเงิน และอนิก ทวีชาติ. (2565). การวิเคราะห์ภาพยนตร์แนววิทยาศาสตร์ที่สะท้อนภาพสังคม.

วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์. 26(3), 32-46.

Greta Gerwig. (2566). 'บาร์บี้' (Barbie). ภาพยนตร์, ยูนิเวอร์แซลสตูดิโอส์ (Universal Studios).

Morgan, H Marcyliena. (2010). The present action of indirectness and power in everyday life.

Journal of Pragmatics, 42: 283-291.

สื่อออนไลน์

Google Translate. (2567). <https://translate.google.com/>

Longdo Dict. (2567). <https://dict.longdo.com/index.php>

The Standard Wealth 2566 (เข้าถึงเมื่อวันที่ 15 01 2567) <https://thestandard.co/barbie-box-nears-1-billion-17-days>

Wikipedia. (2567). <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B9%81%E0%B8%A1%E0%B9%88>

คุณค่าของคัมภีร์มังคลัตถทีปนีในฐานะวรรณกรรมต้นแบบของบาลีในประเทศไทย

The value of Maṅgalatthadīpanī as the model of Pali Literature in Thailand

จุมพล สุยะดี / Jumpol Suyata

สาขาภาษาบาลีสันสกฤตและพระไตรปิฎกศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
Department of Pali, Sanskrit and Tripitaka Studies Faculty of Humanities Mahamakut Buddhist University

Received : February 14, 2024

Received : June 7, 2024

Accepted : June 24, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอคุณค่าของคัมภีร์มังคลัตถทีปนี ผลงานวรรณกรรมบาลีของพระสิริมังคลาจารย์ในฐานะวรรณกรรมต้นแบบของบาลีในประเทศไทย พระสิริมังคลาจารย์แต่งคัมภีร์เรื่องนี้โดยการยกหัวข้อธรรมในมงคลสูตรที่มีในพระไตรปิฎกมาตั้งแล้วอธิบายความหมายของมงคลแต่ละข้ออย่างละเอียด มีการยกนิทานอุทาหรณ์มาสอดแทรกการอธิบายและใช้อ้างอิงจากคัมภีร์หลายเรื่อง จากการวิเคราะห์คุณค่าของมังคลัตถทีปนี พบว่า มังคลัตถทีปนีประกอบด้วยลักษณะเด่นด้านโครงสร้าง วิธีการนำเสนอและเนื้อหา กล่าวคือ ลักษณะเด่นด้านโครงสร้าง เริ่มต้นด้วยบทปณามคาถา อุบัติกถา การลำดับเรื่อง และจบลงด้วยนิคมคาถา โดยมีลักษณะเด่นในการนำเสนอเนื้อหา 10 วิธี คือ 1) การให้คำจำกัดความ 2) การวิเคราะห์ความหมายตามรูปศัพท์ทางไวยากรณ์ 3) การพรรณนาลักษณะเชิงพฤติกรรม 4) การจำแนกประเภท 5) การประเมินคุณค่าในแต่ละมงคล 6) การยกนิทานอุทาหรณ์มาแสดง 7) การตั้งคำถาม-คำตอบ 8) การอ้างอิง 9) การประมวลข้อมูลจากคัมภีร์ต่าง ๆ และ 10) การวินิจฉัยความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่นำมาอ้างอิง ส่วนลักษณะเด่นด้านเนื้อหา เป็นการอธิบายเพิ่มเติมจากงานอรรถกถาปรมัตถโชติกาของพระพุทธโฆษาจารย์ โดยมีการยกนิทานอุทาหรณ์เป็นจำนวนมากขึ้นมาแสดง และการอธิบายความเป็นลำดับสอดคล้องกับหลักอาศรม 4 ของพราหมณ์ จากลักษณะเด่นดังกล่าวมา จึงก่อให้เกิดคุณค่าในฐานะวรรณกรรมต้นแบบของบาลีในประเทศไทย

คำสำคัญ: คุณค่า, มังคลัตถทีปนี, วรรณกรรมต้นแบบของบาลีในประเทศไทย

Abstract

The objectives of this research were to study the values in Phrasirimangalacariya's Pali Literary Works, including evaluation of quality of Pali literary works of Phra Sirimaṅgālācāriya

based on four works: 1) Vessantaradīpanī, 2) Cakkavāḍīadīpanī, 3) Saṅkhayāpakāśakaṭṭika, and 4) Maṅgalatthadīpanī. It was conducted by analytical studying the dominant features of structures, content presentation, and substances, and then summarizing data, evaluating the quality, and writing in descriptive approach. It consisted of seven content presentation styles which were as follows: 1) word analysis, 2) word explanation referenced to related scriptures, 3) subject to clarification, 4) classification, 5) reference, 6) data collection from other scriptures, and 7) evaluation of referenced data accuracy. The dominant features of substances indicated that Vessantaradīpanī was a guidebook for learning language and Pali literature, Cakkavāḍīadīpanī was a profound research work expressed comments and correct evaluations with keen intelligent reasons, Saṅkhayāpakāśakaṭṭika was a manual for calculations of Cakkavāḍīadīpanī, and Maṅgalatthadīpanī was literary works invented for basic Dharma propagation to public. All these works were revealed the three values of literatures in the followings: language value that had a correct and smooth grammatical usage, Dharma content value that focused on preaching of the Buddha teachings for supreme beneficial lifestyle, and social value that reflected from literary works themselves which had an effective implementations for learning and teaching manual, Buddhist propagation, including other knowledge associated with daily life of people from the past until now.

Keywords: the values, Maṅgalatthadīpanī, the model of Pali Literature in Thailand

บทนำ

ในยุคทองของของพระพุทธศาสนาในล้านนา พระสิริมงคลอาจารย์ ปราชญ์ผู้สร้างผลงานวรรณกรรมบาลีที่ทรงคุณค่าต่อพระพุทธศาสนา มีนามเดิมว่า ศรีปิงเมือง เป็นชาวเชียงใหม่โดยกำเนิด มีชีวิตอยู่ในช่วงรัชสมัยพระเจ้าติโลกราชมาจนถึงพระเมืองเกษเกล้า (พ.ศ. 1984-2081) ได้รับการบรรพชาและอุปสมบทในสำนักของพระพุทธวิระพระภิกษุที่ได้เดินทางไปศึกษาพระพุทธศาสนาที่ลังกาทวีป มีบางข้อสันนิษฐานว่าพระสิริมงคลอาจารย์ได้เดินทางไปศึกษาพระพุทธศาสนาถึงลังกาทวีปด้วยเช่นกัน และต่อมาท่านได้ดำรงตำแหน่งสูงสุดในฐานะพระอาจารย์ของพระเมืองเกษเกล้า กษัตริย์ล้านนา (บาลี พุทธรักษา, 2556 : 96) ในทำผลงานของท่านได้กล่าวถึงสถานที่พำนักของตัวเอง กล่าวคือ วิหารสวนขวัญ ตั้งอยู่ในเขตวัดเวฬุวนาราม ทางทิศใต้ของนครเชียงใหม่ ห่างจากวัดสีหฬารามไป 100 คาวุต (4 กิโลเมตร) ปัจจุบันคือวัดตำหนัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาผลงานวรรณกรรมบาลีของพระสิริมังคลาจารย์ ทำให้สันนิษฐานได้ว่า ท่านเป็นพระภิกษุในนิกายป่าแดง เพราะมีความชำนาญด้านการใช้ภาษาบาลีได้อย่างยอดเยี่ยม ซึ่งเป็นผลมาจากการศึกษาในสำนักของพระพุทธวิระผู้เคยเดินทางไปศึกษาที่ลังกาทวีปมาโดยตรง รวมถึงยังมีความสัมพันธ์กับวัดมหาโพธาราม (วัดเจ็ดยอด ในปัจจุบัน) ซึ่งเป็นวัดในนิกายป่าแดง และสถานที่พำนักของท่านยังอยู่ในเขตป่าอันสงัด ซึ่งเป็นวิถิปฎิบัติอันเป็นรูปแบบเฉพาะของพระสงฆ์นิกายป่าแดง และมีบางหลักฐานระบุว่า ท่านเคยเป็นเจ้าอาวาสวัดมหาโพธารามอยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (พระมหาสังวร สีสวโร, 2506 : 22)

พระสิริมังคลาจารย์ได้สร้างผลงานวรรณกรรมบาลีที่อธิบายขยายความเนื้อหาจากพระไตรปิฎก และคัมภีร์ปกรณ์วิเสส จำนวน 4 เรื่อง ประกอบด้วย

1. เวสสันดรที่ปณี อธิบายเวสสันดรชาดกที่มาในขุททกนิกาย พระสุตตันตปิฎก ว่าด้วยคำศัพท์และเรื่องราวในคัมภีร์เวสสันดรชาดก แต่งเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2060
2. จักกวาพที่ปณี อธิบายเกี่ยวกับภูมิวิทยาของจักรวาล มีภูเขา แม่น้ำ สระ บ่อน้ำ ทวีป มนุษย์ เทวดา และอมนุษย์ที่อาศัยอยู่ในจักรวาล แต่งเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2063
3. สังขยาปกาสกฏีกา อธิบายคัมภีร์สังขยาปกาสกปกรณ์ กวีนิพนธ์ของญาณวิลาส ว่าด้วยเครื่องนับและเครื่องตวง 6 อย่าง แต่งเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2063
4. มังคลัตถที่ปณี คอธิบายความแห่งมงคลสูตรที่มาในขุททกนิกาย พระสุตตันตปิฎก ได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง แต่งเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2067

ผลงานของพระสิริมังคลาจารย์เป็นวรรณกรรมบาลีที่ผสมผสานทั้งศาสตร์และศิลป์ของการใช้ภาษาบาลีได้อย่างยอดเยี่ยม อีกทั้งยังสอดแทรกองค์ความรู้จากคัมภีร์พระไตรปิฎกและอรรถกถา รวมถึงคัมภีร์อื่นหลายคัมภีร์เข้าด้วยกัน ทำให้เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ขึ้นในวงการวรรณกรรมบาลี (ลิขิต ลิขิตานนท์, 2534 : 102) โดยเฉพาะคัมภีร์มังคลัตถที่ปณี ที่ถือได้ว่าเป็นผลงานที่ทรงคุณค่าต่อการศึกษาพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง ผลงานวรรณกรรมบาลีเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นภายหลังจากการทำสังคายนาที่เชียงใหม่

วรรณกรรมบาลีในล้านนา

การทำสังคายนาที่วัดมหาโพธาราม (วัดเจ็ดยอด จังหวัดเชียงใหม่) ตามคัมภีร์สังคีตियวงศ์ให้การรับรองว่าเป็นการทำสังคายนาครั้งที่ 8 ของโลก เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2020 ถือเป็นกรรวบรวมและเรียบเรียงพระธรรมวินัยครั้งใหญ่ขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทยภายใต้พระบรมราชูปถัมภ์ของพระเจ้าติโลกราช (พ.ศ. 1984 - 2030) โดยมีพระธรรมทินเถระเป็นประธานในการทำสังคายนา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการแต่งวรรณกรรมบาลีขึ้นกันอย่างแพร่หลายในล้านนา (ลิขิต ลิขิตานนท์, 2516 : 12) นับตั้งแต่รัชสมัยพระเจ้าติโลกราชเรื่อยมาจนถึงรัชสมัยพระเมืองเกษเกล้า (พ.ศ. 1984 - 2081)

พระพุทธศาสนาในอาณาจักรล้านนาระหว่างรัชสมัยพระเจ้าติโลกราช (พ.ศ. 1984 - 2030) จนถึงรัชสมัยพระเมืองแก้ว (พ.ศ. 2038 - 2068) เป็นช่วงเวลา “ยุคทองของพระพุทธศาสนาในล้านนา” (สมหมาย

เปรมจิตต์ และคณะ, 2546 : 8) ช่วงระยะเวลาดังกล่าว ได้มีการผลิตงานวรรณกรรมบาลีในสายพระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎกขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ยกตัวอย่างเช่น ผลงานของพระญาณกิตติเถระ จำนวน 12 เรื่อง คือ 1) สมันตปาสาทิกา อรรถโยชนา 2) ภิกขุปาฏิโมกขคัมภีร์ที่ปนี 3) สีม่าสังกรวินิจฉัย 4) อัญญาสาลินีอรรถโยชนา 5) สัมโมหวิโนทนอรรถโยชนา 6) ธาตุกถาอรรถโยชนา 7) ปุคคัลบัญญัติ อรรถโยชนา 8) กถาวัตถุอรรถโยชนา 9) ยมกอรรถโยชนา 10) ปัญฐานอรรถโยชนา 11) อภิธัมมัตถวิภาวิณีอรรถโยชนา และ 12) มูลกัจจายนอรรถโยชนา แต่งขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2028 - 2043 (คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560 : 66)

ผลงานของพระญาณวิลาสเถระ ชื่อสังขยาปกาสกปกรณ กวีนิพนธ์เกี่ยวกับการนับและคำนวณ วัน เวลา การชั่งตวงด้วยตาชั่ง ระยะเวลา ฤดูกาล และการใช้เงินตราในสมัยพุทธกาล ฯลฯ แต่งขึ้นในปี พ.ศ. 2058 (ฉัตรยุพา สวัสดิพงษ์, 2538 : 9) ต่อมากวีนิพนธ์เรื่องนี้ได้ถูกนำไปแต่งอธิบายขยายความโดยพระสิริมังคลาจารย์ ในชื่อคัมภีร์สังขยาปกาสกฎีกา

ผลงานของพระโพธิรังสี จำนวน 2 เรื่อง คือ จามเทวีวังสะ ลำดับราชวงศ์ของพระนางจามเทวี หรือพงศาวดารทริภุญไชย เป็นคัมภีร์วังสปรณธ์เรื่องแรกของล้านนา และสิทธิคนิทาน นิทานพระพุทธานุสสิหังค์ แต่งขึ้นประมาณปี พ.ศ. 1985 - 2068

ผลงานของพระรัตนปัญญาเถระ จำนวน 3 เรื่อง คือ 1) ชินกาลมาลีปกรณ คัมภีร์ประวัติพุทธศาสนา งานเขียนชิ้นนี้มีคุณค่าต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ล้านนาอย่างยิ่ง 2) มาตีกถาสรรูปอภิธรรมสังคณี และ 3) วชิรสารัตถสังคหะ แต่งขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2060 - 2078

ผลงานของพระสุวณฺณรังสีเถระ จำนวน 2 เรื่อง คือ ปฐมสมโพธิกถา หนังสือพุทธประวัติฉบับพิสดาร และคันทาภรณ์ฎีกา หนังสืออธิบายคัมภีร์คันทาภรณ์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ทางภาษาบาลี แต่งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2128 ปฐมสมโพธิกถาถูกนำมาแปลและเรียบเรียงเป็นคัมภีร์ปฐมสมโพธิ โดยสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส รัตนกวีของกรุงรัตนโกสินทร์ และถูกใช้เป็นหลักสูตรการศึกษานักธรรมชั้นเอกของคณะสงฆ์ไทย

ผลงานของพระอุตตารามเถระ ชื่อคัมภีร์ วิสุทธีมคคที่ปนี อธิบายขยายความคัมภีร์วิสุทธีมรรค ของพระพุทธโฆสาจารย์ พระอรธกถาจารย์ชาวอินเดีย ไม่ปรากฏหลักฐานปีที่แต่ง แต่พอจะสันนิษฐานได้ว่า แต่งขึ้นในสมัยพระเมืองแก้ว

นอกจากนี้ ยังมีปัญญาสชาดก หรือชาดก 50 เรื่อง ซึ่งไม่ปรากฏนามผู้แต่ง สันนิษฐานว่า แต่งในสมัยพระเมืองแก้ว ปัญญาสชาดกเป็นงานวรรณกรรมบาลีชิ้นสำคัญของล้านนา เกิดจากการเรียบเรียงชาดกนอกนิบาต ในล้านนาที่มีอยู่แล้วให้เป็นภาษาบาลี เป็นต้นกำเนิดของวรรณกรรมไทยหลายเรื่อง เช่น สมุทโทสชาดก เป็นที่มาของสมุทโทสคำฉันท์ สุวณฺณสังขชาดก เป็นที่มาเรื่องสังข์ทอง

ผลงานวรรณกรรมบาลีเหล่านี้เป็นหลักฐานสำคัญที่ช่วยสนับสนุนข้อสันนิษฐานถึงการมีอยู่ของยุคทองของพระพุทธศาสนาในล้านนาที่นอกจากจะมีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศาสนวัตถุแล้ว ยังมีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศาสนธรรมคำสอน และยังเป็นยุคสมัยของการแต่งวรรณกรรมบาลีที่มีรูปแบบและเนื้อหาที่โดดเด่น รวมถึงมีคุณค่าอย่างประจักษ์ชัด ดังที่พบในผลงานวรรณกรรมบาลีของพระสิริมังคลาจารย์

ลักษณะเด่นของมังคลัตถทีปนี

มังคลัตถทีปนีมีวิธีการเสนอเนื้อหาตามลักษณะคัมภีร์พระพุทธศาสนาที่สมบูรณ์ ประกอบด้วยลักษณะเด่นด้านโครงสร้าง ลักษณะเด่นในวิธีการนำเสนอ และลักษณะเด่นของเนื้อหา ดังนี้

1. ลักษณะเด่นด้านโครงสร้าง

มังคลัตถทีปนีเป็นคัมภีร์ที่มีโครงสร้างสมบูรณ์ตามรูปแบบคัมภีร์ประเภททีปนี ประกอบด้วยโครงสร้างหลัก 4 ส่วน คือ

ส่วนแรก ปณามคาถา (คาถาแสดงความนอบน้อม)

รูปแบบการนำเสนอในบทปณามคาถามีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ คือ 1) การแสดงความนอบน้อม กล่าวถึงความเคารพต่อพระรัตนตรัย 2) การขออานิสงส์คุ้มครอง กล่าวถึงความคุ้มครองให้การเขียนผลงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี 3) การแสดงปฎิญา กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการแต่งคัมภีร์ และ 4) การเชิญชวนผู้ฟังให้ศึกษาคัมภีร์ กล่าวถึงประโยชน์ในการอ่านคัมภีร์ ดังตาราง 1

ลำดับ	ชื่อคัมภีร์			
	เวสสันดรทีปนี	จกกวาททีปนี	สังขยาปกาสฎีกา	มังคลัตถทีปนี
ลำดับที่ 1	การแสดงความนอบน้อมน้อม	การแสดงความนอบน้อมน้อม	การแสดงความนอบน้อมน้อม	การแสดงความนอบน้อมน้อม
ลำดับที่ 2	การแสดงปฎิญา	การแสดงปฎิญา	การแสดงปฎิญา	การขออานิสงส์คุ้มครอง
ลำดับที่ 3	เชิญชวนให้ผู้ฟังศึกษาคัมภีร์	การเชิญชวนให้ผู้ฟังศึกษาคัมภีร์		การแสดงปฎิญา
ลำดับที่ 4				การเชิญชวนให้ผู้ฟังศึกษาคัมภีร์

ตาราง 1 รูปแบบการนำเสนอบทปณามคาถาในผลงานทั้ง 4 เรื่อง

ตาราง 1 จากผลงานทั้งหมดของพระสิริมงคลอาจารย์ จะเห็นได้ว่า มังคลัตถทีปนี เสนอบทปณามคาถา ได้ครบถ้วนสมบูรณ์มากที่สุด แสดงถึงความสามารถของพระสิริมงคลอาจารย์ในการประพันธ์บทที่เป็นการแสดงความรอบรู้และความสามารถในภาษาบาลี

ส่วนที่ 2 อุบัติกถา (เหตุเกิดมงคลสูตร)

มงคลสูตรนั้นเกิดขึ้นเพราะมีการถาม ดังมีเรื่องเล่าว่า คนในชมพูทวีปถกเถียงกันว่าอะไรเป็นมงคล บางคนมีความเห็นว่า สิ่งที่เห็นเป็นมงคล บางคนว่า สิ่งที่ได้ฟังเป็นมงคล บางคนว่า สิ่งที่ทราบแล้วเป็นมงคล การถกเถียงนี้ได้กระจายไปทั้งชมพูทวีป ก่อให้เกิดความโกลาหลเป็นเวลานานถึง 12 ปี แล้วขยายไปถึงเหล่าเทวดาและพรหม เทวดาองค์หนึ่งจึงได้เข้าไปกราบทูลถามพระพุทธเจ้า (คณะกรรมการแผนกตำรา มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2543 ข: 5-6)

ส่วนที่ 3 การลำดับเรื่อง

พระสิริมงคลอาจารย์อธิบายเนื้อหาสาระของมงคลทั้ง 38 ประการ ตามลำดับของมงคลสูตรในพุทธทศปาฐะสุดตนิบาต เพื่อให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงความหมายของวิธีปฏิบัติ และผลของการปฏิบัติ โดยใช้สำนวนเทศนาโวหาร พร้อมทั้งนำนิทานอุทาหรณ์และเหตุการณ์ต่าง ๆ มาเทียบขยายความกับมงคลข้อนั้น ๆ โดยลำดับเรื่องไปตามเนื้อหาของมงคล 38 ประการ (บาลี พุทธรักษา, 2560 : 71-72)

ส่วนที่ 4 นิคมคาถา (คาถาจบเรื่อง)

การนำเสนอนิคมคาถาในตอนสุดท้าย เป็นการระบุนรายละเอียดเกี่ยวกับตนเองและการแต่งตั้งไว้ก่อนข้างชัดเจนว่า ผู้แต่งคือใคร อาจารย์ของผู้แต่งคือใคร สถานที่แต่ง ช่วงสมัยที่แต่ง และปีที่แต่งเสร็จ รวมถึงการตั้งความปรารถนาขออานิสงส์ในการแต่งคัมภีร์ โดยเฉพาะมีการเอ่ยชื่ออาจารย์ของผู้แต่งไว้ว่า พระพุทธวิระผู้มีวิจรรย์ญาณในพระสูตร อภิธรรมและวินัย ซึ่งไม่ปรากฏในผลงานเรื่องอื่น

2. ลักษณะเด่นด้านวิธีการนำเสนอ

มังคลัตถทีปนีมีวิธีการการนำเสนอโดยยกหัวข้อธรรมในมงคลสูตรมาตั้งเพื่ออธิบาย และใช้ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาขยายความมงคลแต่ละข้ออย่างละเอียด พร้อมกับยกนิทานอุทาหรณ์มาประกอบ ทำให้อ่านแล้วเข้าใจได้ทันที ลักษณะเด่นของการนำเสนอเนื้อหาของมังคลัตถทีปนีมี 10 วิธี ดังนี้

- 1) การให้คำจำกัดความ เป็นการอธิบายความหมายและวิธีการปฏิบัติในแต่ละมงคลพร้อมกับยกตัวอย่างมาประกอบ มีวิธีการอธิบายที่มุ่งให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้ง่าย
- 2) การวิเคราะห์ความหมายตามรูปศัพท์ทางไวยากรณ์ เป็นการอธิบายคำศัพท์ด้วยวิธีแสดงรูปวิเคราะห์ตามหลักไวยากรณ์ เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจความหมายของคำศัพท์นั้นอย่างกระจ่างชัด
- 3) การพรรณนาลักษณะเชิงพฤติกรรม ผู้แต่งอธิบายลักษณะของมงคลที่แสดงออกในชีวิตของบุคคลผู้ประพฤติปฏิบัติตามมงคลข้อนั้น

4) การจำแนกประเภท ผู้แต่งใช้ในการให้รายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาของสิ่งที่ต้องการจะอธิบาย เป็นการเปิดประเด็นเพื่อเริ่มเรื่องที่จะอธิบาย

5) การประเมินคุณค่าในแต่ละมงคล เมื่อนำคำสอนมาปฏิบัติแล้วก่อให้เกิดความเป็นมงคลในชีวิตอย่างไร เป็นการแสดงอานิสงส์ของมงคลแต่ละข้อที่มีต่อชีวิตทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

6) การยกนิทานอุทาหรณ์มาแสดง การอธิบายความมงคลสูตรนั้น ผู้แต่งได้นำนิทานชาดก นิทานธรรมบท หรือเรื่องราวที่ปรากฏในพระไตรปิฎกมาเป็นตัวอย่างเพื่อให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น

7) การตั้งคำถาม-คำตอบ (ปุจฉา-วิสขณา) ผู้แต่งได้ตั้งคำถาม คำตอบ ขยายความเข้าใจให้ลึกซึ้งกว้างขวางยิ่งขึ้น

8) การอ้างอิง ผู้แต่งใช้วิธีอ้างอิงถึงคัมภีร์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่มาของข้อมูลต่าง ๆ โดยมักจะแสดงรายละเอียดปลีกย่อย ช่วยให้สะดวกต่อการติดตามข้อมูลนั้นได้โดยง่าย ทำให้มั่งคั่งถกที่ปีนี้มีลักษณะเป็นผลงานทางวิชาการอย่างสมบูรณ์

การอ้างอิงในมั่งคั่งถกที่ปีนี้มีถือเป็นลักษณะเด่นของผลงานเรื่องนี้ โดยที่มีจำนวนการอ้างอิงมากถึง 1,421 ครั้ง (สุภาพรรณ ณ บางช้าง, 2554 : 235)

9) การประมวลข้อมูลจากคัมภีร์ต่างๆ ในการอธิบายด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ผู้แต่งมักจะยกข้อมูลจากคัมภีร์ต่างๆ มาเสนอเพื่อยืนยันคำอธิบายและเปรียบเทียบให้เห็นการตีความที่แตกต่างกัน คัมภีร์ที่ผู้แต่งประมวลมาเป็นข้อมูลในคัมภีร์มั่งคั่งถกที่ปีนี้มีอย่างน้อย 48 คัมภีร์

10) การวินิจฉัยความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่นำมาอ้างอิง ในกรณีที่ข้อมูลจากคัมภีร์ต่างๆ มีสาระแตกต่างกัน ผู้แต่งได้เสนอแนวคิดที่แตกต่างกันในคัมภีร์ต่างๆ แล้ววินิจฉัยในตอนท้ายว่า แนวคิดใดถูกต้องตามความหมายที่ควรจะเป็นในเรื่องมงคลนั้นๆ

ลักษณะเด่นของการนำเสนอทั้ง 10 วิธี ทำให้มั่งคั่งถกที่ปีนี้มีลักษณะเป็นวรรณกรรมบาลีที่มีความสมบูรณ์ด้วยเนื้อหาและสาระของตัวงาน ทำให้ประจักษ์ชัดในข้อที่ว่า เป็นวรรณกรรมต้นแบบบาลีในประเทศไทย ช่วยทำให้มองเห็นถึงความเป็นผลงานทางวิชาการ มีลักษณะเป็นดุจงานวิทยานิพนธ์ในสมัยนั้น

3. ลักษณะเด่นด้านเนื้อหา

มั่งคั่งถกที่ปีนี้มีเนื้อหาสาระสำคัญที่มุ่งนำเสนอแนวทางการใช้ชีวิตให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและคนรอบข้าง สามารถที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของพุทธศาสนิกชน มีลักษณะเด่นของเนื้อหาที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) การอธิบายเพิ่มเติมจากงานอรรถกถาปรมัตถโชติกา 2) การยกนิทานอุทาหรณ์จำนวนมากมาแสดง และ 3) การอธิบายความเป็นลำดับสอดคล้องกับหลักอาศรม 4 ของพรหมณ์ ดังนี้

1) การอธิบายเพิ่มเติมจากงานอรรถกถาปรมัตถโชติกาของพระพุทโธโฆษจารย์ ในคัมภีร์ปรมัตถโชติกา (อรรถกถาขุททกนิกาย) เป็นการอธิบายมงคลสูตรด้วยคำสอนเชิงหลักการ อาจมีบุคคลตัวอย่างมา

ประกอบบ้าง แต่ไม่มีเรื่องนิทานตัวอย่าง หรือชาดกมาประกอบ เช่น ในหัวข้อพาลบัณฑิตเสวนาเสวนกถา พระพุทธโฆษาจารย์ระบุเพียงชื่อคนพาล ดังตาราง 2 ว่า

อปิจ ปุณณกสสปาทโย ฉ สตถาโร เทวทตตโกกาลิกกภูโมรคติสสขณทเวเวีย ปุตตสมุททตตจัญจามาณวิกาทโย. (อรรถกถาบาลี เล่ม 16 : 168)
คำแปล: คนพาลได้แก่ ครูทั้งหก มีปุณณกสสปะเป็นต้น และพระเทวทัต พระโก กาลิกะ พระภูโมรคติสสะ พระชันทเวเวียปุตตะ พระสมุทททัตตะ และนาง ปริพพาชิกา ชื่อจัญจามาณวิกา ฯ (พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล เล่ม 39 : 173)

ตาราง 2 ตัวอย่างในอรรถกถาปรมัตถโชติกา

ในประเด็นเดียวกันนี้ (พาลบัณฑิตเสวนาเสวนกถา มงคลที่ 1-2) พระสิริมังคลาจารย์ ไม่ได้ระบุเพียงชื่อคนพาลอย่างเดียว แต่ยังได้ขยายความรายละเอียดเกี่ยวกับพาลลักษณะ พาลนิमितและพาลापทาน เช่น ลักษณะของคนพาลประกอบด้วยกุศลกรรมบถ 10 ประการ คือ คิดชั่ว พูดชั่ว และทำชั่ว เป็นต้น

ส่วนเรื่องการคบบัณฑิต ท่านอธิบายลักษณะบัณฑิต ที่ประกอบด้วยกุศลกรรมบถ 10 ประการ ได้แก่ 1) ไม่ทำลายชีวิตของผู้อื่น 2) ไม่ลักทรัพย์สมบัติของผู้อื่นมาเป็นของตน 3) ไม่ประพฤตินิโคตติในกาม 4) ไม่พูดโกหก 5) ไม่พูดส่อเสียด 6) ไม่พูดคำหยาบคาย 7) ไม่พูดวาจาเพื่อเจ้า 8) ไม่โลภคิดอยากได้ของคนอื่น 9) ไม่พยาบาท หรือปองร้ายผู้อื่น และ 10) มีความเห็นชอบตามคลองธรรม ตัวอย่างผู้ที่เป็นบัณฑิต มีพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และพระมหาสาวก 50 รูป จากนั้นจึงเสนอหลักการในเรื่องบัณฑิตลักษณะ บัณฑิตนิमितและบัณฑิตापทาน แล้วยกคถาในอุโฏธตถสูตร โภสลสังยุต มาแสดง ดังในตาราง

ทิฏฐฐู ธมเม จ โย อตโถ โย จตโถ สมปรายโถ อตถาภิสสมโย ธีโร ปณตติโตติ ปุจจติติ.
(คณะกรรมการแผนกตำรา มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2543 ก : 15)
คำแปล: ธีรชนท่านเรียกว่า บัณฑิต เพราะยึดประโยชน์ทั้ง 2 ไว้ได้ คือ ประโยชน์ในชาตินี้และประโยชน์ในชาติหน้า ในคนพาลและบัณฑิต ทั้งสองพวก นั้น พวกบัณฑิตเท่านั้นควรคบหา พวกคนพาลหาควรคบหาไม่ฯ (คณะกรรมการแผนกตำรา มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2543 ข: 23)

ตาราง 3 ตัวอย่างในมังคลัตถปิณี

นอกจากนี้ ยังมีเรื่องอุทาหรณ์ที่น่าสนใจ เช่น เรื่องนายสุมนมาลาการ เรื่องนางปัญจปาปา ในมงคลข้อที่ 3 เรื่องพระอานนทฉลาดในการทำจิ๋ว ในมงคลข้อที่ 8 เรื่องนันทวิสาลาชาดกในมงคลข้อที่

10 เรื่องมิตตวินทุกะเรื่องพระโมคคัลลานะ และสุวัณณสามะในมงคลข้อที่ 11 เป็นต้น (บาลี พุทธรักษา, 2560 : 72-73)

2) การยกนิทานอุทานจำนวนมากมาแสดง นับเป็นจุดเด่นในการแต่งมังคลัตถที่ปนี ผู้แต่งได้ค้นคว้าและนำนิทานอุทานเข้ามาประกอบการอธิบายหัวข้อธรรมแต่ละหัวข้อได้อย่างน่าติดตาม โดยรวบรวมนิทาน ตัวอย่าง ภาษิตในพระไตรปิฎก อรรถกถา และคัมภีร์ต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับเรื่องมงคลแต่ละข้อมาเสนอประกอบเป็นจำนวนมาก เป็นลักษณะที่เด่นมากในมังคลัตถที่ปนี โดยรวบรวมนิทานจากพระไตรปิฎกและอรรถกถาไว้เป็นจำนวนมาก ดังตาราง 4

กล่าวด้วย	นิทานประกอบ
1-2. กล่าวด้วยการไม่คบคนพาลและการคบบัณฑิต	<ol style="list-style-type: none"> 1. ลูกนกแขกเต้า 2. ช้างมहिพามุข 3. ม้าปณทวะ 4. ผลมะม่วง 5. พระดาบสสอนบุตร 6. มหาสุตโสมชาดก 7. อภิตติชาดก 8. วิพจน์ตักกิกษุ 9. พระเทวทัต 10. พระเจ้าอชาตศัตรู 11. ครูทั้ง 6 12. ครูสุนนต์ 13. พานิช 700 คน 14. นางมัลลิกา 15. สังกิจจสามเณร 16. อธิมุตตกสามเณร

ตาราง 4 ตัวอย่างนิทานอุทานในมังคลัตถที่ปนีเฉพาะมงคลข้อ 1-2

จากตัวอย่างที่ยกมา เฉพาะนิทานอุทานในมงคลข้อที่ 1-2 จะเห็นว่ามี 16 เรื่อง การยกนิทานอุทานมาประกอบการอธิบาย รวมทั้งหมดมี 189 เรื่อง (บาลี พุทธรักษา, 2560 : 75)

3) การอธิบายความเป็นลำดับสอดคล้องกับหลักอาศรม 4 ของพราหมณ์ เมื่อพิจารณาช่วงวัยหน้าที่และจุดมุ่งหมายของอาศรม 4 ตามหลักคำสอนของศาสนาพราหมณ์แล้ว สามารถจำแนกได้ตามแนวทาง

ของการดำเนินชีวิตตามหลักมงคล 38 ประการ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายของการดำเนินชีวิตในแต่ละช่วงวัยที่คล้ายกันได้ดังนี้

อาศรมที่ 1 อาศรมพรหมจรรย์ มีหน้าที่ศึกษาพระเวท รักษาพรหมจรรย์ และมีหน้าที่ปรณินบัติรับใช้ครู มีจุดมุ่งหมายเพื่อรักษาตนให้บริสุทธิ์ ไม่แปดเปื้อนด้วยเมถุนธรรมทั้งกาย วาจา และใจ หลักการในอาศรมพรหมจารีสอดคล้องกับการดำรงตนตามมงคลสูตร 10 ประการแรก ตามตาราง 5 ดังนี้

อาศรมแบบพราหมณ์	หลักการดำเนินชีวิตในมงคลสูตร
อาศรมที่ 1 อาศรมพรหมจารี	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่คบคนพาล 2. คบบัณฑิต 3. บูชาคนที่ควรบูชา 4. อยู่ในประเทศที่เหมาะสม 5. มีบุญที่ได้ทำไว้ในอดีต 6. ตั้งตนในทางที่ถูกต้อง 7. หมั่นศึกษาเล่าเรียน 8. มีศิลปะ 9. มีวินัย 10. พุดจาไพเราะ

ตาราง 5 แสดงการเปรียบเทียบอาศรมพรหมจรรย์กับมงคล 10 ประการ

มงคล 10 ประการแรก ได้แก่ 1) ไม่คบคนพาล 2) คบบัณฑิต 3) บูชาบุคคลที่ควรบูชา 4) อยู่ในถิ่นที่เหมาะสม 5) มีบุญวาสนามาก่อน 6) ตั้งตนชอบ 7) พหูสูต 8) มีศิลปะ 9) มีวินัย และ 10) มีวาจาสุภาพจิตผู้แต่งได้อธิบายโดยใช้นิทานอุทาหรณ์จำนวนมากประกอบเพื่อให้เหมาะสมกับช่วงวัยต้นหรือปฐมวัย เมื่อเทียบกับหลักการดำเนินชีวิตของอาศรมพรหมจรรย์แล้วพบว่า มีจุดมุ่งหมายที่คล้ายกัน คือ เพื่อปูพื้นฐานด้านความรู้และคุณธรรมในการใช้ชีวิตสำหรับบุคคลในช่วงปฐมวัย

อาศรมที่ 2 อาศรมคฤหัสถ์ ภายหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว ผู้นั้นจะกลับสู่ตระกูลของตนเพื่อดำเนินชีวิตเป็นคฤหัสถ์หรือผู้ครองเรือน ถือเป็นช่วงวัยของการประกอบหน้าที่การงานและดำเนินชีวิตให้มีความมั่นคง มีหน้าที่ดูแลครอบครัวและบุพการี มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างครอบครัวที่ดีและเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม หลักการในอาศรมคฤหัสถ์มีความสอดคล้องกับการดำรงตนตามมงคลสูตร 15 ประการ ตามตาราง 6 ดังนี้

อาศรมแบบพราหมณ์	หลักการดำเนินชีวิตในมงคลสูตร
อาศรมที่ 2 อาศรมคฤหัสถ์	11. เลี้ยงดูมารดาบิดา 12. เลี้ยงดูบุตร 13. เลี้ยงดูภรรยา 14. ทำงานไม่คั่งค้าง 15. บำเพ็ญทาน 16. ประพฤติธรรม 17. ช่วยเหลือญาติ 18. ทำงานไม่มีโทษ 19. ไม่ทำความชั่ว 20. สำรวมจากการดื่มน้ำเมา 21. ไม่ประมาท 22. มีสัมมาคารวะ 23. ความนอบน้อมถ่อมตน 24. มีความสันโดษ 25. มีความกตัญญู

ตาราง 6 แสดงการเปรียบเทียบอาศรมคฤหัสถ์กับมงคล 15 ประการ

มงคล 15 ประการ ได้แก่ 1) บำรุงบิดามารดา 2) เลี้ยงดูบุตร 3) สงเคราะห์ภรรยา-สามี 4) ทำงานไม่คั่งค้าง 5) บำเพ็ญทาน 6) ประพฤติธรรม 7) สงเคราะห์ญาติ 8) ทำงานไม่มีโทษ 9) งดเว้นจากบาป 10) สำรวมจากการดื่มน้ำเมา 11) ไม่ประมาทในธรรม 12) มีความเคารพ 13) มีความถ่อมตน 14) มีความสันโดษ และ 15) มีความกตัญญู เมื่อเทียบกับหลักการดำเนินชีวิตของคฤหัสถ์พบว่า มีจุดมุ่งหมายที่คล้ายกัน คือ เพื่อความมั่นคงของชีวิตและคุณธรรมในการใช้ชีวิต เหมาะสำหรับบุคคลในวัยครองเรือนที่เรียกกันว่า มัชฌิมวัย

อาศรมที่ 3 อาศรมวานปรสัถ์ เมื่อเริ่มย่างเข้าสู่วัยชรา ผู้ครองเรือนย่อมมีความรู้สึกเบื่อหน่ายในโลกียวิสัย เพราะมองเห็นโทษภัยของชีวิต เป็นเวลาสมควรที่จะต้องละทิ้งครอบครัวและบ้านเรือน มีหน้าที่ออกบวช โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสวงหาความรู้และอุบายวิธีที่จะทำให้ตนสามารถหลุดพ้นจากวิภวสงสาร หลักการในอาศรมวานปรสัถ์มีความสอดคล้องกับการดำรงตนตามมงคลสูตร 5 ประการ ตามตาราง 7 ดังนี้

อาศรมแบบพราหมณ์	หลักการดำเนินชีวิตในมงคลสูตร
อาศรมที่ 3 อาศรมวานปรัสต์	26. ฟังธรรมตามกาล 27. มีความอดทน 28. เป็นคนว่าง่ายสอนง่าย 29. พบปะสมณะ 30. สนทนาธรรมตามกาล

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบอาศรมวานปรัสต์กับมงคล 5 ประการ

มงคล 5 ประการ คือ 1) การฟังธรรมตามกาล 2) มีความอดทน 3) เป็นคนว่าง่ายสอนง่าย 4) การได้พบปะสมณะ และ 5) การสนทนาธรรมตามกาล เมื่อเทียบกับหลักการดำเนินชีวิตของอาศรมวานปรัสต์แล้วพบว่า มีจุดมุ่งหมายที่คล้ายกัน คือ เพื่อแสวงหาความรู้และอุบายวิธีที่จะทำให้หลุดพ้นจากวิภวสังสาร ช่วงวัยนี้จึงเป็นช่วงที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นช่วงแห่งการฝึกฝนลูก และตนเอง คือ ฝึกให้ลูกสืบทอดเจตนารมณ์ของตนเอง ในขณะเดียวกันก็เป็นการฝึกฝนตนเองไปด้วย

อาศรมที่ 4 อาศรมสันยาสีหรือสันนยาสี ในปัจฉิมวัยหรือวัยชราหลังจากที่ได้เรียนรู้หนทางที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้นจากวิภวสังสารและได้พากเพียรฝึกฝนปฏิบัติตนตามหนทางที่ได้เรียนรู้มา จนสามารถละทิ้งความต้องการทางกามคุณได้หมด มีหน้าที่ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมาเพื่อจะบำเพ็ญประโยชน์ และเป็นตัวอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตและถ่ายทอดองค์ความรู้แก่คนรุ่นหลัง หลักการในอาศรมสันนยาสีมีความสอดคล้องกับการดำรงตนตามมงคลสูตรตอนท้าย 8 ประการ ตามตาราง 8 ดังนี้

อาศรมแบบพราหมณ์	หลักการดำเนินชีวิตในมงคลสูตร
อาศรมที่ 4 อาศรมสันยาสี	31. บำเพ็ญตบะ 32. ประพฤติพรหมจรรย์ 33. เห็นอริยสัจ 34. ทำพระนิพพานให้แจ้ง 35. มีจิตไม่หวั่นไหว 36. มีจิตไม่เศร้าโศก 37. มีจิตไม่ขุ่นมัว 38. มีจิตเกษม

ตาราง 8 แสดงการเปรียบเทียบอาศรมสันนยาสีกับมงคล 8 ประการ

มงคล 8 ประการสุดท้าย คือ 1) การบำเพ็ญตบะ 2) การประพฤติพรหมจรรย์ 3) การเห็นอริยสัจ 4) การทำพระนิพพานให้แจ้ง 5) มีจิตไม่หวั่นไหว 6) มีจิตไม่เศร้าโศก 7) มีจิตไม่ขุ่นมัว และ 8) มีจิตเกษม เมื่อเทียบกับหลักการดำเนินชีวิตของอาศรมสันยาสีแล้วพบว่า มีจุดมุ่งหมายที่คล้ายกัน คือ เพื่อการบำเพ็ญประโยชน์ เป็นตัวอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต และถ่ายทอดองค์ความรู้แก่คนรุ่นหลัง

การอธิบายเนื้อหาในมังคลัตถทีปนีนับว่าสอดคล้องกับหลักอาศรม 4 ของพราหมณ์ ถึงแม้จะเป็นคำสอนของศาสนาที่มีจุดมุ่งหมายต่างกัน เนื่องจากอาศรม 4 โดยเฉพาะสันยาสีที่ปฏิบัติเพื่อสละทางโลกมุ่งเข้าถึงโมกษะ คือ ความหลุดพ้นจากสังสารวัฏ โดยอาตมันเป็นอิสระจากกิเลสแล้วคืนสู่สภาพเดิมที่เป็นพรหมันตามแนวคิดของศาสนาพราหมณ์ ส่วนพระพุทธศาสนามีจุดมุ่งหมาย คือ การชำระจิตให้หมดจดจากกิเลสแล้วเข้าถึงนิพพาน อย่างไรก็ตาม เนื้อหาสาระของคำสอนทั้งสองศาสนา ผู้เขียนเห็นว่า มีลักษณะที่สอดคล้องกันในแง่ของการตั้งเป้าหมายไว้คล้ายคลึงกัน คือ การเข้าถึงจุดมุ่งหมายสูงสุดในแต่ละศาสนา ส่วนหลักปฏิบัติมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน เนื่องจากศาสนาพราหมณ์เป็นเทวนิยม ขณะที่พระพุทธศาสนาเป็นอเทวนิยม ดังนั้น อาศรม 4 และมงคลสูตรจึงมีรายละเอียดที่แตกต่างกันในแง่ของการปฏิบัติจริง

จากลักษณะเด่นด้านโครงสร้าง ลักษณะเด่นด้านวิธีการนำเสนอและลักษณะเด่นด้านเนื้อหาดังกล่าวมา จึงก่อให้เกิดคุณค่าในฐานะวรรณกรรมต้นแบบของบาลีในประเทศไทย

คุณค่าของมังคลัตถทีปนี ในฐานะวรรณกรรมต้นแบบของบาลีในประเทศไทย

ในงานวิจัยเรื่อง วิวัฒนาการวรรณคดีสายพระสุตตันตปิฎกที่แต่งในประเทศไทย ของสุภาพรรณ บางช้าง (2533) ได้ศึกษาประวัติและสาระสังเขปของวรรณกรรมบาลีสายพระสุตตันตปิฎกในประเทศไทย ทั้งหมด 30 เรื่อง พบที่แต่งในล้านนาเป็นจำนวนถึง 21 เรื่อง บรรดาวรรณกรรมบาลีที่แต่งในล้านนาทั้งหมด มังคลัตถทีปนี ถือเป็นคัมภีร์เพียงเรื่องเดียวที่ยังมีการใช้เป็นหลักสูตรในการเรียนการสอนภาษาบาลีในประเทศไทย อาจกล่าวได้ว่าเป็นวรรณกรรมต้นแบบของบาลีในประเทศไทย โดยประเมินจากคุณค่าของผลงานทั้ง 3 ด้าน กล่าวคือ ด้านภาษา ด้านสารธรรม และด้านสังคม ดังนี้

1. คุณค่าด้านภาษา

มังคลัตถทีปนีเป็นวรรณกรรมบาลีแบบร้อยแก้วผสมด้วยร้อยกรอง สำหรับร้อยแก้วนั้นเป็นการอธิบายความหมายของศัพท์ในคาถาหนึ่ง ๆ ให้เข้าใจง่าย แล้วอธิบายความหมายของมงคลแต่ละข้ออย่างละเอียด พร้อมยกนิทานอุทาหรณ์ที่ผู้รจนานำมาประกอบได้เหมาะสมกลมกลืนกับหัวข้อธรรมนั้นๆ ด้วยภาษาบาลีที่ไพเราะสละสลวย และการนำเรื่องคัมภีร์และชาดกอื่น ๆ มาอธิบายประกอบการอธิบายคัมภีร์เล่มนี้ จึงเป็นหนังสือที่สมบูรณ์ด้วยคุณลักษณะหลายประการ เช่น การวางโครงสร้างของเรื่องได้ดี การใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมแก่กาลสมัยทั้งอรรถและพยัญชนะ การเป็นหนังสือตัวอย่างที่เหมาะสมกับนักเรียนรุ่นหลัง นักปาฐกถาและนักปฏิบัติ (พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), 2538 : 10) ด้วยเหตุดังกล่าวมา

คณะกรรมการแผนกตำรา มหามกุฏราชวิทยาลัย (2543 ข : คำนำ) จึงได้ให้เหตุผลเชิงยกย่องไว้ในคำนำหนังสือ มังคัลตถทีปนี ฉบับแปล ไว้ว่า

พระสิริมังคลาจารย์เป็นผู้เรียบเรียงเพื่อมุ่งแก้ความในมงคลสูตร โดยยกบาลีในมงคลสูตร เป็นอุทเทส (บทตั้ง) แต่ในการเรียบเรียงแก้ นั้น ท่านวิจารณ์แสดงมติไว้อย่างไร ก็จะอ้างอรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา หรือคำของเกจิอาจารย์ประกอบคำของท่านเพื่อให้เป็นหลักฐาน หากท่านไม่แก้เองโดยตรง ก็ยกปกรณ์นั้นๆ ขึ้นเป็นคำแก้ โดยลักษณะดังกล่าวนี้ มังคัลตถทีปนีจึงไม่อยู่ในฐานะที่จะจัดเป็นหนังสือชั้นใดชั้นหนึ่งโดยเฉพาะได้ แต่ถือเป็นหนังสือชั้นปกรณ์พิเศษที่ดียเยี่ยม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมา มังคัลตถทีปนีจึงเป็นคัมภีร์ที่มีลักษณะการแต่งประโยคอย่างเรียบง่าย ไม่ยากจนเกินไป ทำให้ผู้ที่ต้องการศึกษาเมื่อได้ศึกษาแล้วจะเข้าใจในประโยคนั้นได้ง่าย จึงเป็นคัมภีร์ที่มีคุณค่าทางด้านภาษาอย่างเด่นชัด

2. คุณค่าด้านสาระทางธรรม

มังคัลตถทีปนีมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับทางการดำเนินชีวิตหรือครองชีวิตของผู้คนที่ต้องการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขโดยมีมงคล 38 ประการเป็นขอบเขต ยกตัวอย่างสาระธรรมจากมงคลข้อที่ 1 เช่น โทษของการคบคนพาล มังคัลตถทีปนีได้พรรณนาไว้ 8 ประการ คือ 1) ทำให้ขาดจากประโยชน์ตน ประโยชน์คนอื่น ขาดจากประโยชน์ในโลกนี้และโลกหน้า 2) ทำให้ประพฤติชั่วทางกาย วาจา และใจ 3) ทำให้เสียชื่อเสียง 4) ไม่มีใครนับถือ 5) ทำให้คนเกลียดชัง 6) ทำให้หมดความงามภายใน หมดความเป็นสิริมงคล 7) ทำลายวงศ์ตระกูลตนเอง และ 8) ไปอบายภูมิ ตัวอย่างสาระธรรมจากมงคลข้อ 1 จะเห็นว่า แฝงไปด้วย กุศโลบายในการสอนให้ผู้คนดำเนินชีวิตไปตามครรลองที่ถูกต้องเหมาะสม หากเว้นจากการคบคนพาล ก็จะไม่ประสบกับโทษเหล่านี้ และจะนำชีวิตให้ประสบความสำเร็จเป็นมงคล นอกจากนี้ ยังมีการนำเอานิทานชาดก นิทานธรรมบท หรือเรื่องราวที่ปรากฏในพระไตรปิฎกมาประกอบการอธิบาย ใช้คำง่าย ๆ ที่ทำให้คนทั่วไปได้เข้าใจ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนการเมือง การปกครอง จึงเป็นคัมภีร์ที่มีสาระทางธรรมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับผู้คนทุกเพศทุกวัย

3. คุณค่าด้านสังคม

มังคัลตถทีปนีได้รับใช้สังคมในฐานะคัมภีร์ที่ถูกจัดให้เป็นหลักสูตรการศึกษาภาษาบาลีของคณะสงฆ์ไทยนับตั้งแต่ยุคต้นกรุงรัตนโกสินทร์มาจนถึงปัจจุบัน โดยใช้เรียนในชั้นเปรียญธรรม 4 ประโยค 5 ประโยค และ 7 ประโยค (กระทรวงศึกษาธิการ, 2527: 29) เพราะภาษาที่ใช้และลักษณะการแต่งคัมภีร์เป็นการอธิบายธรรมให้เข้าใจง่าย คนอ่านได้เพลินเพลิดเพลินสนุกสนานกับเนื้อเรื่องและหัวข้อธรรมในแต่ละข้อ นิทานอุทาหรณ์ที่ยกมาก็สอดคล้องกับหัวข้อธรรม เป็นแบบอย่างสำหรับการศึกษา (เกรียงศักดิ์ พงษ์คำ, 2562 : 358)

คณะสงฆ์นับตั้งแต่ต้นกรุงรัตนโกสินทร์มาจนถึงปัจจุบัน (สมิทพิพล เนตรนิมิตร, 2560 : 86) ได้กำหนดให้มังคลัตถทีปนีเป็นคัมภีร์หนึ่งในหลักสูตรปริยัติธรรมแผนกบาลีที่พระภิกษุสามเณรต้องศึกษา ทำให้ผลงานเรื่องนี้ประสบความสำเร็จและได้รับความนิยมมากที่สุด จนถูกนำมาเป็นแม่บทแห่งการศึกษา พระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์ อีกทั้งยังเป็นวรรณกรรมบาลีที่แต่งในประเทศไทยเพียงเรื่องเดียว ที่ถูกจัดไว้ในหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์ไทย โดยที่วรรณกรรมบาลีนอกนั้น เป็นผลงานที่ถูกแต่งขึ้นในประเทศอินเดียและศรีลังกา

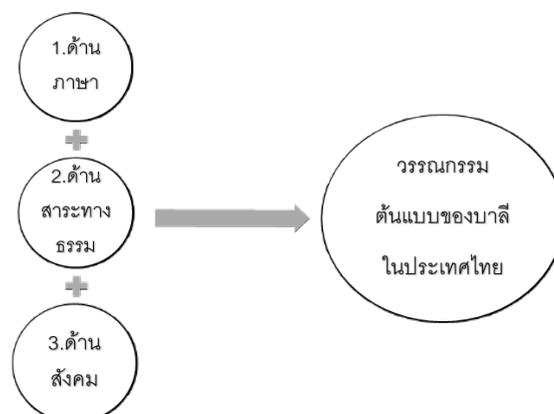
องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการศึกษาคุณค่าของคัมภีร์มังคลัตถทีปนี

มังคลัตถทีปนีเป็นคัมภีร์ที่มีโครงสร้างสมบูรณ์ตามรูปแบบคัมภีร์ประเภททีปนี ประกอบด้วยโครงสร้างหลัก 4 ส่วน คือ ปณามคาถา อุบัติกถา การลำดับเรื่องและนิคมคาถา เช่นเดียวกับผลงานทีปนีของพระสิริมังคลาจารย์เรื่องอื่น แต่ความเด่นของผลงานเรื่องนี้ซึ่งไม่พบในผลงานเรื่องอื่น คือ การขออาณิสสส์คุ้มครอง และการระบุชื่ออาจารย์ของผู้แต่ง คือ พระพุทธวิระ

ในการนำเสนอเนื้อหา ผู้แต่งยกหัวข้อธรรมในมงคลสูตรมาตั้งเพื่ออธิบาย โดยใช้ข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มาขยายความมงคลแต่ละข้ออย่างละเอียดพร้อมทั้งยกนิทานอุทาหรณ์มาประกอบทำให้อ่านแล้วเข้าใจได้ทันที มีลักษณะเด่นของการนำเสนอ 10 วิธี คือ 1) การให้คำจำกัดความ 2) การวิเคราะห์ความหมายตามรูปศัพท์ทางไวยากรณ์ 3) การพรรณนาลักษณะเชิงพฤติกรรม 4) การจำแนกประเภท 5) การประเมินคุณค่าในแต่ละมงคล 6) การยกนิทานอุทาหรณ์มาแสดง 7) การตั้งคำถาม-คำตอบ 8) การอ้างอิง 9) การประมวลข้อมูลจากคัมภีร์ต่างๆ และ 10) การวินิจฉัยความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่นำมาอ้างอิง

นอกจากการนำเสนอเนื้อหาแล้วยังพบว่า ผลงานเรื่องนี้ยังมีลักษณะเด่นด้านเนื้อหาที่สำคัญ 3 เรื่อง คือ 1) การอธิบายเพิ่มเติมจากงานอรรถกถาปรมัตถโชติกา 2) การยกนิทานอุทาหรณ์จำนวนมากมาแสดง และ 3) การอธิบายความเป็นลำดับสอดคล้องกับหลักอาศรม 4 ของพรหมณ์

จากลักษณะเด่นดังกล่าวมา สามารถสังเคราะห์ให้เห็นถึงคุณค่าของผลงานในฐานะวรรณกรรมต้นแบบของบาลีในประเทศไทย ได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1) **ด้านภาษา** มังคลัตถทีปนี มีคุณค่าทางภาษาอย่างสูง จนถูกนำมาเป็นวรรณกรรมต้นแบบของบาลีในประเทศไทย โดยใช้เป็นหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์ไทย

2) **ด้านสาระทางธรรม** มังคลัตถทีปนีมุ่งแสดงสาระัตถะของพระมงคลสูตรได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง จนถูกนำมาใช้เป็นคัมภีร์ต้นฉบับในการแสดงธรรม

3) **ด้านสังคม** จากคุณค่าด้านภาษาและสาระทางธรรมดังกล่าวมา ส่งผลให้เกิดคุณค่าด้านสังคมอย่างประจักษ์ชัด มังคลัตถทีปนี เป็นเสมือนครูที่ผู้ศึกษาได้ยึดเป็นแบบแผนในการเรียนรู้ทั้งในแง่ของภาษาและสาระทางธรรม รวมถึงวิถีอัตลักษณ์ของปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาจากประวัติของผู้รจนาน

สรุป

มังคลัตถทีปนี ผลงานวรรณกรรมบาลีเรื่องเอกที่น่าชื่อเสียงเกียรติคุณมาสู่พระสิริมังคลาจารย์ โดยที่ท่านได้อธิบายมงคล 38 ประการในมงคลสูตรอย่างละเอียดลึกซึ้ง ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ผู้อ่านสามารถนำไปปฏิบัติตามได้ เริ่มตั้งแต่การคบคนไปจนถึงการปฏิบัติธรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุดของชีวิต คือ พระนิพพาน ผลงานเรื่องนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความรอบรู้ทางพระพุทธศาสนา และความสามารถในการใช้ภาษาบาลีได้เป็นอย่างดี มีการอ้างอิงคัมภีร์ไวยากรณ์และคัมภีร์ปกรณ์วิเสสต่างๆ ไว้รอบด้าน อีกทั้งยังนำเรื่องราวนิทานต่างๆ จากชาดก อรรถกถาธรรมบท และคัมภีร์อื่นๆ มาใช้ประกอบการอธิบายไว้มากกว่า 189 เรื่อง ทำให้ผลงานเรื่องนี้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายทั้งในประเทศและต่างประเทศ

มังคลัตถทีปนีประกอบด้วยลักษณะเด่นด้านโครงสร้าง วิธีการนำเสนอและเนื้อหา กล่าวคือ ลักษณะเด่นด้านโครงสร้าง เริ่มต้นด้วยบทปณามคาถา อุปัตติกา การลำดับเรื่อง และจบลงด้วยนิคมคาถา โดยมีลักษณะเด่นในการนำเสนอเนื้อหา 10 วิธี คือ 1) การให้คำจำกัดความ 2) การวิเคราะห์ความหมายตามรูปศัพท์ทางไวยากรณ์ 3) การพรรณนาลักษณะเชิงพฤติกรรม 4) การจำแนกประเภท 5) การประเมินคุณค่าในแต่ละมงคล 6) การยกนิทานอุทาหรณ์มาแสดง 7) การตั้งคำถาม-คำตอบ 8) การอ้างอิง 9) การประมวลข้อมูลจากคัมภีร์ต่างๆ และ 10) การวินิจฉัยความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่นำมาอ้างอิง ส่วนลักษณะเด่นด้านเนื้อหา เป็นการอธิบายเพิ่มเติมจากงานอรรถกถาปรมัตถโชติกาของพระพุทธโฆษาจารย์ โดยมีการยกนิทานอุทาหรณ์เป็นจำนวนมากขึ้นมาแสดง และการอธิบายความเป็นลำดับสอดคล้องกับหลักอาศรม 4 ของพรหมณ์ จากลักษณะเด่นดังกล่าวมา จึงก่อให้เกิดคุณค่าด้านภาษา สาระทางธรรม และสังคม โดยประเมินจากคุณค่าทั้ง 3 ด้าน มังคลัตถทีปนี จึงอยู่ในฐานะวรรณกรรมต้นแบบของบาลีในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2527). *ประวัติการศึกษาของสงฆ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

เกรียงศักดิ์ พงษ์คำ. (2562). คุณค่าทางวรรณกรรมของพระสิริมังคลาจารย์ที่มีต่อสังคมไทยร่วมสมัย. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มจร. วิทยาเขตแพร่*. 5 (1), 350-362.

- คณะกรรมการแผนกตำราและวิชาการ. (2555). *มงคลตถทีปนี (ปฐม ภาค)*. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- _____. (2558). *มงคลตถทีปนีแปล เล่ม 1*. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2550). *วรรณคดีบาลี*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ฉัตรยุพา สวัสดิพงษ์. (2538). *วรรณกรรมท้องถิ่นล้านนา*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรีนติ้งเฮ้าส์.
- บุญหนา สอนใจ. (2523). *สังขยาปกาสปกกรรมและฎีกา : การตรวจชำระและการศึกษาเชิงวิเคราะห์*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บาลี พุทธรักษา. (2560). *ทีปนีล้านนา ที่โดดเด่นในพุทธศตวรรษที่ 21 ของพระสิริมังคลาจารย์แห่งวิหารสวนขวัญ นวปุระ. ธรรมจักร*. 101 (12), 68-73.
- พระจักรกฤษณ์ ธีรธมโม. (2558). “ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องเทวดาในคัมภีร์จักกวาฬทีปนี” ในวารสารพุทธ ศาสตร์ศึกษา, หน้า 82-87.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2538). “หนังสือมงคลทีปนี” ใน ศิลปกรรมปริทรรศน์ ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 สิงหาคม : 10.
- พระอนุสรณ์ กิตติวณโณและคณะ. (2560). *บทบาทการเชื่อมโยงภูมิภาคของพระสิริมังคลาจารย์ .สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่*.
- พระมหาจุมพล สุขะตะ, วิโรจน์ อินทนนท์. (2565). “ลักษณะเด่นและคุณค่าของมงคลตถทีปนี: ผลงานวรรณกรรมบาลีชิ้นเอกของพระสิริมังคลาจารย์” ในวารสารบัณฑิตแสงโคมคำ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มิถุนายน : 154 -160.
- ลิขิต ลิขิตานนท์. (2534). *วรรณกรรมพุทธศาสนาเถรวาท*. เชียงใหม่ : ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- _____. (2516). *ยุคทองแห่งวรรณกรรมพุทธศาสนาของล้านนาไทย*. เชียงใหม่ : วิบูลย์การพิมพ์.
- วิโรจน์ อินทนนท์. (2534). *ปรัชญาอินเดีย*. เชียงใหม่: ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- _____. (2556). *มงคลตถทีปนี*. ใน *ตามรอยพระสิริมังคลาจารย์ สังฆปราชญ์ล้านนา*, หน้า 154-182. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่.
- สุภาพรรณ ณ บางช้าง. (2533). *วิวัฒนาการวรรณคดีบาลีสายพระสุตตันตปิฎกที่แต่งในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2554). *จักกวาฬทีปนี: ลักษณะเด่น ภูมิปัญญา และคุณค่า*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- สมิทธิพล เนตรนิมิตร. (2560). มังคลัตถที่ปนี: แนวทางการดำรงอยู่แห่งชีวิตที่ยั่งยืน. ใน *สารนิพนธ์พุทธศาสตร์บัณฑิต ประจำปี 2560*, หน้า 85-101. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมหมาย เปรมจิตต์ และคณะ. (2546). *โครงการปริวรรตพระคัมภีร์ล้านนา*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา.
- อดุลย์ คนแรง. (2541). การศึกษาเชิงวิเคราะห์มังคลัตถที่ปนี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การศึกษาชื่ออำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

The Study to Naming District In Phra Nakhon Si Ayutthaya

ชนินทร์ ผ่องสวัสดิ์ / Chanin Phongsawad

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Received : April 13, 2024

Received : June 19, 2024

Accepted : June 25, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องการศึกษาชื่ออำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการศึกษาเพื่อเข้าใจถึงที่มาของชื่ออำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้วิธีการศึกษาและเก็บข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ หนังสือ งานวิชาการ และสัมภาษณ์จากบุคคลในท้องที่ การศึกษาพบว่าชื่ออำเภอจะมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์, บุคคล, สิ่งของเครื่องใช้, พืช, ภูมิศาสตร์, การใช้สถานที่, สิ่งก่อสร้าง และชื่ออำเภอยังสะท้อนถึงที่มาของอำเภออีกด้วย การศึกษานี้ทำให้เกิดความเข้าใจถึงที่มาของชื่ออำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาว่ามีความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์กับน้ำ ความสัมพันธ์กับพืช (ในท้องถิ่น) ความสัมพันธ์กับชาติพันธุ์ นอกจากนี้ยังพบว่า ชื่ออำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นเหมือนสิ่งบันทึกความทรงจำของท้องที่ไม่ให้สูญหายไป

คำสำคัญ : การตั้งชื่อ อำเภอ จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

Abstract

This article is the studying of the names of the districts in Phra Nakhon Si Ayutthaya in order to understand the background of the districts' name. The data used in this study was collected from government agencies, books, research papers and interviewing local people. This study found that the names of the districts are relevant to the important historical events, a person, utensils, plants, the geography, the use of the place, and the buildings found in the areas and also reflect the origins of the districts. This study also gives the understanding that the origins of the names of these districts are related to the history, the people's attachment to

water, local plants, and ethnicity. Furthermore, the districts' names are something which records the memory of the area in order to not let it disappear over time.

Keywords : naming, district, province, Phra Nakhon Si Ayutthaya

บทนำ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ระบุว่า “ชื่อ” หมายถึง คำที่ตั้งขึ้นสำหรับเรียกคน สัตว์ สถานที่ และสิ่งของโดยทั่วๆ ไป โดยไม่เฉพาะเจาะจง (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, ม.ป.ป., <https://dictionary.orst.go.th/>) ชื่ออำเภอจึงเป็นชื่อที่ใช้เรียกพื้นที่การบริหารปกครองส่วนภูมิภาคภายใต้การปกครองของจังหวัด เพื่อเป็นการกำหนดให้เกิดการรับรู้ตรงกันว่า พื้นที่ตรงนั้นเรียกว่าอะไร หรือตั้งชื่อขึ้นเพื่อให้เข้าใจหรือรู้ว่าพื้นที่ตรงนี้คือบริเวณไหน การศึกษาการตั้งชื่ออำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำให้เกิดความเข้าใจถึงที่มาของชื่ออำเภอทั้ง 16 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยศึกษาที่มาจากข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ หนังสือ งานวิชาการ และสัมภาษณ์จากบุคคลในท้องถิ่น

การศึกษาชื่ออำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงการตั้งชื่อและที่มาของชื่ออำเภอ ซึ่งสะท้อนถึงประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของอำเภอนั้น ๆ การศึกษาพบว่าชื่ออำเภอมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์, บุคคล, สิ่งของเครื่องใช้, พืช, ภูมิศาสตร์, การใช้สถานที่, สิ่งก่อสร้าง แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ใดให้ความสำคัญกับสิ่งนั้นจึงได้นำมาตั้งเป็นชื่ออำเภอ

การศึกษานี้ เลือกรับชื่ออำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพราะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เคยเป็นราชธานีที่มีบทบาทสำคัญต่อประวัติศาสตร์ชาติ รวมทั้งเมื่อศึกษาแล้วพบว่า พระนครศรีอยุธยามีได้มีเพียงแต่เรื่องของประวัติศาสตร์ชาติ แต่มีการเรื่องของวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่สะท้อนผ่านชื่ออำเภอ การศึกษานี้ทำให้เกิดชุดความรู้เพื่อให้นักในพื้นที่ได้รู้จักและเข้าใจชื่ออำเภอของตนยิ่งขึ้น

ความเป็นมาของการตั้งเป็นอำเภอของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อำเภอเป็นหน่วยราชการบริหารรองจากจังหวัด เป็นหน่วยราชการบริหารส่วนภูมิภาค ขึ้นอยู่ในสายงานของจังหวัด เป็นเขตการปกครองส่วนย่อยของจังหวัด อำเภอไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคลเหมือนกับจังหวัด อำเภอเป็นหน่วยการปกครองที่ดำเนินงานของรัฐที่ติดต่อใกล้ชิดกับประชาชนโดยตรงเป็นปกติประจำวัน จึงนับเป็นหน่วยการปกครองที่สำคัญมาก (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐและ สุขุม นวลสกุล, 2542 : 394) ทว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแต่เดิมเคยเป็นเมืองหลวง ซึ่งในสมัยนั้นปกครองด้วยระบอบราชาธิปไตย โดยการปกครองส่วนภูมิภาคเป็นการปกครองแบบหัวเมือง จนกระทั่งเสียกรุงครั้งที่ 2 จึงเกิด การสถาปนากรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ขึ้นเป็นเมืองหลวงตามลำดับ ทำให้กรุงศรีอยุธยาไม่มีความสำคัญในฐานะเมืองหลวงอีกต่อไป เสมียนนารี (2565) เสนอว่า เมื่อพ.ศ. 2438 ได้จัดตั้งมณฑลกรุงเก่าขึ้น ประกอบด้วยหัวเมืองต่างๆ ดังนี้ กรุงเก่าหรืออยุธยา อ่างทอง

สระบุรี พระพุทธบาท ลพบุรี พรหมบุรี อินทร์บุรี และสิงห์บุรี แสดงให้เห็นว่าอยุธยาเป็นส่วนหนึ่งของมณฑลกรุงเก่า ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการยกย่องให้ทราบว่าเป็นเมืองหลวงมาก่อน

เสมียนนารี (2565) ยังเสนอข้อมูลการเกิดขึ้นของอำเภอทั้ง 16 ในพระนครศรีอยุธยาไว้อย่างน่าสนใจว่า ในปีเดียว (พ.ศ.2438) สมเด็จเจ้า กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงดำริว่าแขวงต่างๆ มีพลเมืองมากท้องที่กว้างขวาง อาจดูแลไม่ทั่วถึง จึงให้แบ่งเขตการปกครองใหม่ โดยแบ่งแขวงเสนาใหญ่ออกเป็นอำเภอเสนาใหญ่ (พ.ศ. 2460 เปลี่ยนเป็นอำเภอผักไห่ ตามชื่อที่ตั้งตำบลผักไห่) และอำเภอเสนากลาง (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอเสนา) แบ่งแขวงเสนาน้อยตอนเหนือออกเป็นอำเภอเสนาใน (พ.ศ. 2453 เปลี่ยนเป็นอำเภอบางบาล) และแขวงเสนาน้อยตอนใต้ เป็นอำเภอเสนาน้อย (พ.ศ. 2466 เปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอราชคราม, พ.ศ. 2482 เปลี่ยนเป็นอำเภอบางไทร) นอกจากนี้ยังมีการแบ่งเขต “อำเภอนครหลวงน้อย” มาเป็น “อำเภอนครหลวง”

พ.ศ. 2400 ย้ายที่ทำการ “อำเภอนครหลวงใน” เดิมอยู่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำลพบุรี ริมคลองบางนางร้า ลึกเข้าไปจากฝั่งแม่น้ำลพบุรีประมาณ 1 กิโลเมตร มาอยู่ที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำลพบุรี เพื่อความสะดวกในการเดินทาง (พ.ศ. 2459 จึงเปลี่ยนชื่อเป็น “อำเภอบางปะหัน”)

พ.ศ. 2443 เปลี่ยนชื่อ “แขวงอุทัยน้อย” เป็น “อำเภอพระราชวัง” (พ.ศ. 2458 ย้ายที่ทำการมาตั้งที่บ้านเลนจนถึงปัจจุบัน และได้ชื่อเป็น “อำเภอบางปะอิน” ตามชื่อเกาะบางปะอิน พ.ศ. 2450 พื้นที่ “ทุ่งหลวงรังสิต” ที่มีช้าง, จระเข้, กวาง ฯลฯ มีพื้นที่กว้าง การคมนาคมไม่สะดวก จึงแยก “ทุ่งรังสิต” ยกเป็น “อำเภออุทัยน้อย” (ถึง พ.ศ. 2460 เปลี่ยนชื่อเป็น “อำเภอวังน้อย”)

พ.ศ. 2457 เปลี่ยนชื่อ “อำเภอรอบกรุง” เป็น “อำเภอกรุงเก่า” (ต่อมา พ.ศ. 2500 เปลี่ยนเป็น “อำเภอพระนครศรีอยุธยา”) และเปลี่ยน “แขวงนครใหญ่” เป็น “อำเภอนครใหญ่” ภายหลังเปลี่ยนชื่ออีกครั้งเป็น “อำเภอมหาราช”

พ.ศ. 2480 ยกฐานะ “กิ่งอำเภอลาดหลวง” เป็น “อำเภอลาดบัวหลวง”

พ.ศ. 2496 ยกฐานะ “กิ่งอำเภอภาชี” เป็น “อำเภอภาชี”

พ.ศ. 2502 กิ่งอำเภอบางซ้าย (เดิมเป็นพื้นที่ในอำเภอเสนา) ยกฐานะเป็น “อำเภอบางซ้าย” ในปีเดียวกัน กิ่งอำเภอบางแพรก (เดิมเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอมหาราช) ก็ยกฐานะเป็น “อำเภอบ้านแพรก”

แสดงให้เห็นว่า การเกิดขึ้นของอำเภอในประเทศไทยเกิดขึ้นจากพระดำริของสมเด็จเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงให้มีการแบ่งเขตการปกครองใหม่ เพื่อให้สามารถดูแลประชาชนได้อย่างทั่วถึง ซึ่งข้อมูลของเสมียนนารีทำให้เห็นว่า อำเภอแรกของพระนครศรีอยุธยาคือ อำเภอผักไห่ ซึ่งชื่ออำเภอในเวลานั้นคือ อำเภอเสนาใหญ่ จนกระทั่ง พ.ศ. 2502 จึงมีอำเภอที่ 16 คืออำเภอบ้านแพรก ทำให้พระนครศรีอยุธยาแบ่งเขตการปกครองเป็น 16 อำเภอมาจนถึงปัจจุบัน

ที่มาของชื่ออำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. ที่มาของชื่ออำเภอท่าเรือ

เสมียนนารี (2565) กล่าวว่า เคยเป็นเส้นทางคมนาคมทางเรือที่สะดวกที่สุดในการไปนมัสการรอยพระพุทธรูปที่สระบุรี ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ (2542) เสนอข้อมูลว่า ความได้ล่องเรือ ไปถึงพระกรรณของสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม ซึ่งทรงเป็นผู้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว ประกอบกับเป็นสมัยว่างเว้นจากการทำศึกสงคราม จึงได้มีพระราชดำริจัดมณฑปขึ้นครอบรอยพระพุทธรูป และถ้าพิจารณาเส้นทางคมนาคมโดยทางเรือซึ่งขณะนั้นจะเป็นเส้นทางที่สะดวกที่สุด เมื่อพระองค์ได้เสด็จโดยชลมารคไปยังพระพุทธรูป พระองค์ต้องเสด็จขึ้นบกโดยพักเรือไว้ที่สถานที่อันเป็นท่าเรือในปัจจุบัน ดังนั้นอำเภอท่าเรือ จึงได้เป็นที่จอดพักของขบวนเรือพระที่นั่งของพระมหากษัตริย์ในครั้งโบราณสืบต่อมา

2. ที่มาของชื่ออำเภอนครหลวง

ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 20 (จ.ศ.122) กล่าวว่า ที่ว่าการอำเภอนครกลางซึ่งตั้งอยู่เดิมนั้น ใกล้กับพระนครหลวง ราษฎรรู้จักมาก ขอเปลี่ยนนามอำเภอนครกลางเป็นอำเภอ “นครหลวง” เพื่อให้ตรงกับนามพระนครหลวงต่อไป จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ม.ป.ป.) กล่าวว่า ในปี พ.ศ. 2445 ทรงโปรดฯ ให้ย้ายที่ว่าการอำเภอ (เมื่อปี พ.ศ. 2440 รัชกาลที่ 5 ทรงโปรด ให้สร้างที่ว่าการอำเภอ บริเวณ หมู่ที่ 1 ต. บ่อโพรง ทางตอนทิศเหนือของวัด เกาะแก้วเกษาราม) มาตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1 ตำบลนครหลวง มาจนถึงปัจจุบันและได้เปลี่ยนชื่อจากนครกลางมาเป็นนครหลวงเพื่อให้สอดคล้องกับที่ตั้ง

3. ที่มาของชื่ออำเภอบางซ้าย

ฉลอง การรื่นศรี (2567) ให้สัมภาษณ์ว่า บางซ้ายเป็นอำเภอที่อยู่ติดกับจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งในอดีตเคยเป็นสถานที่ที่เสือหรือโจรผู้ร้ายเหล่านี้หนีมาหลบซ่อนพักพิงจึงเรียกกันว่า “บางร้าย” หมายความว่า เป็นพื้นที่ที่ผู้ร้ายมาพักอาศัยอยู่ ต่อมาได้เพี้ยนมาเป็นบางซ้าย

4. ที่มาของชื่ออำเภอบางไทร

บุปผา คุมมานนท์ และ คณะ (2527) ได้เสนอข้อมูลว่า นิราศวัดเจ้าฟ้า ทำให้ทราบว่า ชื่อ “บางไทร” ที่เรียกกันมานี้ ก็เนื่องจากมีต้นไทรใหญ่ขึ้นอยู่ นักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นปีที่ 2 (พ.ศ. 2553) หมู่ที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (2553) ได้เสนอข้อมูลว่า หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในตำบลบางไทร ประชาชนได้ตั้งบ้านเรือนกระจายไปตามริมฝั่งแม่น้ำน้อยและแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งอยู่ตรงข้ามที่ว่าการอำเภอราชคราม ประกอบอาชีพทำไร่จับปลาขายทุกหมู่บ้าน จึงเรียกว่า “บางไซ” และได้เรียกเพี้ยนกัน

มาจาก “บางไซ” เป็น “บางไทร” และเชื่อกันว่าอาจจะมียอดไทรขึ้นอยู่จำนวนมากตามริมฝั่งแม่น้ำและหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ตามริมแม่น้ำส่วนใหญ่เรียกว่าบางนำหน้า จึงได้เรียกชื่อหมู่บ้านว่า “บางไทร”

5. ที่มาของชื่ออำเภอบางบาล

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ (2542) กล่าวว่า นายเชียง บางบาล ได้บริจาคที่ดินเพื่อก่อสร้างที่ว่าการอำเภอ จึงได้เปลี่ยนชื่อจากอำเภอเสนาในเป็น “อำเภอบางบาล” ตามนามสกุลของผู้บริจาคที่ดิน

6. ที่มาของชื่ออำเภอบางปะหัน

สถานีภูธรบางปะหัน (ม.ป.ป.) กล่าวว่า เดิมเป็นหมู่บ้านของคนมอญเก่าแก่ เนื่องจากขุดพบเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งเป็นวัฒนธรรมแบบของมอญ สำหรับบางปะหันนั้น ซึ่งเพี้ยนมาจากคำว่า บางปะหาร เพราะในสมัยกรุงศรีอยุธยา บริเวณวัดศาลาแดงในปัจจุบัน ซึ่งเป็นที่ตั้งของหมู่ 5 เป็นแดนประหารนักโทษ ซึ่งใช้ชื่อสถานที่ตรงนี้เป็นแดนประหาร เมื่อเวลาผ่านไปในยุคต่อมา จึงเรียกว่า ตำบลบางปะหาร เพราะอยู่ใกล้แม่น้ำ เมื่อยกเลิกการประหารก็มีการเรียกทางราชการมาเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบันว่า ตำบลบางปะหัน คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ (2542) เสนอข้อมูลที่น่าสนใจว่า ในสมัยหนึ่งจะเป็นพุทธศักราชใดหาหลักฐานไม่พบ กล่าวว่า มีพวกลาวเวียงจันทน์อพยพมาตั้งบ้านเรือนอยู่ในท้องที่แห่งนี้ และตั้งเสาปักขึ้นไว้ในหมู่บ้านและต่างพากันเรียกหมู่บ้านนี้ว่า บ้านกัณฑ์บัง บ้านจันทน์บัง นานไปคำว่า กัณฑ์หรือจันทน์ได้เพี้ยนมาเป็นบางปะหัน

7. ที่มาของชื่ออำเภอบางปะอิน

โรม บุนนาค (2559) กล่าวว่า ในรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ขณะนั้นสมเด็จพระเอกาทศรถ พระอนุชาองค์ดำรงพระยศเป็นมหาอุปราช ได้เสด็จประพาสทางชลมารค ล่องเรือจากกรุงศรีอยุธยาลงมาทอดถึงเกาะบ้านเลน เรือพระที่นั่งถูกพายุลมกระหน่ำจนล่มลงกลางแม่น้ำเจ้าพระยา สมเด็จพระเอกาทศรถ ทรงว่ายน้ำขึ้นฝั่งได้ที่เกาะบ้านเลน ขณะประทับแรมที่เกาะแห่งนี้ พระองค์ได้ทรงพบหญิงสาวชาวบ้านคนหนึ่งชื่อ “อิน” ซึ่งมีความงามเป็นที่ประทับใจพระทัย ทรงได้นำเป็นบาทบริจาริกา ความสัมพันธ์ของพระมหาอุปราชกับสาวชาวบ้านนี้ แม้จะไม่ใช่เรื่องเปิดเผยในกรุงศรีอยุธยา แต่ก็เป็นที่รู้กันทั่วไปในย่านนั้น จนเกาะบ้านเลนที่สมเด็จพระอนุชาทรงพบปะกับหญิงชาวบ้านนี้ ถูกเรียกขานกันใหม่ว่า “เกาะบางปะอิน”

8. ที่มาของชื่ออำเภอบ้านแพรก

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านแพรก (ม.ป.ป.) กล่าวว่า มาจากชื่อของหมู่บ้านหนึ่ง ต้นเป็นฝอยเทศบาลตำบลบ้านแพรก (ม.ป.ป.) เสนอว่า บ้านแพรกมาจากคำว่า “แยก” มาจากตำนานตาเมฆ ซึ่งเป็นข้าราชการในแผ่นดินกรุงศรีอยุธยา เดิมเป็นคนสุพรรณบุรี รับราชการในหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลรักษาช้างหลวง

ได้นำโคลงข้างลงอาบน้ำในแม่น้ำลพบุรีที่ไหลผ่าน พื้นที่อยู่เนื่อง ๆ จนทำให้ทางขึ้นดังกล่าวเป็นลำลึกกว้างขึ้นทุกปี เมื่อถึงฤดูน้ำมาก กระแสน้ำก็จะกัดแซะแนวดังกล่าว จนทำให้แม่น้ำลพบุรีไหลแยกตามแนวนี้ เลยขนานนามคลองดังกล่าวว่าคลองตาเมฆ ซึ่งเป็นจุดที่แม่น้ำลพบุรีแยกตรงปากคลองตาเมฆ คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ (2542) กล่าวว่า ย่านกลางของตำบลบ้านแพรกนี้มีลำน้ำแยกเป็นสองแคว แควหนึ่งแยกไปทางตาเมฆ อีกแควหนึ่งแยกเป็นแม่น้ำลพบุรี ฉะนั้น ที่เรียกบ้านแพรกก็เพราะว่าเป็นทางแยกของแม่น้ำนั่นเอง

9. ที่มาของชื่ออำเภอผักไห่

ชุมชนผักไห่ อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ม.ป.ป.) กล่าวว่า สันนิษฐานได้ว่าเพี้ยนมาจากคำว่า “ปากไห้” หรือ “ปากไห้” จนปัจจุบันกลายเป็นคำว่าผักไห่ เพราะผักไห่เป็นชื่อผักชนิดหนึ่ง เลื้อยไปตามดินหรือริ้วมีลักษณะเป็นป่องๆคล้ายทรงไห ซึ่งในสมัยโบราณมักจะเรียกชื่อบ้านหรือหมู่บ้านตามสภาพแวดล้อม คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ (2542, น.56) เสนอข้อมูลว่า คำว่า ปากไห้ มีปรากฏในนิราศของนายมี ลูกศิษย์ของสุนทรภู่ ได้แก่ นิราศพระแท่นดงรัง และ นิราศสุพรรณ แต่ทว่าเลิศชาย ปานมุข (ม.ป.ป.) เสนอว่า คำว่า “ปากไห้” นี้ ก็เพี้ยนมาจากคำว่า “ปักไห้” อีกทีหนึ่ง โดยมีเกร็ดที่มาเล่ากันว่า มีตากับหลานปลูกบ้านอยู่ทางตอนเหนือของบ้านเศรษฐี เศรษฐีปลูกบ้านใหญ่โตมาก คนสมัยนั้นเรียกว่า “บ้านใหญ่” (ตำบลบ้านใหญ่ในปัจจุบัน) และเรียกบ้านตากับหลานว่า “บ้านตาหลาน” (เพี้ยนเป็นตำบลตาลานในปัจจุบัน) เศรษฐีเป็นหลานเขยของตา ส่วนตาเป็นชนชั้นผู้ปกครอง (กำนัน) โดยทุ่งผักไห่อยู่ทางเหนือบ้านตาหลาน

บ้างก็ว่าเดิมที่ตอนเหนือบ้านตาหลานเป็นที่กร้างว่างเปล่าไม่มีชื่อ ตาซึ่งเป็นชนชั้นผู้ปกครองจึงช่วยกันกับหลานปักเขตกำหนดขนาดที่ให้ชาวบ้านจับจองไว้เป็นกรรมสิทธิ์ของแต่ละครอบครัว ต่อมาชาวบ้านจึงเรียกบริเวณที่ ตาหลานปักเขตให้นี้ว่า “ทุ่งตาหลานปักไห้” และเพี้ยนเป็น “ตาหลานปากไห้” จนถึง “ตาลานผักไห้” ในปัจจุบัน

บ้างก็ว่า ที่ดินเหนือบ้านตาหลานนี้ เป็นที่ดินของเศรษฐีบ้านใหญ่ และเศรษฐียกให้ตาหลานไว้ทำมาหากิน โดยเศรษฐีปักเขตให้ตาหลานไว้เป็นกรรมสิทธิ์ ชาวบ้านจึงเรียกว่า “ทุ่งปักไห้ตาหลาน” และเพี้ยนเป็น “ผักไห่ตาลาน” ในปัจจุบัน

คำว่า “ผักไห้” นี้ มีผู้รู้บางท่านได้เล่าไปอีกอย่างว่า เป็นชื่อหญ้าชนิดหนึ่ง ใช้เป็นสมุนไพรมีใบคล้ายใบไผ่ เลื้อยแผ่ไปตามดิน ลอยขึ้นในน้ำขังหรือในที่ลุ่มชื้นแฉะ ลักษณะคล้ายผักปราบ (บ้างก็ว่าต้นผักไห้ก็คือต้นผักปราบ) มีอยู่มากในสมัยนั้นจึงเรียกว่าทุ่งผักไห้ และต่อมาเป็นตำบลผักไห้ ปัจจุบันหญ้านี้หาได้ยากมาก เนื่องจากราษฎรใช้พื้นที่ทำการเกษตรกันโดยทั่วไป นอกจากนี้คำว่าผักไห่ยังเป็นชื่อหนึ่งของมะระขี้นก (ภาคใต้ ภาคเหนือ และจังหวัดนครราชสีมา เรียกมะระขี้นกว่าผักไห้) ซึ่งอาจเคยมีอยู่มากที่ตำบลผักไห่

อีกพวกหนึ่งว่า คำว่า “ปากไห้” มาจากคำว่า ปากไห หมายถึงภาชนะปากไห (ไหผักดอง ไหปลาร้า) แต่บางคนว่าสมัยก่อนมีการเก็บภาษีปากเรือ ไม่เห็นว่ามีการเก็บภาษีปากไห

ถึงจะไม่สามารถสรุปได้มั่นคงว่าคำว่าผักไห้หมายถึงสิ่งใด แต่ที่เชื่อถือได้เพราะมีเอกสารอ้างอิงคือ ในปี พ.ศ. 2414 เรียกที่นี้ว่าปากไห้ และเปลี่ยนเป็นเรียกว่าผักไห้มาตั้งแต่ก่อน พ.ศ. 2460 (เป็นชื่อตำบลมาก่อนจะเป็นชื่ออำเภอ) เมื่อ “ผักไห้” เพี้ยนมาจากคำว่า “ปากไห้” ฉะนั้น ผักไห้ จึงไม่ใช่ชื่อ “ผัก” ส่วนคำว่า ปากไห้ จะมีความหมายว่าอย่างไร หรือเพี้ยนมาจากคำใดอีกต่อหนึ่งนั้น ไม่ชัดเจน

11. ที่มาของชื่ออำเภอภาษี

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอภาษี (ม.ป.ป.) กล่าวว่า เดิมชาวบ้านเรียกว่า “ภาษี” ซึ่งแปลว่า แบ่งหรือแยก และต่อมาได้เรียกเพี้ยนเป็น “ภาษี”

12. ที่มาของชื่ออำเภอมหาราช

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (2542 : 54) ได้เสนอข้อมูลว่า ต่อมาเมื่อมีประกาศของกระทรวงมหาดไทย ให้เปลี่ยนชื่ออำเภอให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ และชื่อตำบล ดังนั้นจึงได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นอำเภอมหาราช ตามชื่อตำบลและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ คือ “ทะเลมหาราช” ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (2542 : 55) ได้ยกบทบาทของทะเลมหาราชในรัชสมัยของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชว่า ช่วงปี พ.ศ. 2127-2135 สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงนำปืนใหญ่ชื่อ “พระกาฬมฤตยู” ลงเรือสำเภาที่วัดช่องลม เนื้อหิวแหลม ชับไล่ตีทัพพม่า โดยใช้ปืนใหญ่ระดมยิงค่ายหลวงของพระเจ้าหงสาวดีนันทบุเรง ที่บริเวณขนอนปากคู หรือ อูตรขนอน จนทำให้กองทัพของพระเจ้าหงสาวดีนันทบุเรงถอยทัพแต่กร่นไปอยู่ที่ป่าโมก สมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้ไล่ติดตามทัพพม่าไปจนถึงทะเลมหาราช แต่พม่าถอยโดยมีระเบียบ จึงทำให้เสียหายน้อย เพราะทหารไทยมีกำลังน้อยกว่า ถือว่าเป็นการประสานการรบระหว่างทางบกกับทางเรือร่วมรบกันเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ไทย แสดงให้เห็นว่า มหาราชมาจากชื่อของทะเล ดังมีปรากฏในครั้งเสด็จประพาสต้นมณฑลอยุธยา ของรัชกาลที่ 5 ว่า ถึงทะเลมหาราชขึ้นเป็นทางสามแยก มาทางกลางบางนางร้าก็มารวมที่นั่น ที่ทะเลมหาราชนั้น เป็นทะเลกว้างใหญ่เหมือนลานเท เลี้ยวขวามือมามีบ้านเรือนมากหลายสิบหลังคาเรือน (ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2542 : 56) แสดงให้เห็นว่าในรัชสมัยของรัชกาลที่ 5 ก็ยังเรียกพื้นที่ตรงนั้นว่าทะเลมหาราช ทั้งยังเป็นพื้นที่กว้างขวางและมีผู้คนพักอาศัยจำนวนหนึ่ง

13. ที่มาของชื่ออำเภอลาดบัวหลวง

สันติพงษ์ วิริยะกรสกุล (2567) ได้เสนอว่า บริเวณที่เป็นที่ตั้งของอำเภอลาดบัวหลวงในปัจจุบัน ในอดีตเป็นพื้นที่ลาด เป็นท้องทุ่ง พอถึงหน้าน้ำก็จะมีน้ำท่วมตลอดเวลา และมีดอกบัวหลวงขึ้นเป็นจำนวนมาก จึงเรียกกันว่า “ลาดบัวหลวง” ในวัยเด็กเคยมีโอกาสได้เก็บดอกบัวหลวงเหล่านี้ด้วย แต่ปัจจุบันพื้นที่ที่มีดอกบัวหลวง

ขึ้นเองตามธรรมชาติได้กลายเป็นพื้นที่นา เหลือพื้นที่ที่มีดอกบัวหลวงน้อยลงกว่าแต่เดิม และส่วนมากเป็นการปลูกขึ้นใหม่ไม่ได้เกิดขึ้นตามธรรมชาติเหมือนอย่างในอดีต

14. ที่มาของชื่ออำเภอวังน้อย

นักศึกษาโปรแกรมปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 (พ.ศ.2552) หมู่ที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (2553) ได้เสนอว่า อำเภอวังน้อยได้แยกออกมาจากอำเภอบางปะอิน นั้นเดิมเป็นตำบลพระราชวังของอำเภอบางปะอิน จึงเอาคำว่า วังเป็นชื่อพยางค์แรก ส่วนคำว่า “น้อย” มาจากชื่ออำเภอดีิม ที่ชื่อว่า “อุทัยน้อย” เพราะเอาพื้นที่ส่วนน้อยของอำเภออุทัยมา 1 ตำบล คือตำบลลำตาเสา รวมเป็น 2 พยางค์ เป็นวังน้อย

15. ที่มาของชื่ออำเภอสนา

ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอสนา (ม.ป.ป.) กล่าวว่า คำว่าสนา คงมีมานาน การแบ่งเขตการปกครองของกรุงศรีอยุธยา โดยแขวงขุนสนา เป็น 1 ใน 4 แขวง เขตการปกครองภายนอกกำแพงเมืองของกรุงศรีอยุธยา (คำว่า สนา พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า สนา หมายถึง กองทัพ การตรวจวัดที่นา) ตลอดระยะเวลา 417 ปี ของกรุงศรีอยุธยา อำเภอสนา ก็คงอยู่ในเหตุการณ์การสู้รบซึ่งต้องเผชิญกับการทำสงครามหลายครั้งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

16. ที่มาของชื่ออำเภออุทัย

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ (2542) เสนอข้อมูลว่า สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงแลเห็นว่ากรุงศรีอยุธยาต้องเสียแก่พม่าข้าศึกเป็นแน่แท้เพียงแต่จะช้าหรือเร็วเท่านั้น เนื่องจากทหารในกรุงศรีอยุธยาแตกความสามัคคี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงได้ประชุมปรึกษาหารือนายทหารชั้นแม่ทัพนายกองเป็นความลับ ในที่สุดได้เห็นชอบพร้อมกันว่าควรจะออกจากกรุงศรีอยุธยาไปหาที่ตั้งใหม่ ดังนั้น ในตอนดึกของคืนวันนั้นเองสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้รวบรวมทหารของพระองค์ตีฝ่าวงล้อมของพม่าที่ล้อมกรุงศรีอยุธยาอยู่ด้านวัดพิชัยสงคราม เดินทัพตัดตรงมาทางตะวันออกของกรุงศรีอยุธยา ระหว่างทางได้ปะทะกับกองทัพของพม่าที่ยกติดตามมาโจมตี แต่พระองค์ทรงทำศึกชนะกองทัพพม่าที่ยกติดตามมาทุกครั้ง จึงได้เดินทัพตลอดมาจนถึงรุ่งสว่างแสงเงินแสงทอง ณ ตำบลท้องที่ที่ว่าการอำเภออุทัยในปัจจุบัน จึงได้ขนานนามตำบลที่เดินทัพมานี้ว่า ตำบลอุทัย ซึ่งหมายความว่า แสงแห่งพระอาทิตย์ยามแรกขึ้น หรือยามรุ่งอรุณ

ภาพสะท้อนความเป็นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาผ่านชื่ออำเภอ

จากการศึกษาที่มาของชื่ออำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำให้เห็นถึงกลวิธีการตั้งชื่อซึ่งสามารถจำแนกได้ 8 ประเภทดังนี้

1. ชื่อที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น บางปะอิน มาจากเหตุการณ์ที่สมเด็จพระเอกาทศรถได้พบเจอกับนางอิน อุทัย มาจากเหตุการณ์ทัพของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชซึ่งได้ชัยชนะได้เคลื่อนทัพผ่านมาในบริเวณนั้นตอนรุ่งเช้า ท่าเรือ มาจากเหตุการณ์สมเด็จพระเจ้าทรงธรรมเสด็จทางชลมารคเพื่อนมัสการรอยพระพุทธรูป โดยขบวนเรือพระที่นั่งจะจอดพักที่ท่าสนุก ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ของอำเภอท่าเรือในปัจจุบัน เพื่อให้พระองค์เสด็จทางสถลมารคต่อไปยังสระบุรี

2. ชื่อที่เกี่ยวกับบุคคล เช่น บางบาล มาจากเป็นนามสกุลของผู้บริจาคที่ดิน เสนา มาจากตำแหน่งของทหารในสมัยก่อน

3. ชื่อเกี่ยวกับสิ่งของเครื่องใช้ เช่น บางไทร ด้วยมีการสันนิษฐานว่า ไทร อาจเพี้ยนมาจากคำว่า “ไซ” ซึ่งเป็นอุปกรณ์จับสัตว์น้ำชนิดหนึ่ง และ บางปะหัน เพี้ยนมาจาก “บ้านกัณฑ์” เพราะมีพวกลาวเวียงจันทน์อพยพมาตั้งบ้านเรือนอยู่ในท้องที่แห่งนี้ และได้ตั้งเสากัณฑ์ขึ้นไว้ในบริเวณหมู่บ้าน

4. ชื่อเกี่ยวกับพืช เช่น ลาดบัวหลวง มาจากการเป็นแหล่งหรือพื้นที่ที่มีดอกบัวหลวงจำนวนมาก บางไทร มาจากการสันนิษฐานว่า เป็นพื้นที่ที่มีต้นไทรขึ้น ฝากให้ มาจากชื่อของพืชชนิดหนึ่ง

5. ชื่อเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ เช่น ภาชี เพี้ยนมาจาก “ปาศี” แปลว่าแบ่งหรือแยก บ้านแพรก เพี้ยนมาจากคำว่า “แยก” ซึ่งมาจากตำนานคลองตาเมฆ ซึ่งตาเมฆได้รับราชการในหน้าที่ดูแลช่างหลวง ได้นำโคลงข้างลงอาบน้ำในแม่น้ำลพบุรี จนทำให้ทางขึ้นเป็นลำลึกกว้างขึ้นทุกปี เมื่อถึงฤดูน้ำมาก กระแสน้ำก็จะกัดแฉะแนวดังกล่าว จนทำให้แม่น้ำลพบุรีไหลแยก

6. ชื่อเกี่ยวกับการใช้สถานที่ เช่น บางปะหัน อีกที่มาอธิบายว่าเคยเป็นแดนประหาร จึงเรียกว่า บางปะหาร แล้วเพี้ยนมาเป็นบางปะหัน พระนครศรีอยุธยา มาจากการเคยเป็นที่ตั้งของพระราชวังและสถานที่ทางราชการที่เกี่ยวข้องกับการปกครองในสมัยกรุงศรีอยุธยา และ มหาราช มาจากชื่อทะเลมหาราช ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่กว้างขวาง

7. ชื่อเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้าง เช่น นครหลวง มาจากการเป็นที่ตั้งของปราสาทนครหลวง ซึ่งสร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง

8. ชื่อที่สะท้อนถึงที่มาของอำเภอ เช่น วังน้อย เดิมทีแยกมาจากตำบลพระราชวัง อำเภอบางปะอิน กับตำบลลำตาเสาซึ่งเคยเป็นส่วนหนึ่งของอำเภออุทัยมาก่อน ซึ่งในตอนนั้นเรียกว่า “อุทัยน้อย” จึงเรียกว่า วังน้อย สะท้อนให้เห็นว่าเป็นชื่ออำเภอที่ทำให้เห็นถึงที่มาว่า เป็นอำเภอที่เคยเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอบางปะอิน และอำเภออุทัยมาก่อน

การตั้งชื่ออำเภอในพระนครศรีอยุธยาแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่มาของอำเภอ บุคคล สิ่งของเครื่องใช้ พืช ภูมิศาสตร์ การใช้สถานที่ และสิ่งก่อสร้าง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยามี (1) ความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ เช่น อำเภออุทัย ทัพของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ผ่านมาถึงตอนรุ่งเช้า อำเภอบางปะอิน การพบกันระหว่างสมเด็จพระเอกาทศรถกับนางอิน อำเภอนครหลวง

การสร้างปราสาทนครหลวง อำเภอพระนครศรีอยุธยา การเป็นศูนย์กลางอำนาจการปกครอง อำเภอเสนา ทหารกับการทำสงคราม อำเภอบางบาล นายเขียว บางบาลได้มอบที่ดินให้เป็นที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอ อำเภอวังน้อย เกิดจากการแยกจากตำบลพระราชวัง อำเภอบางปะอินไปรวมกับตำบลลำตาเสา อำเภออุทัย อำเภอ บางซ้าย เพราะเป็นแหล่งหลบซ่อนของโจรผู้ร้ายจึงเรียกกันว่า “บางร้าย” และเพี้ยนมาเป็นบางซ้าย และอำเภอท่าเรือ กษัตริย์อยุธยาเสด็จทางชลมารคเพื่อนมัสการพระพุทธบาทต้องจอดเรือพระที่นั่งที่ท่าเรือ เพื่อเสด็จ สดลมารคต่อไปจนถึงสระบุรี (2) ความสัมพันธ์กับน้ำ เช่น การตั้งชื่ออำเภอเป็นอุปการณ์จับสัตว์น้ำอย่างอำเภอ บางไทร (ไซ) การเป็นแหล่งพืชน้ำ อย่างอำเภอลาดบัวหลวง แสดงถึงการมีแหล่งน้ำเช่น อำเภอมหาราช ซึ่งมา จากชื่อทะเลมหาราช อำเภอบ้านแพรก ก็มาจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่มีการแยกของสายน้ำคือแม่น้ำลพบุรี กับคลองตาเมฆ อำเภอบางปะอินยังมาจากชื่อเกาะบางปะอิน อำเภอท่าเรือก็บ่งบอกถึงการเดินทางด้วยเรือ ของคนในอดีต (3) ความสัมพันธ์กับพืช เช่น อำเภอบางไทร อำเภอผักไห่ อำเภอลาดบัวหลวง และ (4) ความสัมพันธ์กับชาติพันธุ์ เช่น ชาวลาวเวียงจันทน์สร้างหมู่บ้านขึ้นแล้วมีการสร้างเสากังหัน จึงเรียกว่า “บ้านกังหัน” แล้วเพี้ยนมาเป็น “(อำเภอ)บางปะหัน” และอำเภอภาชี ซึ่งสันนิษฐานว่ามาจากภาษาลาวว่า “ปาชี” เพราะ ศุภกานต์ นามรัมย์ (2564 : 113) ได้เสนอว่า ก่อนรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว อาจเป็นเพียงทุ่งหญ้าสำหรับเลี้ยงม้าที่ใช้ในการสงครามเท่านั้น หลังจากเกิดสงครามกับฝั่่งลาว ได้มีการกวาดต้อน เกลี้ยศึกชาวลาวเวียงจากเวียงจันทน์และภาคอีสาน ทำให้มีบ้านเรือนของชาวลาวตั้งถิ่นฐานตั้งแต่อำเภอ หนองแขง จังหวัดสระบุรี เรื่อยมาจนถึงอำเภอท่าเรือและอำเภอภาชี จากข้อมูลนี้อาจมีความเป็นไปได้ว่า ภาชีอาจเพี้ยนมาจากภาษาลาว

ปัญหาอีกประการที่พบจากการศึกษาครั้งนี้คือ บางอำเภอสามารถอธิบายถึงที่มาของชื่อได้ มากกว่า 1 ที่มา อย่างอำเภอผักไห่ ที่สามารถนำนิทานของตาหลานปักให้ที่ดินมาอธิบายได้ ซึ่งทำให้เกิด ข้อแย้งขึ้นได้อีกว่า ผักไห่อาจไม่ได้มาจากชื่อของพืช แต่มาจากการเพี้ยนของภาษา เช่นเดียวกับอำเภอบางปะหัน ที่สามารถอธิบายได้ถึง 2 ที่มา คือ เคยเป็นแดนประหาร แล้วเรียกเพี้ยนเป็นบางปะหัน หรือมีหมู่บ้านชาวลาว เวียงจันทน์สร้างเสากังหันขึ้นในหมู่บ้าน จึงเรียกกันว่า “บ้านกังหัน” แล้วเพี้ยนมาเป็นบางปะหัน แม้แต่บางไทร ก็มองได้ถึง 2 ที่มาคือ เป็นแหล่งทำไซจับปลา หรือเป็นพื้นที่ที่มีต้นไทรขึ้นก็ได้ สะท้อนให้เห็นถึงการอธิบายถึง ที่มาของชื่อสถานที่อย่างสร้างสรรค์ ที่สามารถตีความได้อย่างหลากหลาย

สรุป

การศึกษาชื่ออำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำให้เกิดความเข้าใจการเชื่อมโยงการตั้งชื่อกับ เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ บางปะอิน อุทัย และ ท่าเรือ มีชื่ออำเภอที่เป็นชื่อของบุคคลที่มีตัวตนจริงในพื้นที่ ได้แก่ บางบาล เสนา มีชื่ออำเภอซึ่งมีที่มาจากสิ่งของเครื่องใช้ซึ่งเป็นหลักฐานวัฒนธรรม วัตถุในพื้นที่ ได้แก่ บางไทร และ บางปะหัน นอกจากนี้ยังมีชื่ออำเภอที่มาจากพืชในท้องถิ่น คือ ลาดบัวหลวง บางไทร และผักไห่ และยังมีชื่ออำเภอที่เจาะจงภูมิศาสตร์ที่ตั้ง ตลอดจนสถานที่ สิ่งปลูกสร้างที่มีความสำคัญ

ได้แก่ ภาษี บ้านแพรง บางปะหัน พระนครศรีอยุธยา มหาสารคาม และ นครหลวง กล่าวได้ว่า ชื่ออำเภอในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ได้สะท้อนลักษณะทางวัฒนธรรม ทั้งวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุและวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต อัตลักษณ์ความเป็นกรุงศรีอยุธยาที่สืบทอดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุฯ. (2542). *วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. ม.ป.ป. : ม.ป.ท.
- จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (ม.ป.ป.). *ข้อมูลอำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา : ข้อมูลทั่วไปอำเภอ นครหลวง*. สืบค้นจาก https://www.ayutthaya.go.th/16/nakon/nk_general.html.
- ฉลอง การรื่นศรี. (2567, 18 มกราคม). ปรากฏท้องถิ่น. สัมภาษณ์.
- ชุมชนผักไห่ อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (ม.ป.ป.). ประวัติความเป็นมาของชุมชนผักไห่. สืบค้นจาก <https://mwsmintmelody.wordpress.com/ประวัติความเป็นมาของชุมชน>.
- เทศบาลตำบลบ้านแพรง. (ม.ป.ป.). *สภาพทั่วไป : ตำบลบ้านแพรง*. สืบค้นจาก <https://www.banpraek.go.th/condition.php>.
- นักศึกษาโปรแกรมปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 (พ.ศ. 2552) หมู่ที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. (2552). อำเภอวังน้อย. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- นักศึกษาโปรแกรมวิทยาศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 (พ.ศ. 2553) หมู่ที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. (2553). อำเภอบางไทร. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- บุษผา คุมมานนท์ และคณะ. (2527). ผลงานวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น : ลานเท. พระนครศรีอยุธยา: วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (ม.ป.ป.). ชื่อ. สืบค้นจาก <https://dictionary.orst.go.th/>.
- ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 20. (จ.ส. 122). สืบค้นจาก https://web.archive.org/web/20120609235219/http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2446/022/352_2.PDF.
- โรม บุนนาค. (2559). “บางปะอิน” อนุสรณ์รักพระเอกาทศรถ ทรงว่ายนน้ำขึ้นเกาะ พบออินสาวชาวบ้าน!!! สืบค้นจาก <https://mgronline.com/onlinesection/detail/9590000004775>.
- เลิศชาย ปานมุข. (ม.ป.ป.). อำเภอผักไห่สมัยขอมเรื่องอำนาจ. สืบค้นจาก <http://www.lertchaimaster.com/forum/index.php?topic=163.0>.
- วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐและ สุขุม นวลสกุล. (2543). *การเมืองและการปกครองไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศุภกานต์ นามรัมย์. (2564). ภาษีในประวัติศาสตร์ไทย. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. 8(3), 113.

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. (2542). นครน้อย: นครใหญ่.

พระนครศรีอยุธยา: ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

สถานีภูธรบางปะหัน. (ม.ป.ป.). ประวัติความเป็นมา : ตำบลบางปะหัน. สืบค้นจาก <https://bangpahan.ayutthaya.police.go.th/tumbol%20bangpahan.htm>.

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบ้านแพรก. (ม.ป.ป.). ประวัติความเป็นมา : อำเภอบ้านแพรก. สืบค้นจาก <https://district.cdd.go.th/banphraek /%20about-us/ประวัติความเป็นมา>.

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอภาชี. (ม.ป.ป.). ประวัติความเป็นมา : อำเภอภาชี. สืบค้นจาก <https://district.cdd.go.th/ phachi/about-us%20ประวัติความเป็นมา>.

สันติพงษ์ วิริยะกรสกุล. (2567, 24 มกราคม). ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 3 ตำบลลาดบัวหลวง. สัมภาษณ์.

เสมียนนารี. (2565). “อยุธยา” ที่ไม่ใช่ราชธานี แต่เป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย. สืบค้นจาก https://www.silpa-mag.com/history/article_97165.

ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอเสนา. (ม.ป.ป.). ประวัติอำเภอเสนา. สืบค้นจาก https://library3122.blogspot.com/p/blog-page_06.html.

สังคมโลก : มุมมองเชิงปฏิพัทธ์การศึกษาตลอดชีวิต
(Global Society : Interactive View on Life-long Education)

ธงชัย สมบูรณ์ / Thonchai Somboon
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

Received : January 23, 2024

Received : June 19, 2024

Accepted : June 25, 2024

บทคัดย่อ

สังคมโลกให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เพราะถือว่าเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความเจริญงอกงาม การศึกษาไม่เพียงแต่มีบทบาทในการพัฒนาผู้คนในรัฐชาติให้อ่านออกเขียนได้ แต่ยังพัฒนาคุณภาพชีวิต ทางด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมวัฒนธรรมเพื่อความสุขสภาพที่ยั่งยืน การศึกษาของสังคมโลก แบ่งออกเป็น 3 ระบบ คือ การศึกษาในระบบ (Formal Education) การศึกษานอกระบบ (Informal Education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Non-formal Education) หรือการศึกษาส่วนบุคคล (Personal Education) ซึ่งทั้ง สามระบบ คือ อริยทรัพย์ของมวลมนุษยชาติ การศึกษาตลอดชีวิตเป็นอีกหนึ่งแบบแผนของการศึกษา ที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้คนเกิดการเรียนรู้อย่างไม่หยุดนิ่ง ด้วยเหตุนี้สังคมโลกจึงให้มุมมองร่วมกันถึงความสำคัญ ของการศึกษาตลอดชีวิตว่า เป็นขุมทรัพย์แห่งการเรียนรู้ เป็นเส้นทางอันศักดิ์สิทธิ์ในการพัฒนาองค์กรวม จึงได้ มีการบัญญัติไว้ในข้อกฎหมายหรือพระราชบัญญัติ และในหลายรัฐชาติกำหนดให้การศึกษาตลอดชีวิตเป็น วาระแห่งชาติด้วย

คำสำคัญ : สังคมโลก, มุมมองเชิงปฏิพัทธ์, การศึกษาตลอดชีวิต

Abstract

In the present and as general known, global society plays the great attention to educational orientation which is the important tool of national prosperity development. Functionally education has proclaimed not only in the ogle of literacy but also focuses in every sphere of development such as politic, economic and socio-cultural for the total happiness and sustainability. Education is classified into 3 types namely; formal education, informal education and non-formal education or personal education but thosr are the great property of humanity. Life-long education is one of educational pattern which is fruitful of unfrozen learning

prominently. As mentioned already, interactive view of global society has the realized consensus that life-long education is the treasury of learning, is the scared path of total development. All nations views has projected that life-long education is meaningful proclaimed on the national act and gazette in every nations.

Keywords : Global Society, Interactive View, Life-ling Education

บทนำ

หลังจากเสร็จสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 ลงในปี ค.ศ. 1945 องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ที่ได้ประกาศให้การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน (Basic right) ของมวลหมู่มนุษยชาติ และให้ความสำคัญแก่สิทธิทางการศึกษา ดังจะเห็นได้จากมาตราที่ 26 ของสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานตามปฏิญญาสากล (Universal Declaration of Human Right) ดังข้อความที่ว่า

1. บุคคลมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาและเป็นเป็นการจัดให้ฟรี อย่างน้อยสุดให้ได้รับการศึกษาในประถมศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นขั้นพื้นฐานของการจัดการศึกษา ทั้งนี้การประถมศึกษาควรเป็นการศึกษาภาคบังคับ ส่วนการศึกษาทางด้านเทคนิคและวิชาชีพเป็นการศึกษาที่จะต้องจัดมีขึ้นโดยทั่วไป สำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ควรเปิดโอกาสให้กับทุกคนเท่ากันตามความสามารถ

2. การศึกษาควรมุ่งพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์ การเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล ทั้งนี้การศึกษามุ่งเสริมความเข้าใจ ความอดทน และมีมิตรภาพในระหว่างชาติ กลุ่มเชื้อชาติหรือกลุ่มศาสนา และจะมุ่งส่งเสริมกิจกรรมของสหประชาชาติเพื่อรักษาไว้ซึ่งสันติภาพ

3. ผู้ปกครองมีสิทธิก่อนผู้อื่นสำหรับการเลือกชนิดของการศึกษาให้แก่บุตรหลานของตน (<https://www.equalityhumanrights.com/en/human-rights/what-are-human-rights> สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2564)

จากผลการประกาศสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานขององค์การสหประชาชาติ ทำให้ทุกรัฐชาติให้ความสำคัญทางการศึกษามากขึ้นทั้งในระบบโรงเรียน ระบบนอกโรงเรียน และระบบตามอัธยาศัย ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสังคมโลกมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การศึกษาคือฐานรากของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้คน และการพัฒนาความมั่นคงได้เป็นอย่างดี

UNESCO : ฐานคิดการศึกษาของสังคมโลก

แนวทางการจัดการศึกษาของสังคมโลกภายใต้ฐานคิดขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (UNESCO) ซึ่งได้ทำการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้ข้อสรุปแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ภายใต้รายงานเรื่องการเรียนรู้ชุมชนทรัพย์

ในตน (Learning : The Treasure Within) เรียกว่าสี่เสาหลักทางการศึกษา (The Four Pillars of Education) ซึ่งมีแนวทางการจัดการศึกษาของมนุษยชาติ 4 เสาหลัก ดังนี้

1. การจัดการศึกษาเพื่อรู้ (Learning to Know) หมายถึง การศึกษาที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดความสามารถในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต กระบวนการเรียนรู้เน้นการฝึกสติ สมาธิ ความจำ ความคิด ผสมผสานความรู้ ทัวไป เพียงพอเข้ากับโอกาสที่จะศึกษาบางวิชาอย่างละเอียดลึกซึ้ง การเรียนเพื่อรู้นี้ มีหมายรวมถึง การฝึกฝนในวิธีเรียนรู้เพื่อจะให้ประโยชน์จากการศึกษาไปจนตลอดชีวิต

2. การจัดการศึกษาเพื่อปฏิบัติได้จริง (Learning to Do) หมายถึง การศึกษาที่มุ่งพัฒนาความสามารถ และความชำนาญ รวมทั้งสมรรถนะทางด้านวิชาชีพ สามารถปฏิบัติงานเป็นหมู่คณะ ปรับประยุกต์องค์ความรู้ ไปสู่การปฏิบัติงานและอาชีพได้อย่างเหมาะสม กระบวนการเรียนการสอนบูรณาการระหว่างความรู้ ภาควิชาปฏิบัติ และการฝึกปฏิบัติงานที่เน้นประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ ซึ่งอาจเป็นการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียน

3. การศึกษาเพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together) หมายถึง การศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียน สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข มีความตระหนักในการพึ่งพาอาศัย ซึ่งกันและกัน มีความเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และเข้าใจความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ประเพณีความเชื่อของแต่ละบุคคลในสังคม เรียนรู้วิธีแก้ไขปัญหาคัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยชี้ให้เห็นถึงความ หลากหลายในสังคมโลก การเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน ความเข้าใจระหว่างชาติ (International understanding) และการสร้างสันติภาพเป็นสิ่งที่ตั้งเป้าหมายสำหรับมนุษยชาติ

4. การศึกษาเพื่อชีวิต (Learning to Be) หมายถึง การศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในทุกด้านทั้งจิตใจ ร่างกาย และสติปัญญา ให้ความสำคัญกับจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนา ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม ศีลธรรม สามารถปรับตัว และปรับปรุงบุคลิกภาพของตน เข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถดำเนินงานต่างๆ ได้โดยอิสระเสรียิ่งขึ้น มีดุลยพินิจ และความรับผิดชอบต่อตนเอง ทั้งนี้การศึกษาจะต้องไม่ละเลยในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในด้านใด ด้านหนึ่งเป็นเด็ดขาด เช่น ความจำ การใช้เหตุผล ความซาบซึ้งในสุนทรียภาพ สมรรถนะทางร่างกายและทักษะ ในด้านการสื่อสารกับผู้อื่น (Jacques Delors, 1996 : 37 อ้างถึงใน ธงชัย สมบูรณ์, 2564)

จะเห็นได้ว่า สี่เสาหลักเพื่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญมากในฐานะที่เป็นแก่น แนวทางการจัดการศึกษามนุษยชาติในทุกระดับ ฉะนั้นหน่วยงานทางการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน จะต้องใช้เป็นกรอบในการวางแผน การดำเนินการ รวมทั้งจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีการคิดที่เป็นระบบ มีจิตสาธารณะและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งคุณลักษณะนี้ จำเป็นอย่างยิ่งต่อดำรงชีวิตทั้งปัจจุบันและอนาคต

การศึกษาตลอดชีวิต : มุมมองเชิงปฏิพัทธ์ของสังคมโลก

การศึกษาแต่ละระบบนั้น จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป ฐานคิดของการศึกษาตลอดชีวิตที่สังคมโลก มีมุมมองเชิงปฏิพัทธ์ร่วมกันจะมีลักษณะชัดเจน ดังนี้

1. มีลักษณะยืดหยุ่น การจัดการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้เรียนที่จะใช้ระยะเวลาอย่างน้อยในการค้นหาข้อความรู้นั้นๆ
2. การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่สามารถสนองต่อความสนใจ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียนได้ทุกเพศทุกวัย
3. ลักษณะของหลักสูตรหรือโปรแกรมการศึกษาส่วนมาก เน้นวิชาชีพ (Vocational-based oriented) และการอ่านออกเขียนได้ (Literacy)
4. มีการผสมผสาน บูรณาการทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปปรับใช้ได้ในชีวิตประจำวันและการดำรงชีวิต
5. ระยะเวลาเรียนของการศึกษาตลอดชีวิต เริ่มตั้งแต่วัยเด็กจนกระทั่งหมดอายุขัย
6. การศึกษาตลอดชีวิตเป็นสามัญสำนึกพื้นฐาน (Common sense) ของมวลมนุษยชาติเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง
7. การศึกษาตลอดชีวิตเป็นอีกหนึ่งลักษณะของการส่งเสริมความเสมอภาคให้กับผู้เรียน

องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการศึกษาตลอดชีวิต

การศึกษาตลอดชีวิตจะประสบผลสำเร็จนั้น จำเป็นต้องมีองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ชัดเจน จึงจะทำให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จาก Henschke, A.J. (2011) ได้พัฒนาตัวชี้วัดสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Higher Education Institution) ขึ้นมาครอบคลุมมิติของการวัด 7 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย

1. โครงสร้างโดยรวม (Overarching Framework) เป็นการจัดให้มีเนื้อหาเพื่ออำนวยความสะดวกให้สถาบันการศึกษาดำเนินงานในลักษณะสถาบันการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. หุ้นส่วนเชิงกลยุทธ์และการเชื่อมโยง (Strategic Partnerships and Linkages) ประกอบด้วยหุ้นส่วนต่างๆ ส่วนจากสังคมและจากสถาบันต่างๆ ทั้งที่อยู่ในสถาบันและภายนอกสถาบัน
3. การวิจัย (Research) เป็นการหาข้อมูลใหม่ เพื่อการพัฒนา และเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้มีประสิทธิภาพ
4. การสอนและกระบวนการเรียนรู้ (The Teaching and Learning Process) การจัดการเรียนรู้ต้องสนับสนุนให้มีการเรียนรู้แบบชี้นำตนเอง (Self- directed learning) การเข้าถึงข้อความรู้และเหตุการณ์ในชีวิตจริง

5. นโยบายการบริหารและกลไกการบริหาร (Administration Policies and Mechanisms) เพื่อให้บริการแก่ผู้เรียนรู้ โดยเป็นลำดับความสำคัญที่สุดในการบริหารของสถาบัน

6. ระบบการสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support System) เพื่อเป็นระบบช่วยการตัดสินใจเพื่อจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในสถาบัน

7. ระบบการสนับสนุนนักศึกษาและการให้บริการ (Student Support System and Services) สถาบันการศึกษาจะต้องจัดให้มีบริการแก่ผู้เรียนรู้แบบกัลยาณมิตร จัดการเรียนรู้ในเวลาที่เหมาะสมกับตารางเวลาของผู้เรียน ทั้งนี้จะต้องให้ผู้เรียนมีอิสระของการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย

นอกจากนี้ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในขอบเขตอุดมศึกษาในประเทศไทย ซึ่งจากรายงานการวิจัยของนิตยา สำเร็จผล (2547) เรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในขอบเขตอุดมศึกษาในประเทศไทยพบว่า ตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตประกอบด้วย 15 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภูมิหลังผู้เรียน 2) ผู้สอน 3) ผู้บริหาร 4) บุคลากรสนับสนุน 5) การจัดการเรียนรู้ 6) การประเมินการเรียนการสอน 7) นโยบายและกลไกการบริหาร 8) การจัดหลักสูตร 9) การสนับสนุนให้บริการการเรียนรู้แก่ผู้เรียนผู้สอน 10) คุณลักษณะของผู้เรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต 11) เจตคติต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต 12) ทักษะและความสามารถในการเรียนรู้ 13) ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต 14) การจัดโอกาสและกิจกรรมการเรียนรู้ และ 15) คุณภาพของการจัดโอกาสการเรียนรู้ รวมเป็นตัวบ่งชี้ทั้งสิ้น 100 ตัวบ่งชี้

สุวธิดา จรุงเกียรติกุล (2557) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการศึกษาตลอดชีวิต ที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน ประกอบด้วย

1. บุคคลแห่งการเรียนรู้หรือผู้เรียนรู้ คือ บุคคลที่ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาและการเรียนรู้ ใฝ่รู้ มีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้ในสังคม และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีทักษะการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหา โดยใช้ความรู้ที่ถูกต้อง และเหมาะสม

2. ผู้จัดการเรียนรู้ คือ สถาบันครอบครัว ภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชน องค์กรท้องถิ่น สถานประกอบการ สถาบันศาสนาที่มีการวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการที่แท้จริงของชุมชน แล้วใช้ศักยภาพที่มีจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. แหล่งเรียนรู้ คือ สถานที่สำหรับการศึกษาเรียนรู้ให้บริการความรู้ที่หลากหลาย ตั้งอยู่ในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ต้องการได้ทันที

4. องค์ความรู้ คือ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องและตอบสนองความต้องการจำเป็นที่แท้จริงของประชาชน เช่น องค์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ การดูแลสุขภาพอนามัย

5. กิจกรรมการเรียนรู้ คือ กิจกรรมในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียนและตามอัธยาศัย เช่น การเรียนรู้จากผู้รู้ สื่อ นิทรรศการ ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น เรียนรู้จากการปฏิบัติจนเห็นจริง เรียนรู้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยสื่อประเภทต่างๆ

6. บรรยากาศการเรียนรู้ คือ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการประชาสัมพันธ์ การนำเสนอผลงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคล และกลุ่มบุคคลตลอดเวลา

7. เครือข่ายการเรียนรู้ คือ ปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล กลุ่มสนใจ นายจ้าง หน่วยงานและสถาบันต่างๆ ร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วนการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเป็นองค์รวม อันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกภาคส่วนในสังคม

8. การจัดการความรู้ คือ การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้กลไกการถ่ายทอดความรู้ ระบบการบริหารจัดการ และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ กระตุ้นการใช้ความรู้เป็นฐานในการแก้ปัญหาของตนเอง ครอบครัว องค์กรและชุมชน

9. องค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของเอกชน และภาคประชาชนทุกกลุ่มควรมีบทบาทเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีการจัดการเรียนรู้ขึ้นในองค์กร สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ และจัดกิจกรรมบริการความรู้สู่ชุมชน

นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบเสริมอื่นๆ ในสังคม ได้แก่ ขนาดชุมชน ลักษณะเฉพาะหรืออัตลักษณ์ชุมชน เช่น ขนบ จารีต วัฒนธรรม ระบบความใกล้ชิดของผู้คนกับชุมชน การกำหนดเป้าหมายและเจตนารมณ์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบและตัวชี้ของการศึกษาตลอดชีวิตนั้น จะมีลักษณะที่เป็นทั้งปัจจัยหลักและปัจจัยตั้ง เพื่อให้ทั้งผู้บริหารจัดการการศึกษาตลอดชีวิต และผู้เรียนมีความสุขในการแสพข้อความรู้ต่างๆ

ภาพฉายเชิงอนาคตของการศึกษาตลอดชีวิตของสังคมโลก

อนาคตเป็นสิ่งที่ทุกสังคมให้ความคาดหวังว่าจะต้องดีกว่าปัจจุบัน ภาพฉายเชิงอนาคตส่วนมากสามารถเกิดขึ้นได้ในสองลักษณะ คือ ดีขึ้นกว่าเดิม หรืออาจจะไม่ดีเท่ากับปัจจุบันก็ได้ อนาคตของสังคมที่ดี ย่อมเกิดจากการกระทำของผู้คนในสังคมทั้งหมด รวมทั้งจิตกรบริหารจัดการของผู้นำด้วย ดังนั้นผู้นำของสังคมจะต้องมีการวางแผนการศึกษาในทุกระบบ ทุกระดับที่เกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต ให้มีความชัดเจน มีกระบวนการในการสร้างสรรค์ การศึกษาตลอดชีวิตที่ถูกต้องนั้น คือ การทำให้สังคมมีสถานะที่ดีงามในอนาคตได้อย่างมั่นคง มองภาพฉายเชิงอนาคตของการศึกษาตลอดชีวิตที่จะเกิดขึ้นกับความผันผวนและความไม่แน่นอนดังกล่าวทั้งหลายนี้ การศึกษาตลอดชีวิตต้องสร้างจุดยืนและสามารถนำพาให้ผู้คนที่อยู่ในสังคมสู่ความปกติได้อย่างรวดเร็ว ความผันผวนมีสาเหตุจากหลายประการ แต่ปัญหาที่มาจากสาเหตุต่างๆ นั้น จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างมีระบบ ถึงจะทำให้ปัญหานี้หมดไปได้

1. การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์มีในทุกระบบ การจัดการเรียนไม่สามารถปฏิเสธการศึกษาแบบใหม่ได้ เพราะผลมาจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น การคุกคามของโรคระบาด การไหลบ่าของเทคโนโลยีและความผันผวนของกระแสสังคมโลก ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ห้ามยึดจำนวนหน่วยการเรียนรู้เป็นสรณะ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ครูผู้สอนจะต้องสร้างหรือกระตุ้น (Inspire) ให้ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียนในแต่ละคาบของการเรียนโดยวิธีการอะไรก็ได้ เมื่อใดที่ผู้เรียนรู้ดีกว่าสิ่งที่พวกเขา/เธอรับนั้น ไม่ใช่การยึดเยียด ผู้เรียนจะกระตือรือร้นเข้ามาเรียนเอง

2. การศึกษาต้องมีการบริหารจัดการเชิงรุก ที่ผ่านมากการศึกษาของชาติยังอยู่ในกรอบของการลอกเลียนแบบจากต่างประเทศ การบริหารจัดการเชิงรุกนั้น ต้องสร้างนโยบายของชาติที่ชัดเจนและต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบายแบบ “ตามใจชอบ” หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลจะต้องมีลักษณะเป็นของตนเอง แต่ทั้งนี้จะต้องมีการพิจารณาถึงการศึกษาที่สังคมโลกร่วมด้วย ผู้เขียนมองว่าภายใต้ฐานคติการจัดการศึกษาแบบ Productive Education ที่รัฐจะต้องหยิบมาเป็นวาระพิจารณาเร่งด่วนกับชาติต้องเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าสู่สถานะที่จะถูกจ้างงานมากที่สุด (Employability) การศึกษาของชาติในอนาคตจะต้องฝึกปรือให้ผู้เรียนมีทักษะอย่างน้อย 4 ด้าน คือ การเรียนรู้เพื่อการใฝ่รู้ (Learning to learn) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (Effective Communication) การทำงานร่วมกับคนอื่น (Corporate team work) และการจัดการกับปัญหา (Problem-solving and management)

3. ผู้นำทางการศึกษาจะต้องเข้าใจและลุ่มลึกกับการจัดการศึกษาของสังคมโลกเพื่อนำมาศึกษาและปรับให้เหมาะสมกับสังคมของตนเอง เพราะสังคมโลกก็มีความผันผวนเช่นกัน การบริหารจัดการจากประเทศที่ประสบผลสำเร็จจะทำให้ไม่เกิดความยุ่งยากเพราะมีต้นแบบที่ดี เพียงแต่มาถ่วงถ่วงสร้าง “การต่อยอด” จะเป็นการประหยัดในหลายมุมมอง เช่น ประหยัดเวลา ประหยัดงบประมาณที่จะมีการจัดตั้งกรรมการเฉพาะขึ้นมาทำงาน และที่สำคัญเป็นการบริหารจัดการที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว

4. จะต้องเอื้ออำนวยให้มีลักษณะการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ เช่น ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง สอนกันเอง เรียนจากเทคโนโลยี ทุกที่สามารถเป็นสถานที่ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ “ฉันจะเรียนอย่างไรและที่ไหนก็ได้”

5. ภาพฉายเชิงอนาคตภายใต้วาทกรรม “ใครใคร่ทำ” การศึกษาของชาติต้องให้สถานศึกษาแต่ละแห่ง มีอิสระในการบริหารจัดการตนเองได้มากขึ้น (Privatization/ Autonomy) สถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายและทิศทางของตนได้ หากพิจารณาถึงปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ของแต่ละแห่งได้ถือว่าเป็นแนวทางในการนำพานั้น ดูเหมือนจะเป็นการขีดเขียนที่สวยงาม แต่ปราศจากจิตวิญญาณของผู้ขีดเขียน

ถึงแม้ว่ารัฐชาติจะประสบปัญหาความผันผวนที่เกิด แกนกลางของการศึกษาของชาตินั้นจะต้องมีการบ่มเพาะความเป็นไทยให้กับผู้เรียน มีการพัฒนาผู้เรียนให้เชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง รับผิดชอบต่อสังคมได้เป็นอย่างดี การศึกษาต้องมีมิติทัศน์ในการสร้างสรรค์รัฐชาติเพื่อความทันสมัยและความยั่งยืน และที่ขาดไม่ได้ นั่น คือ การศึกษาต้องสอนให้สำนึกในความเป็นมนุษยชาติ รู้จักปรับตัว ค้นคว้าเรียนรู้ตลอดเวลา

สุดท้ายผู้คนในรัฐชาติจะมีความพร้อมในการ “รับมือ” กับสิ่งที่จะเกิดขึ้นอย่างสร้างสรรค์และไม่เกิดการช็อคในทางวัฒนาในอย่างแน่นอน

การศึกษาตลอดชีวิตเป็นผลผลิตทางสังคมประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งจะนำความเจริญงอกงามให้กับบุคคลและสังคมได้ บุคคลที่ได้รับการศึกษาดี มิได้หมายความว่าประสบความสำเร็จในการใช้ชีวิตในทุกด้าน แต่ทั้งนี้หากพิจารณาอย่างลึกซึ้งซึ่งจะเห็นได้ว่า การศึกษาตลอดชีวิตสามารถช่วยนำพาชีวิตให้มีความปกติสุขได้ แต่บ่อยครั้งที่สังคมพบว่า ผู้คนที่ได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนมีลักษณะนิสัยที่เอารัดเอาเปรียบทางสังคมมากกว่าบุคคลอื่น สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงอำนาจของการศึกษาที่ถูกสร้างและนำมาใช้ในทางที่ไม่เป็นมรรคผลต่อการพัฒนา ในทางกลับกันอาจกลายเป็นเส้นทางที่นำมาซึ่งความเสื่อมของชาติได้เ็นที่สุด

การศึกษาตลอดชีวิต : มุมมองและการจัดการของบางประเทศในยุโรป

ประเทศในยุโรปจะให้ความสำคัญกับการศึกษาในทุกระบบเป็นอย่างมาก รวมทั้งการศึกษาตลอดชีวิตด้วยเพราะรัฐบาลถือว่า การจัดการศึกษาที่ดีจะช่วยให้การพัฒนาประเทศเป็นไปได้อย่างราบรื่น มั่นคง และจะทำให้ผู้คนในรัฐชาติมีคุณภาพชีวิตที่ดี ผู้เขียนขอฉายภาพการศึกษาตลอดชีวิตของสามประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ ประเทศสหพันธ์รัฐเยอรมนี และประเทศออสเตรเลีย

การศึกษาตลอดชีวิตของประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษเป็นประเทศหนึ่งที่มีแผนการสร้างสรรคสังคมการเรียนรู้ และให้ความสำคัญกับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่องเป็นอย่างมาก และมีระบบแบบแผนที่ดี จะเห็นได้ว่าในปี 2540 ได้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาต่อเนื่องและการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ได้จัดทำแนวทางการศึกษาชื่อว่า Learning for the Twenty-First Century โดยมีข้อเสนอแนะให้พัฒนาวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ของประชาชนชาวอังกฤษทั่วประเทศ และมีโครงการหลัก 4 โครงการ ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ โครงการข้อตกลงใหม่ โครงการมหาวิทยาลัยอุตสาหกรรม โครงการเปิดบัญชีการเรียนรู้ส่วนบุคคล และโครงการจัดสร้างเครือข่ายการเรียนรู้แห่งชาติ ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย มี 10 ประการ ดังนี้

1. การวางกรอบงานในเชิงยุทธศาสตร์
2. การปฏิวัติเจตคติ
3. การขยายขอบเขตการเข้ามามีส่วนร่วมและผลสัมฤทธิ์ให้กว้างไกล
4. ความสำคัญของบ้าน ชุมชน และสถานประกอบการ
5. การปรับระบบระเบียบให้เรียบง่ายและการบูรณาการ
6. การประสานแผน ทุนส่วน และความร่วมมือร่วมใจ

7. การเข้าถึงสารสนเทศคำปรึกษาและการแนะแนว
8. ความถูกต้องของข้อมูลเป้าหมายและมาตรฐาน
9. การพัฒนาเทคโนโลยีในการสื่อสารและการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร
10. การจัดสรรเงินทุนกับการใช้จ่าย

ประเทศอังกฤษได้นำนวัตกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแบบใหม่เข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น นำแนวคิดระบบบัญชีการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Individual Learning Accounts) นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมเงินอุดหนุนรายบุคคลมาให้ เช่น รัฐอิงค์แลนด์ (England) นำเงินจากสภาฝึกอบรมและรัฐวิสาหกิจ (Training and Enterprise Councils, TECs) ซึ่งเคยให้เงินอุดหนุนแก่บุคคลจำนวน 25 ปอนด์ เพิ่มขึ้นเป็น 150 ปอนด์ สำหรับบุคคลอายุ 19 ปีขึ้นไป (Department of Education and Skills, 2002 อ้างใน ธงชัย สมบูรณ์, 2564) เพื่อให้เป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลได้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้เพื่อให้มีโอกาสเลือกเรียน วางแผน จัดการการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนชาวอังกฤษไม่ใช้การเรียนรู้อันในระบบโรงเรียนเท่านั้นที่ได้เงินอุดหนุนจากรัฐ ชาวอังกฤษส่งเสริมให้นายจ้างสถานประกอบการ บริษัทหันมาบริจาคเงินทุนเพื่อพัฒนาบุคลากรของตนเองในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสนับสนุนให้บุคคลหันมาลงทะเบียนเข้าโครงการโดยมีส่วนลดการลงทุน ในการเรียนรู้ของบุคลากรเป็นแรงจูงใจให้คนมาเรียนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตัวให้สูงขึ้น

กล่าวโดยสรุปการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของอังกฤษนั้น จะมีรัฐบาลกลางเป็นผู้ควบคุมนโยบายหลัก จากนั้นอำนาจในการดำเนินการทางการศึกษาจะเป็นของท้องถิ่น โดยในแต่ละท้องถิ่นจะมีคณะกรรมการศึกษา (Education Committee) ซึ่งจะประกอบด้วยสมาชิก (Members) ที่ได้รับการคัดเลือกโดยสภาท้องถิ่น (Main Council) และสมาชิกโดยตำแหน่งที่มาจากครู จะมีจำนวนมากขึ้นอยู่กับสภาพท้องถิ่น

บทสรุปการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศไทย

การบริหารการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศไทย ได้เปลี่ยนจากการที่รัฐบาลให้การสนับสนุนหลักมาเป็นการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบาย การบริหารจัดการและให้การสนับสนุนมากขึ้น จึงทำให้การศึกษาตลอดชีวิตของอังกฤษมีลักษณะเด่น ดังนี้

1. รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และถือเป็นนโยบายทางการศึกษาแห่งชาติ
2. ภาคเอกชนให้การสนับสนุนเงินอุดหนุน และนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้
3. ลักษณะนิสัยส่วนตัวของชาวอังกฤษที่รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. มีแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่หลากหลาย
5. ทุกประเภทของสถานศึกษาของประเทศไทย เป็นแหล่งการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ดี
6. เทคโนโลยีสื่อสารที่มีลักษณะหลากหลาย ทำให้ประชาชนชาวอังกฤษเข้าถึงการเรียนรู้ที่สะดวกสบาย

7. สถาบันทางสังคมทุกสถาบันให้ความสำคัญต่อการศึกษาลดชีวิต

จากอดีตจนถึงปัจจุบันนับได้ว่าการจัดการศึกษาลดชีวิตของประเทศอังกฤษทุกระบบ ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมาก จึงทำให้หลายประเทศทั้งในทวีปเอเชีย แอฟริกา รวมทั้งอเมริกา ได้นำเอาระบบการศึกษาของอังกฤษไปปรับใช้ และเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ความสำเร็จดังกล่าวมาจากรัฐบาลทุกรัฐบาลทุกระดับ และประชาชนชาวอังกฤษให้ความสำคัญต่อการศึกษาเป็นอย่างมาก

การศึกษาลดชีวิตของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี

ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา การศึกษาลดชีวิตของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี ได้รับความสนใจจากรัฐบาลเป็นอย่างมากในการส่งเสริมให้ประชาชนที่อยู่ในวัยทำงาน ให้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม โดยเฉพาะตั้งแต่แผนการศึกษา ค.ศ. 1973 ได้กำหนดให้สหพันธรัฐเยอรมนี มีหน้าที่ขยายระบบการศึกษา โดยเน้นการศึกษาทั้งหมด ซึ่งเป็นการรวมความหมายถึงการศึกษาคู่หลังจากจบการศึกษาระดับมัธยม นับได้ว่าเป็นการส่งเสริม และขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนชาวเยอรมันอย่างแท้จริง

เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า ทุกคนควรได้รับการศึกษาลดชีวิตอย่างเท่าเทียมกัน ลักษณะของการศึกษาลดชีวิต ในประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี พอสรุปภาพรวมได้ ดังนี้

1. ชาวเยอรมันรักการเรียนรู้ และชอบแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ เพราะมีความเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นความจำเป็นในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน
2. องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้ความสนใจและสนับสนุนในการจัดโปรแกรมทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น มีการสร้างห้องสมุดในโรงงานอุตสาหกรรม บริษัท รวมทั้งมีการจัดโปรแกรมทางการเพิ่มพูนความรู้แก่สมาชิกภายในเขตชุมชนนั้นๆ ในลักษณะการฝึกอบรมระยะสั้น
3. โดยธรรมชาติของคนเยอรมันแล้ว จะเป็นคนที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และขยันในการหาความรู้เพิ่มเติม ถึงแม้จะออกจากการทำงานแล้วก็ตาม ส่วนใหญ่จะนิยมหาหนังสือมาอ่านเอง สำหรับการศึกษาลดชีวิตในวิทยาลัยและโรงเรียนหลายแห่งในเมืองใหญ่ๆ ได้เปิดทำการสอนในเวลาเย็น เป็นการเปิดโอกาสให้แก่ทุกคนที่สนใจหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถเรียนรู้ได้ทุกวิชาตามที่ต้องการ
4. หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งแต่ระดับรัฐ พรรคการเมืองและองค์กรทางธุรกิจได้จัดสถาบันทางการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง ปัจจุบันมีผู้เรียนมากกว่า 12 ล้านคน เกือบเท่ากับจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของทั้งประเทศ
5. สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มีศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่จำนวนมาก และกระจายอยู่ตามเขตเมืองต่างๆ
6. หน่วยงานการปกครองท้องถิ่นหรือสมาคมให้การสนับสนุนทางการเงินและงบประมาณ
7. มีหลักสูตรทั้งระยะสั้นและระยะยาว ในการเพิ่มพูนทักษะในด้านวิชาชีพที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัด และความต้องการของตนเองได้

8. มีศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตที่อยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่แห่งสหพันธรัฐ และจะมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของการดำเนินการ

9. ในแต่ละเมืองของแต่ละมลรัฐ จะมีศูนย์การศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาตลอดชีวิต

10. การศึกษาตลอดชีวิต คือ อีกหนึ่งนโยบายหลักของการศึกษาของประเทศ

อนึ่งศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาตลอดชีวิต ได้ทำข้อตกลงร่วมกับสหภาพทางการค้าของประเทศ มีความร่วมมือกัน (Joint programs) เชื่อมกับกลุ่มแรงงาน (Berufen and Labor) ได้จัดทำหลักสูตรให้กับสถานประกอบการในการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งเป็นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของประเทศ การศึกษาตลอดชีวิตของประเทศ มีความสอดคล้องกับธรรมเนียมการทำงาน และสอดคล้องกับกฎหมายประกันภัยและแรงงาน สหพันธ์ของสหภาพมิโรงเรียนสำหรับตัวอย่างที่เห็นชัดเจนอีกลักษณะหนึ่ง คือ การส่งเสริมให้กองทัพทหาร ได้มีการศึกษาเพิ่มเติมซึ่งอาจจะเรียนหลักสูตรระยะสั้น และศึกษาต่อในระดับสูง เพื่อเป็นทหารช่างฝีมือจำนวนมากกว่า 30,000 คน (สัมภาษณ์นางสาวรัชพร สมบูรณ์ ทหารกองประจำการเมือง Berchtesgaden มลรัฐมิวนิก เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2564) ทั้งนี้องค์การทางศาสนาของประเทศมีส่วนช่วยการศึกษาตลอดชีวิตเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการขจัดเกลาคให้เป็นพลเมืองดีและเป็นคนดีของสังคม นอกจากนี้องค์ประกอบสำคัญที่สุด การศึกษาตลอดชีวิตของผู้สูงอายุในสหพันธรัฐเยอรมนี ได้แก่ วิทยาลัยประชาชนซึ่งเป็นการจัดศูนย์กลางของการเรียนเพิ่มเติมคล้ายศูนย์หนังสือประจำเมือง

บทสรุปการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี

การศึกษาตลอดชีวิตของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี มีประวัติศาสตร์ยาวนาน และเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษา เพราะลักษณะนิสัยของชาวเยอรมัน มีนิสัยรักการค้นคว้า และเรียนรู้ตลอดเวลา ด้วยลักษณะการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศที่เป็นจุดเด่น ทำให้ประเทศทั้งในกลุ่มประเทศในทวีปเอเชีย ทวีปแอฟริกา รวมทั้งประเทศในทวีปยุโรป ได้นำรูปแบบโครงสร้างทางการศึกษา การบริหารจัดการโดยเฉพาะ การเรียนเกี่ยวกับอาชีวศึกษาที่เป็นระบบ VET (Vocational Education Training) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้คน การศึกษาตลอดชีวิตโดยรวมของประเทศสหพันธรัฐเยอรมนี ไม่เพียงแต่มุ่งฝึกให้ผู้เรียนมีลักษณะและคุณสมบัติเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพ แต่ยังมุ่งส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมประเทศ ให้มีความเจริญก้าวหน้า และสามารถพัฒนาประเทศได้อย่างรวดเร็ว และถือเป็นต้นแบบทางการศึกษาของโลก

การศึกษาตลอดชีวิตของประเทศออสเตรเลีย

การศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งในประเทศออสเตรเลียจะหมายถึงการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง รัฐบาลจะให้ความสำคัญมาก เพราะร้อยละ 99 ของประชากรทั้งประเทศ จะได้รับการประกันทางสังคม รวมทั้งการประกันสังคมทางการศึกษา (Sweeney, J. & Wdidenholzer, J., 1988: 201) การศึกษาตลอดชีวิตของ

ประเทศออสเตรียในปัจจุบัน มีฐานคติภายใต้กรอบที่ว่า มีความรับผิดชอบในการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจสังคม (Lebensbegleitendes Lernen) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้โอกาสในการทำงาน ให้สอดคล้องกับบริบททางด้านสังคมและวัฒนธรรม การศึกษาตลอดชีวิตของประเทศออสเตรียมียุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา
2. ขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานและขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนมากขึ้น
3. การศึกษาจะต้องจัดให้ฟรีเป็นบริการทางสังคมของรัฐ เพื่อที่จะช่วยเพิ่มพูนสมรรถนะพื้นฐานของผู้คนวัยทำงาน
4. มีระบบพัฒนาอาชีพที่หลากหลายสำหรับประชากรกลุ่มวัยรุ่น
5. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสร้างความสมดุล การทำงานกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
6. เสริมสร้างการศึกษาชุมชน (Community education) เพื่อการบริการสังคม ชุมชนและองค์กร
7. ส่งเสริมบรรยากาศการทำงานแบบมิตรภาพ
8. จัดการศึกษาแบบต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมศักยภาพแรงงาน และการแข่งขัน
9. เพิ่มพูนคุณภาพชีวิตโดยผ่านช่วงชีวิตการทำงาน (post-occupation phase of life)
10. รัฐให้ความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของหน่วยงานทางการศึกษาทุกขั้นตอน

(<https://uil.unesco.org/document/austria-strategy-lifelong-learning-lll2020-issued-2011> สืบค้นเมื่อ 2 มกราคม 2563 อ้างใน ธงชัย สมบูรณ์, 2564)

ตัวอย่างจุดมุ่งหมายการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศออสเตรีย มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างวุฒิภาวะและความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Reliance and Maturity) มีผู้สูงอายุมีจำนวนมากที่สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ และความรู้แก่คนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ (New Generations) เพื่อให้การถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้เหล่านี้ได้อย่างถูกต้อง เช่น โครงการการฝึกอบรม การทบทวนทักษะ (Retraining) จึงเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก
2. เพื่อส่งเสริมทักษะการติดต่อสื่อสาร (Communication Skills) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้สูงอายุมีการติดต่อกับสังคมค่อนข้างน้อย ซึ่งถ้าผู้สูงอายุมีโอกาสติดต่อกับบุคคลอื่นนอกจากครอบครัว การแลกเปลี่ยนความรู้จะเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่สงบสุข
3. เพื่อเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Experience Exchange) ประสบการณ์ในแต่ละช่วงอายุของคนมีความแตกต่างกัน เพราะฉะนั้นการที่ผู้สูงอายุได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางการศึกษากับคนที่ต่างวัฒนธรรม ย่อมเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุไม่รู้สึกเบื่อหน่ายต่อชีวิต

จากแนวคิดดังกล่าวนี้ทำให้รัฐบาลของประเทศออสเตรีย ริบเร่งดำเนินการทางการศึกษาให้แก่ผู้สูงอายุ โดยได้ดำเนินการในลักษณะดังต่อไปนี้

1. ฝึกทบทวนทักษะพื้นฐาน (Retraining of Fundamental Skills) โดยเฉพาะทักษะทางการอ่าน (Reading) มีหน่วยงานทั้งภาคเอกชนและภาครัฐให้การสนับสนุนโดยการเปิดห้องสมุด ศูนย์บริการทางวิชาการ มีทั้งระบบที่เปิดหลังเวลาทำงาน (Working period) และเปิดเต็มวัน (Full time of Service)

2. ฝึกทบทวนทักษะทางด้านวิชาชีพ (Retraining of Vocational Professional Skills) การฝึกวิชาชีพของประเทศสหภาพยุโรป มีหลายโปรแกรม เช่น ระบบทวิภาคี (Dual System) ระบบการทำงานสลับการเรียน (Sandwich Programs) ซึ่งโปรแกรมทางการศึกษาเหล่านี้ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เพิ่มพูนความรู้และถ่ายทอดความรู้ไปสู่คนรุ่นต่อไป (<https://www.cedefop.europa.eu/en/news-and-press/news/austria-lifelong-learning-vital-austrian-companies> สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2563 อ้างในธงชัย สมบูรณ์, 2564)

จินตภาพแนวโน้มของการศึกษาตลอดชีวิตของสังคมโลก

การที่จะจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีข้อมูลบริบททางด้านสังคมและวัฒนธรรม การการเมืองการปกครอง รวมทั้งด้านเศรษฐกิจมาพิจารณาประกอบการดำเนินการทางการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนนโยบายระดับชาติ จุดหมายทางการศึกษา การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้และงบประมาณ แนวโน้มที่จะเกิดควรกระทำ ดังนี้

1. ด้านนโยบาย ถึงแม้การศึกษาตลอดชีวิตจะถูกเขียนเป็นส่วนหนึ่งของแม่บทในการจัดการศึกษาของชาติ แต่ดูเหมือนว่าไม่ได้รับความสนใจจากผู้มีอำนาจในการจัดการศึกษาเท่าที่ควร รัฐไม่เพียงกำหนดบทบาทการศึกษาตลอดชีวิตเพียงการอ่านออกเขียนได้เท่านั้น ยังต้องมีการเสนอให้เป็นวาระแห่งชาติที่เร่งด่วน และมีการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนอย่างจริงจัง รัฐต้องมีนโยบายการศึกษาตลอดชีวิตที่ต่อเนื่อง เพราะการศึกษาของมนุษยชาติมีตั้งแต่เกิดจนตาย ทั้งนี้ นโยบายจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกด้วย

2. ด้านจุดมุ่งหมาย การศึกษาตลอดชีวิตจะต้องสร้างจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนมากกว่าที่เป็นอยู่ โดยเฉพาะจุดมุ่งหมายหลักที่ต้องส่งเสริมศักยภาพในการอ่านออกเขียนได้ รวมทั้งทักษะพื้นฐานทั้งหมดในสังคมโลกปัจจุบัน ซึ่งได้แก่ 3R's คือ Reading-อ่านออก (W)Riting-เขียนได้ (A)Rithmetic- มีทักษะในการคำนวณ ส่วน 8C's ประกอบด้วย

- Critical Thinking and Problem Solving: ทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และสามารถแก้ไขปัญหาได้

- Creativity and Innovation: ทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์และการคิดเชิงนวัตกรรมคือ การคิดที่ไม่ติดกับแนวคิดเดิมหรือบางครั้งอาจเรียกว่าคิดนอกกรอบ (Think out of the box)

- Collaboration Teamwork and Leadership : ทักษะความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และการมีภาวะผู้นำ

- Communication Information and Media Literacy : ทักษะในการสื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อ
- Cross-cultural Understanding : ทักษะความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม
- Computing and ICT Literacy : ทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี
- Career and Learning Skills : ทักษะทางด้านอาชีพและทักษะการเรียนรู้
- Compassion : ทักษะด้านการมีคุณธรรมมีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย ซึ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐานสำคัญของทักษะขั้นต้นทั้งหมด และเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นในการพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นและสังคมที่มีความสุขอย่างแท้จริง

ถึงแม้ว่าทักษะ 3R's และ 8C's บางทักษะอาจจะดูเป็นนามธรรม แต่ก็สามารถนำมาใช้เป็นหลักในการดำเนินการได้เป็นอย่างดี

3. ด้านบริหารจัดการ แนวโน้มทางด้านนี้รัฐจะต้องมีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการให้มากขึ้น ชุมชนหรือแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาสามารถจัดตั้งคณะทำงาน เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาตลอดชีวิตที่ยั่งยืน ทั้งนี้ชุมชนหรือจังหวัดจะต้องมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการทางการศึกษาตลอดชีวิต มีแนวทางการบริหารจัดการที่ดี ยิ่งไปกว่านั้นการบริหารจัดการที่ดีจะต้องสร้างเครือข่าย (Alliance) เพื่อสร้างร่วมมือ และสร้างทิศทางการพัฒนาต่อไป

4. ด้านงบประมาณ รัฐจะต้องจัดหาและตั้งงบประมาณให้พอเพียงสำหรับการดำเนินงานต่างๆ ทางด้านการศึกษาตลอดชีวิต ทุกหน่วยงานจะต้องมีการวิเคราะห์ถึงจุดคุ้มทุน (Break event point) ในการนำงบประมาณมาใช้ นอกจากนี้งบประมาณที่จะนำมาใช้จ่ายจะต้องมีการใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

5. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ แนวโน้มทางด้านนี้การศึกษาตลอดชีวิตจะต้องมีทั้งหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรระยะยาวเพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจและต้องการของผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรจะต้องเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพเป็นหลัก ส่วนกิจกรรมการเรียนรู้ที่นอกหลักสูตรจะต้องช่วยเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะทางด้านสังคม เพื่อที่จะให้ผู้เรียนใช้ชีวิตได้อย่างมั่นใจ นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องมีลักษณะหลากหลาย เช่น ใช้กระบวนการเรียนรู้ชุมชนทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) การค้นหาความรู้เอง (Self Inquiry Learning) ปรากฏการณ์วิทยาในการหาความรู้ (Phenomena -based Learning) กิจกรรมเหล่านี้จะทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้และช่วยกระตุ้น “ความหมายของชีวิต” ได้ดียิ่งขึ้น

6. ด้านการวัดและประเมินผล การศึกษาตลอดชีวิตจะต้องมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับการศึกษาทุกระบบทั่วไป กล่าวคือ การประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนในทุกด้าน ทั้งในด้านความรู้ (Knowledge) ด้านการแสดงออก (Performance) และด้านคุณลักษณะ (Attributes) แต่แนวโน้มในอนาคตของการศึกษาตลอดชีวิต จะต้องมีการประเมินทักษะที่นอกเหนือจากความรู้หรือความเชี่ยวชาญ คือ ทักษะการใช้ชีวิตในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งสิ่งนี้คือการติดตามผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

บทสรุป

จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาตลอดชีวิต จะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญอีกรูปแบบหนึ่ง ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่มีความผันผวน การศึกษาตลอดชีวิตจะต้องมีการปรับฉากรูปแบบใหม่ ในการบริหารจัดการและสิ่งสำคัญต้องตระหนักว่า การศึกษาทุกรูปแบบ คือ การสร้างโลกที่มีคุณค่าโดยผ่านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ยั่งยืน เมื่อก่อเกิดความสำคัญที่ตระหนักสังคมโลกจะมีพลังที่ได้อย่างแน่นอน

เอกสารอ้างอิง

- ธงชัย สมบูรณ์. (2562). *วาทกรรมการศึกษาไทย รวมข้อคิดและข้อวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย สมบูรณ์. (2564). *การศึกษาตลอดชีวิตในสังคมโลก*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามแหง.
- ธงชัย สมบูรณ์. (2564). ยุคผันผวน : ภาพฉายเชิงอนาคตของการศึกษาไทย *มติชนรายวัน*. ฉบับวันที่ 24 กันยายน 2564.
- นิตยา สำเร็จผล. (2547). *การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต*. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิทธิมนุษยชนขึ้นพื้นฐานตามปฏิญาสากล (Universal Declaration of Human Right) มาตราที่ 26 สืบค้น จาก <https://www.equalityhumanrights.com/en/human-rights/what-are-human-rights> เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2564.
- สุวธิดา จรุงเกียรติกุล (บรรณธิการ). (2557). *การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Henschke, A.J. (2011). "Measurable Performance indicators" for the characteristic elements of lifelong learning higher education institution". In Rethinking lifelong learning/education with Thailand for the 21 Century: An analogical approach. Bangkok: Faculty of Education Chulalongkorn University.

บทเรียนออนไลน์วิชาภาษาจีน (Thai – MOOC)
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดยะลา
Online course in Chinese (Thai – MOOC) for Senior high school
students of Yala Province

ภากร นพฤทธิ์ / Phakorn Noparit

สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Chinese language major Faculty of Humanities and Social Sciences Yala Rajabhat University

Received : May 28, 2024

Received : June 5, 2024

Accepted : June 25, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียนวิชาภาษาจีนระบบเปิด Thai – MOOC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2) เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนภาษาจีนระบบเปิด Thai – MOOC และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนภาษาจีนระบบเปิด Thai – MOOC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนยะลาวิทยานุกูล อำเภอยะลา จังหวัดยะลา 1 ห้องเรียน จำนวน 32 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) บทเรียนออนไลน์วิชาภาษาจีน Thai – MOOC 8 บท 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน และ 3) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนภาษาจีน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนสอบหลัง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t – test

จากการวิเคราะห์ผลปรากฏว่า 1) ประสิทธิภาพของประสิทธิภาพของบทเรียนการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 81.45/82.70 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยด้วยบทเรียนภาษาจีนระบบเปิด Thai – MOOC อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนภาษาจีนระบบเปิด Thai – MOOC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมในระดับมาก

คำสำคัญ : บทเรียนออนไลน์, วิชาภาษาจีน, Thai – MOOC, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop and find the effectiveness of Chinese Open System Thai – MOOC lessons for Mathayom Suksa 2 students to measure the learning achievement before and after school of students studying with the Open System Chinese language course Thai – MOOC and 3) to study the students' satisfaction with the Thai – MOOC open system Chinese language lessons for Mathayom Suksa 6 students. The sample group was Mathayom Suksa 6 students at Yahasirayanukul School, Yaha District, Yala Province 1. The classroom consisted of 32 students using cluster random sampling. The research tools were 1) 8 Chinese online lessons, Thai – MOOC, 2) an achievement test. before and after school, and 3) the student's satisfaction with using the Chinese language learning activity package. Data were collected using a single group quasi-experimental research, pre-examination, and post-examination. Data were analyzed using mean, standard deviation, and t-test.

From the analysis of the result, it was found that 1) the efficiency of the learning lessons was 81.45/82.70, which was higher than the specified criteria 2) the learning achievement after school was higher than before with the open system Chinese lessons Thai – MOOC. There were statistically significant at the level of 0.05 and 3) the students' satisfaction towards the Thai – MOOC open system Chinese lessons for Grade 6 students overall was at a high level.

Keywords : Online course, Chinese, Thai – MOOC, Senior high school students

บทนำ

เมื่อโลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ทักษะที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีและเชี่ยวชาญจึงต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามไปด้วย จากการเติบโตของเศรษฐกิจศาสตร์โลก การเพิ่มขึ้นของสังคมหลากหลายวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ทำให้ผู้เรียนต้องเรียนรู้และใช้ทักษะใหม่ๆ ในการศึกษาและวิชาชีพ ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนเพื่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพโดยผ่านทาง การพูดและการเขียน ต้องเรียนรู้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อหาวิธีการในการแก้ปัญหา (กิดานันท์ มลิทอง, 2548)

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นให้ผู้เรียนก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยผู้เรียนต้องมีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และสมรรถนะที่เกิดจากการเรียนรู้ ทั้งในห้องเรียนและการเรียนรู้ด้วยตนเอง บทเรียนออนไลน์ในรูปแบบของ MOOC จึงเป็นการเรียนรู้แบบใหม่ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมาพัฒนาเป็นหลักสูตรออนไลน์ เพื่อให้คนจากทั่วทุกมุมโลกสามารถเข้าเรียน

ได้ผ่านอินเทอร์เน็ต ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเสรี ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่แห่งใด ซึ่งในปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกได้เปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรของสถาบัน โดยการเรียนผ่าน MOOC ซึ่งผู้เรียนสามารถได้รับประกาศนียบัตรจริง เมื่อเรียนจบหลักสูตรอีกด้วย (ซโรซีนีย์ ซัยมินทร์, 2562)

สำหรับการศึกษาภาษาต่างประเทศปัจจุบันในประเทศไทยนั้น เราจะเห็นได้ว่าภาษาจีนกลางได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา อันเนื่องมาจากการที่ภาษาจีนกลางได้เข้ามามีบทบาทต่อตลาดแรงงานของไทยในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การติดต่อทำธุรกิจค้าขาย หรือการร่วมทุนกับนักธุรกิจชาวจีนทั้งจากแผ่นดินใหญ่ ไต้หวัน ฮองกง หรือ สิงคโปร์ที่มีอัตราส่วนทางการทำธุรกิจเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้มีความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ในการใช้ภาษาจีนกลางเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว อีกทั้ง ในปัจจุบันภาษาจีนได้กลายเป็นภาษาที่มีบทบาทสำคัญอีกภาษาหนึ่งในวงการการศึกษาไทย จะสังเกตเห็นได้ว่าในตอนนี้นอกจากในระดับชั้นมหาวิทยาลัยแล้ว ในระดับชั้นประถมและชั้นมัธยมศึกษาภาษาจีนก็ได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นทุกวัน ความต้องการในการเรียนภาษาจีนก็มีเพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นภาษาหนึ่งที่โรงเรียนในระดับชั้นต่างๆ ให้ความสนใจและทำการเปิดการเรียนการสอนกันมากขึ้น อย่างไรก็ตามแล้วแต่การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นับว่าประสบปัญหาพอสมควร เนื่องจากบางพื้นที่ยังขาดผู้เชี่ยวชาญหรือเจ้าของภาษามาเป็นผู้สอนภาษาให้กับโรงเรียนนั้นๆ ทำให้ความรู้ภาษาจีนของนักเรียนบางพื้นที่ยังประสบปัญหาด้านครูผู้สอน

โรงเรียนยะหาศิรยานุกูลเป็นหนึ่งในโรงเรียนในจังหวัดยะลาที่ได้รับผลกระทบจากเหตุผลดังกล่าว เนื่องจากทางโรงเรียนมีความต้องการที่จะเปิดทำการเรียนการสอนวิชาภาษาจีน แต่ยังประสบปัญหาเรื่องของครูผู้สอนภาษาจีน ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์สอนวิชาภาษาจีนที่เคยได้เป็นวิทยากรอบรมให้กับนักเรียนในโรงเรียนนี้หลายครั้ง จึงเห็นถึงความสำคัญของปัญหาในครั้งนี้ และอยากจะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้กับโรงเรียนด้วยการพัฒนาบทเรียนออนไลน์วิชาภาษาจีน ด้วย Thai – MOOC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหการเรียนการสอนภาษาจีนให้กับโรงเรียน และเป็นการช่วยให้ความรู้ภาษาจีนเพื่อให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ต้องสอบภาษาจีนหรืออยากจะศึกษาภาษาจีนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียนวิชาภาษาจีนระบบเปิด Thai – MOOC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนภาษาจีนระบบเปิด Thai – MOOC
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนภาษาจีนระบบเปิด Thai – MOOC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนออนไลน์วิชาภาษาจีนด้วย Thai – MOOC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

โครงการ Thai – MOOC

โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทยเพื่อการจัดการเรียนการสอนในระบบเปิด (Thai – MOOC) ภายใต้โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ชื่อแผนงานที่ 3 การสร้างสังคมคุณภาพด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับสำนักงานปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จัดทำโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย เพื่อเป็นระบบและศูนย์กลางการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมวลชนแห่งชาติ (Thai – MOOC) เป็นสถาปัตยกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศกลางเพื่อรองรับ “การศึกษาระบบเปิดเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต” (Lifelong Learning Space)

โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เล็งเห็นความสำคัญที่จะสร้างให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการเพื่อการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) เพื่อให้เกิดการแบ่งปันทรัพยากรสื่อการเรียนรู้ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญหลากหลายสาขาวิชา เกิดความร่วมมือกันในการพัฒนาและจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมวลชน และร่วมกันในการพัฒนาระบบกลางในการจัดการเรียนการสอนกระบวนการวัดและประเมินผล มีการจัดเก็บฐานข้อมูลผู้เข้าเรียนและประวัติและผลการเรียน จำนวนหน่วยกิต รายวิชาพร้อมทั้งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา พัฒนาไปสู่ความร่วมมือในการการเรียนการสอนในหลักสูตรที่มีหน่วยกิต การลงทะเบียนเรียนรายวิชาข้ามสถาบันอุดมศึกษา การถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ฯลฯ มากกว่า 40 มหาวิทยาลัยมากกว่า 140 รายวิชา และมากกว่า 1,400 ชั่วโมงการเรียน (online Update เมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2559)

เป้าหมายของโครงการ Thai – MOOC

1. ได้มหาวิทยาลัยไซเบอร์ที่มีระบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมวลชน (Thailand Cyber University) มีระบบฐานข้อมูลผู้เรียน ประวัติการเรียนและหน่วยกิตสะสม (Credit Bank and credit transfer) พร้อมระบบการถ่ายโอนหน่วยกิต และระบบคลังข้อสอบ

2. ได้มาตรฐานและแนวปฏิบัติการจัดการเรียนการสอน และการประกันคุณภาพการศึกษาแบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC)

3. ได้วิชาเพื่อการเรียนการสอนแบบเปิดสำหรับมวลชน (MOOC) จำนวนไม่น้อยกว่า 30 วิชาครอบคลุมอย่างน้อย

- วิชาด้านเทคโนโลยี การพัฒนาซอฟต์แวร์ การจัดการเทคโนโลยีและระบบเครือข่าย
- วิชาการจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในศตวรรษที่ 21
- วิชาการเพิ่มความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ / วิชาชีพ
- วิชาการจัดการเรียนการสอนยุคใหม่
- วิชาที่เกี่ยวกับภาษา วัฒนธรรม การทำงาน และการใช้ชีวิตในประเทศไทย และอาเซียน

4. จัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความรู้สำหรับ พนักงาน ผู้ประกอบการ นักเรียน นิสิตนักศึกษาและประชาชนที่สนใจ ไม่น้อยกว่า 3,000 คน

5. สนับสนุนนโยบายรัฐบาลในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล

กลุ่มเป้าหมายของโครงการ Thai – MOOC

1. กลุ่มเป้าหมายหลัก พนักงาน ผู้ประกอบการ นักเรียน นิสิต นักศึกษา ครู อาจารย์
2. กลุ่มเป้าหมายรอง ประชาชนทั่วไป

ประโยชน์ของโครงการ Thai – MOOC

อนุชัย ชีระเรืองไชยศรี (2558) กล่าวถึงประโยชน์ของ Thai – MOOC ไว้ว่า เป็นตลาดของความรู้สำหรับการเรียนตามอัธยาศัย เป็นตลาดวิชาเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เป็นตลาดวิชาเลือกในหลักสูตร และเป็นตลาดความรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยที่ MOOC จะช่วยเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ให้แก่ทุกคน เพิ่มโอกาสเข้าถึงอุดมศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการศึกษาต่อเนื่องของตลาดวิชาต่างๆ ถือเป็นแหล่งความรู้เสริมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการทำงานด้วย

น้ามนต์ เรืองฤทธิ์ (2559) กล่าวถึงประโยชน์ของ Thai – MOOC ไว้ว่า โครงการ Thai – MOOC มีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของประเทศไทย ช่วยให้การศึกษานี้ของไทยเปิดกว้างมากขึ้น เป็นการลดข้อจำกัดและลดความเหลื่อมล้ำของการจัดการศึกษา อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนด้วย

จากการศึกษาประโยชน์ของโครงการ Thai – MOOC สามารถสรุปได้ว่า นักเรียน นักศึกษาของไทยทั่วประเทศสามารถเข้าเรียนในระบบ Thai – MOOC ได้ทุกที่ ทุกเวลา และยังสามารถเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ให้แก่ทุกคน เพิ่มโอกาสเข้าถึงระดับอุดมศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โครงการ Thai – MOOC จึงมีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของประเทศไทยเป็นอย่างมาก

การเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิด MOOC (Massive Open Online Course)

รูปแบบการการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC

ซุติสันต์ เกิดวิบูลย์เวช (2556) ได้กล่าวว่า ระบบการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยมีเทคโนโลยีใหม่ๆ ถูกนำเข้ามาใช้อยู่เรื่อยๆ หนึ่งในนั้นก็คือ MOOC หรือที่เรียกว่า “มุก” MOOC ย่อมาจาก Massive Open Online Course ซึ่งมีความหมายอยู่ในตัวมันเองแล้วก็คือ คอร์ส (Course) การเรียนออนไลน์ (Online) จากระบบเปิดที่ฟรี (Open) และมีเพื่อนเรียนร่วมกันเป็นจำนวนมาก (Massive) ซึ่งคำว่าจำนวนมาก ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแค่หลักร้อย แต่หมายถึงหลักหมื่น หลักแสนคนขึ้นไป MOOC เป็นห้องเรียนออนไลน์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตแบบเปิดที่ฟรี หมายความว่าใครอยากจะทำก็เข้าเรียนก็ได้โดยไม่ต้องจ่ายเงิน โดยในการใช้คอร์สนักศึกษาสามารถใช้ระบบอินเทอร์เน็ตในการเชื่อมต่อเข้าไปดู วิดีโอการบรรยาย เข้าไปทดลองทำแบบทดสอบหรือ Quiz หรือ แบบฝึกหัดรวมทั้ง Assignment ได้ หรือแม้แต่จะไปร่วมวงสนทนากับนักศึกษาคนอื่นๆ ในคอร์สออนไลน์นี้ก็ได้อีก

จุดสำคัญของการเรียนการสอนแบบ MOOC คือมีการสร้างระบบที่ส่งเสริมให้อาจารย์และนักศึกษาสามารถสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กันได้มากขึ้น แม้ว่าจะเป็นระบบทางไกลก็ตามกล่าวคือ มีการออกแบบระบบคอมพิวเตอร์ที่ช่วยให้อาจารย์สามารถเก็บข้อมูลการเรียนของนักศึกษาได้ง่ายขึ้น เช่น อาจารย์สามารถเข้ามาดูสถิติได้ว่านักศึกษาเข้าดูวิดีโอ บรรยายใดซ้ำมากครั้งเป็นพิเศษ หรือว่านักศึกษาใช้เวลากับการทำแบบฝึกหัดใดมากเป็นพิเศษทำให้รู้ได้ว่านักศึกษาแต่ละคนมีความเก่งหรือความไม่ถนัดในเรื่องใด หรือรวมไปถึงทำการวิเคราะห์โจทย์การบ้านที่มีนักศึกษาทำผิดเป็นจำนวนมาก เพื่อหาว่ามีเนื้อหาส่วนใดที่นักศึกษายังไม่เข้าใจ และระบบก็จะช่วยให้อาจารย์สามารถสื่อสารกับนักศึกษาที่ตอบผิดได้ทันทีว่าเนื้อหาที่เข้าใจ ผิดอยู่ตรงไหนของบทเรียนที่อาจารย์สามารถเข้ามาดูสถิติข้อมูลต่างๆ พวกนี้ ก็จะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษามากขึ้น แม้ว่าจะอยู่ไกล กันก็ตาม ซึ่งประเด็นนี้ถือว่าสำคัญเพราะเป็นการแก้ไขข้อด้อยของ การเรียนทางไกลแบบเดิมที่เป็นการสื่อสารทางเดียว โดยที่นักศึกษาไม่สามารถจะได้รับปฏิสัมพันธ์ใดๆ ตอบกลับจากอาจารย์ผู้สอนได้เลย

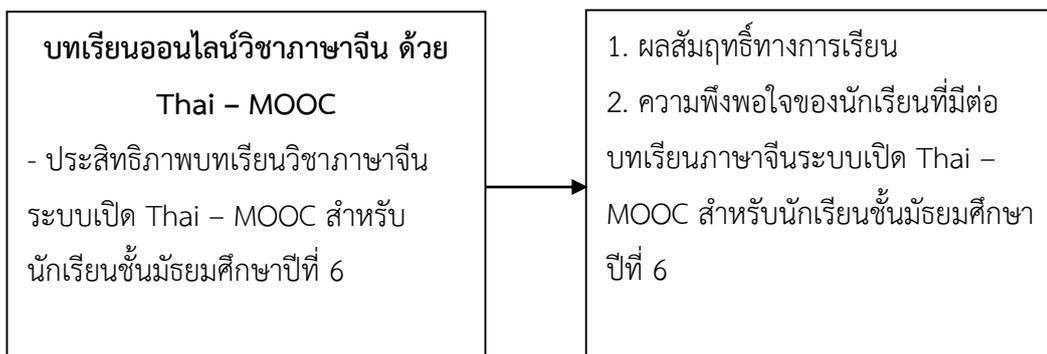
การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC

การเรียนลักษณะที่เรียกว่า MOOCs หรือ Massive Open Online Courses ที่ใช้หลักการนำเสนอแบบ Anyone Anywhere “ใครก็ได้ อยู่ที่ไหนก็เรียนได้” เริ่มได้รับความสนใจมากขึ้น และมีการเปิดหลักสูตรกันในมหาวิทยาลัยชั้นนำหลายแห่งทั่วโลก ล่าสุดที่ออสเตรเลีย โปรแกรม Open2Study ที่ออสเตรเลีย ได้เปิดโปรแกรมเรียนฟรีออนไลน์มาตั้งแต่เดือนเมษายนที่ผ่านมา โดยมี 10 วิชา (หลักสูตร วิชาละ 4 สัปดาห์) 7 เดือนต่อมา มีการเพิ่ม 32 วิชาเรียน โดยผู้ลงทะเบียนเรียน 60% มาจากต่างประเทศ โดยในจำนวนนี้ 5 ชาติที่เรียนมากที่สุด ได้แก่ สหรัฐ อินเดี สหราชอาณาจักร สเปน และแคนาดา คอร์สที่ได้รับความนิยมมาก

ได้แก่ “Principles of project management”, “Food, nutrition and your health”, “Writing for the web”, “User experience for the web” and “Strategic management” ส่วนอาจารย์ผู้สอนก็มีความหลากหลาย เพราะมาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ รวมทั้งสถาบันในลักษณะโพลีเทคนิคต่างๆ สิ่งที่เป็นความท้าทายของระบบ MOOCs การศึกษาออนไลน์ ก็คือ แม้ว่าจะดึงดูดผู้เรียนได้จำนวนมาก แต่ส่วนใหญ่เรียนไม่จบ จึงเป็นปัญหาให้ผู้ออกแบบระบบต้องไปวิเคราะห์ เพราะไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรื่องนี้โดยที่ผ่านมา มีเพียง 1 ใน 4 ที่เรียนโปรแกรม Open2Study ที่จบหลักสูตรตามกำหนด อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารระบบ Open2Study มองในแง่ดีว่า เป็นเพราะโปรแกรมมีการเน้นคุณภาพที่เข้มข้น กว่ารูปแบบอื่นๆ และจากที่มีการเปิดวิชาใหม่ ขึ้นแทบทุกเดือน ทำให้คาดว่าภายในสิ้นปี 2013 Open2Study จะมีวิชาเรียนเพิ่มขึ้นมากถึง 50 วิชา (ศิริพงษ์ วิทวิโรจน์, 2556)

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้นโดยมีรายละเอียดดังนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนยะหาศิริยานุกูล อำเภอยะหา จังหวัดยะลา 1 ห้องเรียน จำนวน 32 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียว (One Group Pretest–Posttest Design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

- 1) บทเรียนออนไลน์วิชาภาษาจีน Thai – MOOC
- 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน
- 3) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนภาษาจีน

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาภาษาจีนให้กลุ่มตัวอย่าง ทำ ดำเนินการสอนวิชาภาษาจีนด้วยตนเองตามบทเรียนออนไลน์วิชาภาษาจีน ด้วย Thai – MOOC ที่ได้สร้างไว้ และหลังเสร็จสิ้นการทดลองให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจบทเรียนออนไลน์วิชาภาษาจีน ด้วย Thai – MOOC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียนวิชาภาษาจีนระบบเปิด Thai – MOOC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 1 ค่าประสิทธิภาพของบทเรียนวิชาภาษาจีนระบบเปิด Thai – MOOC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ที่	ชื่อเรื่อง	E ₁	(E ₂)	ประสิทธิภาพ
1.	การทักทายและแนะนำตนเอง	81.25	82.56	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
2.	ครอบครัว	80.75	82.14	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
3.	อาหารและเครื่องดื่ม	81.20	82.79	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
4.	ผักและผลไม้	82.50	83.94	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
5.	เครื่องแต่งกาย	80.72	81.95	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
6.	การซื้อขาย	81.74	82.52	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
7.	วันและเวลา	80.93	82.66	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
8.	สถานที่	82.56	83.08	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
รวมเฉลี่ย		81.45	82.70	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่า บทเรียนวิชาภาษาจีนระบบเปิด Thai – MOOC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 8 บท มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 คือ มีประสิทธิภาพด้านกระบวนการและด้านผลลัพธ์เท่ากับ 81.45/82.70

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนภาษาจีนระบบเปิด Thai – MOOC ปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนภาษาจีนระบบเปิด Thai – MOOC

บทเรียน	ก่อนเรียน		หลังเรียน		S.D	T	Df	Sig
	\bar{x}	S.D	\bar{x}	S.D				
การทักทายและแนะนำตนเอง	3.18	1.25	8.21	1.09	0.28	17.61	31	.000**
ครอบครัว	3.09	0.73	8.00	0.98	0.20	24.21	31	.000**
อาหารและเครื่องดื่ม	3.59	0.87	8.28	0.92	0.17	26.57	31	.000**
ผักและผลไม้	3.06	0.84	8.21	0.79	0.20	24.9	31	.000**
เครื่องแต่งกาย	3.09	0.73	8.21	0.79	0.22	22.94	31	.000**
การซื้อขาย	3.59	0.87	8.00	0.98	0.18	23.22	31	.000**
วันและเวลา	3.06	0.84	8.46	0.87	0.21	25.18	31	.000**
สถานที่	3.06	0.84	8.28	0.92	0.24	21.68	31	.000**

$\alpha \geq .01$

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนภาษาจีนระบบเปิด Thai – MOOC โดยใช้สถิติทางการทดสอบค่า t พบว่าก่อนการทดลองและหลังการทดลองนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนภาษาจีนระบบเปิด Thai – MOOC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนภาษาจีนระบบเปิด Thai – MOOC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ประเด็นประเมิน	\bar{x}	S.D	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านผู้สอน	4.20	0.843	มาก
2. ด้านเนื้อหา	4.14	0.952	มาก
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.15	0.860	มาก
4. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.12	0.801	มาก
5. ด้านการวัดประเมินผล	4.10	0.828	มาก
ผลรวมเฉลี่ย	4.14	0.705	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าโดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือด้านผู้สอน ($\bar{x} = 4.20$) รองลงมาคือ ด้านสื่อการเรียนการสอน

($\bar{x} = 4.15$) ด้านเนื้อหาวิชา ($\bar{x} = 4.14$) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.12$) และด้านประเมินผลการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.10$)

อภิปรายผล

1. จากพัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียนวิชาภาษาจีนระบบเปิด Thai – MOOC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 8 บท พบว่า โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 คือ มีประสิทธิภาพด้านกระบวนการและด้านผลลัพธ์เท่ากับ 81.45/80.70 และเมื่อพิจารณารายกิจกรรมพบว่า มีประสิทธิภาพทุกกิจกรรม ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยสร้างบทเรียนวิชาภาษาจีนระบบเปิด Thai – MOOC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 8 บท ได้ผ่านขั้นตอนการสร้างอย่างระบบ มีวิธีการสอนที่เป็นลำดับขั้นตอนโดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาการศึกษาหลักสูตร ให้ความสำคัญกับการคัดเลือกเนื้อหา และมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ รวมทั้งจัดเวลาในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละชุดเป็นอย่างดี ส่งผลให้บทเรียนการเรียนรู้อมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริกัญญา มณีนิล และศศิฉาย ธนะมัย (2563 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการสอนออนไลน์แบบเปิดตามแนวคิดการเรียนรู้อร่วมกันสำหรับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ที่มีลีลาการเรียนรู้แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดมีคุณภาพในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.57

2. จากผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนภาษาจีนระบบเปิด Thai – MOOC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เพราะบทเรียนการเรียนรู้อช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ได้ อีกทั้งยังช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียนเพราะบทเรียนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเองและสังคม รวมถึงช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ ได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบ ช่วยให้การเรียนเป็นอิสระจากบุคลิกภาพของผู้สอน เนื่องจากบทเรียนทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้แทนผู้สอน และด้วยเทคนิคใช้วิธีการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC เป็นหลักสูตรออนไลน์ที่มีจุดมุ่งหมายในการมีส่วนร่วมปฏิสัมพันธ์กันในระดับที่ใหญ่ และการเข้าถึงระบบอย่างอิสระทางเว็บไซต์นอกเหนือไปจากวิธีการเรียนหลักสูตรแบบเดิมๆ มีจุดสำคัญ คือมีการสร้างระบบที่ส่งเสริมให้อาจารย์และนักศึกษาสามารถสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กันได้มากขึ้น แม้ว่าจะเป็นระบบทางไกลก็ตามกล่าวคือ มีการออกแบบระบบคอมพิวเตอร์ที่ช่วยให้อาจารย์สามารถเก็บข้อมูลการเรียนของนักศึกษาได้ง่ายขึ้น เช่น อาจารย์สามารถเข้ามาดูสถิติได้ว่านักศึกษาเข้าดูวิดีโอ บรรยายได้เข้ามาครั้งเป็นพิเศษ หรือนักศึกษาใช้เวลาในการทำแบบฝึกหัดใดมากเป็นพิเศษทำให้รู้ได้ว่านักศึกษาแต่ละคนมีความเก่งหรือความไม่ถนัดในเรื่องใด หรือรวมไปถึงทำการวิเคราะห์โจทย์การบ้านที่มีนักศึกษาทำผิดเป็นจำนวนมาก เพื่อหาว่ามีเนื้อหาส่วนใดที่นักศึกษายังไม่เข้าใจ และระบบก็จะช่วยให้คำแนะนำกับนักศึกษาที่ตอบผิดได้

ทันทีว่าเนื้อหาที่เข้าใจ ผิดอยู่ตรงไหนของบทเรียน การที่อาจารย์สามารถเข้ามาดูสถิติข้อมูลต่างๆ นี่จะเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษามากขึ้น แม้ว่าอยู่ไกล กันก็ตาม ซึ่งประเด็นนี้ถือว่าสำคัญ เพราะเป็นการแก้ไขข้อด้อยของการเรียนทางไกลแบบ เดิมที่เป็นการสื่อสารทางเดียว โดยที่นักศึกษาไม่สามารถจะได้รับปฏิสัมพันธ์ใดๆ ตอบกลับจากอาจารย์ผู้สอนได้เลย ซึ่งสอดคล้องกับของสิริกัญญา มณีนิล และศศิฉาย ณะมัย (2563 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการสอนออนไลน์แบบเปิดตามแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกัน สำหรับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ที่มีลีลาการเรียนรู้แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เฉลี่ย 35.82 โดยผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียน 41.47 คะแนน ซึ่งผู้เรียนกลุ่มผู้วิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 42.13 คะแนน

3. จากผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนภาษาจีนระบบเปิด Thai – MOOC สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้งนี้เพราะเทคนิค การเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC สามารถใช้ระบบ MOOC ในทุกสภาพแวดล้อมที่มีการเชื่อมต่อ อินเทอร์เน็ต ใช้ระบบ MOOC ได้ทุกภาษาที่ชอบ สามารถใช้อุปกรณ์ออนไลน์ที่เราอยู่เข้าถึงหรือผู้เรียน ใช้อยู่แล้ว ใช้เมื่อออกนอกเขตเวลาและนอกประเทศระบบใช้งานรวดเร็วเมื่อแจ้งข่าวบอกผู้เข้าร่วม ทุกคนสามารถแบ่งปันข้อความกันได้เป็นการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมเป็นกันเอง เป็นการเรียนรู้ในสิ่งที่ไม่เคย เรียนรู้มาก่อนในหลักสูตร เพิ่มเติมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ส่วนตัวได้ หรือระบบเครือข่ายโดยเข้าร่วมในระบบ MOOC และสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในระยะยาว โดย MOOC จะช่วยให้เรียนรู้ด้วยตนเองและซึมซับ ความรู้ได้ ทำให้การจัดการเรียนการสอนที่ออกแบบขึ้นสามารถใช้สอนในด้านทักษะการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี และนักเรียนสนุกมีส่วนร่วมกับการเรียนทำให้เกิดความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนของนักเรียน ซึ่งมีความ สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริกัญญา มณีนิล และศศิฉาย ณะมัย (2563 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบ การสอนออนไลน์แบบเปิดตามแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกันสำหรับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ที่มีลีลาการเรียนรู้แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการเรียนอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.45

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบบทเรียนออนไลน์วิชาภาษาจีน ด้วย Thai – MOOC สามารถพัฒนา ทักษะการเรียนรู้ภาษาจีน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาจีนดีขึ้นนอกจากนี้ ยังส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน เนื่องจากผู้เรียนทุกคนมี ส่วนร่วมในผลงานของกลุ่ม จึงควรส่งเสริมให้ครูทุกระดับชั้นนำไปใช้อย่างแพร่หลาย
2. ควรนำรูปแบบบทเรียนออนไลน์วิชาภาษาจีน ด้วย Thai – MOOC ไปใช้ในการพัฒนาการเรียน การสอนอย่างมีวิจรรย์ญาณให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนได้ดียิ่งขึ้น
3. ควรนำรูปแบบการเรียนรู้แบบบทเรียนออนไลน์วิชาภาษาจีน ด้วย Thai – MOOC ไปพัฒนาการเรียน ในวิชาอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ดงสงคราม, วรปภา อารีราษฎร์ และธรัช อารีราษฎร์. (2560). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบ AIOC สำหรับการเรียนการสอนแบบโครงการ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กิตานันท์ มลิทอง. (2548). *เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ชโรชนี๋ ชัยมินทร์. (2562). *พื้นที่การเรียนรู้สำหรับผู้เรียนยุคดิจิทัลในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา*. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 21(4), 366-378.
- น้ำมนต์ เรืองฤทธิ์. (2559). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดซินเนคติกส์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการถ่ายภาพเชิงสร้างสรรค์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร*. Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 11(2), 1040 – 1055.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2549). *สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จามจุรีโปรดักท.
- ศิริพงษ์ วิทยวิโรจน์. (2556). MOOC.org มหาวิทยาลัยมวลชน. ออนไลน์.
- สิริกัญญา มณีนิล และศศิฉาย ธนะมัย. (2563). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดตามแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกันสำหรับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ที่มีลีลาการเรียนรู้แตกต่างกัน*. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ. 13 (1), 15 – 29.
- อนุชัย ธีระเรืองไชยศรี. (2558). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับนักศึกษาสาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ*. Veridian E-journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 8(3), 676-690.
- Meng, Q. (2555). การพัฒนาชุดการสอนภาษาจีน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เริ่มเรียนภาษาจีนในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Yang, D. (2553). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนภาษาจีนขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและ การสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Stevens, R.T., Slavin, R. E., & Marie, A. (1991). The effects of cooperative learning and direct instruction in reading comprehension strategies on main idea identification. *Journal of Education Psychology*, 83, 8-16.

คำแนะนำและแนวทางการจัดการต้นฉบับสำหรับผู้เขียน

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ และผลงานวิจัยด้านมนุษยศาสตร์ กำหนดพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ อาจารย์และนักวิจัยทุกท่านสามารถส่งเรื่อง มาลงพิมพ์ได้ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกหรือสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผลงานที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารจะต้องมีสาระน่าสนใจ เป็นงานที่ทบทวนความรู้เดิม หรือองค์ความรู้ใหม่ที่ทันสมัย รวมทั้งข้อคิดเห็นทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน และจะต้องเป็นงานที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารใดๆ ทั้งนี้บทความอาจถูกดัดแปลง แก้ไขเนื้อหา รูปแบบ และสำนวน ตามที่กองบรรณาธิการเห็นสมควร เพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับ มาตรฐานสากลและนำไปอ้างอิงได้

ขอบเขตการรับตีพิมพ์บทความ

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย รับตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิชาการ และบทความวิจัยในสาขาภาษาไทย ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาอังกฤษ ภาษาศาสตร์ และอื่นๆ ที่สัมพันธ์ กับด้านมนุษยศาสตร์

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีวาระการพิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 (เดือนมกราคม-มิถุนายน) และฉบับที่ 2 (เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม)

การเตรียมต้นฉบับ

1. ภาษา เขียนบทความเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ แต่ละเรื่องจะต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และการเขียนทับศัพท์ภาษาอังกฤษตามหลัก ของราชบัณฑิตยสภา อย่างไรก็ตามให้หลีกเลี่ยงการเขียนภาษาอังกฤษปนภาษาไทยในข้อความ ยกเว้นกรณี จำเป็น เช่น ศัพท์ทางวิชาการที่ไม่มีคำแปล หรือคำที่ใช้แล้วทำให้เข้าใจง่ายขึ้น คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เขียน ปนภาษาไทยให้ใช้ตัวพิมพ์เล็กทั้งหมด ยกเว้นชื่อเฉพาะ สำหรับต้นฉบับภาษาอังกฤษ ควรได้รับการตรวจสอบ ความถูกต้องด้านการใช้ภาษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษก่อน

2. ขนาดของต้นฉบับ ใช้กระดาษขนาด A4 (8.5 x 11 นิ้ว) และพิมพ์โดยเว้นระยะห่างจากขอบกระดาษ ด้านละ 1 นิ้ว จัดเป็นคอลัมน์เดียว ระยะห่างระหว่างบรรทัด ภาษาไทยใช้ double space ภาษาอังกฤษเว้น ให้ใช้ single space

3. **ชนิดและขนาดตัวอักษร** ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ชื่อเรื่อง ใช้ตัวอักษรขนาด 20 pt. ตัวหนา หัวข้อหลักใช้ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวหนา หัวข้อย่อยใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt. ตัวปกติ ต้นสังกัดหรือที่อยู่ของผู้เขียนใช้อักษรขนาด 14 pt. ตัวปกติ

4. **การพิมพ์ต้นฉบับ** ผู้เสนอผลงานจะต้องพิมพ์และส่งต้นฉบับในรูปแบบของแฟ้มข้อมูลเป็น “.doc” หรือ “.doc” (MS Word) และ “.pdf” มาพร้อมกันทั้ง 2 รูปแบบ

5. **จำนวนหน้า** ความยาวของบทความไม่ควรเกิน 15 หน้า รวมตาราง รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง รูปแบบการเขียนต้นฉบับ แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทปริทัศน์หนังสือ

แนวทางการจัดทำบทความวิจัย

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ควรสั้น กระชับ และสื่อเป้าหมายหลักของงานวิจัย ไม่ใช้คำย่อ ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องให้มีทั้งภาษาไทยและอังกฤษ โดยให้ชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2. **ชื่อผู้เขียน Author (s)** และที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบันที่สังกัด เพื่อกองบรรณาธิการใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

3. **บทคัดย่อ (Abstract)** เป็นการย่อเนื้อความงานวิจัยทั้งเรื่องให้สั้น และมีเนื้อหาครบถ้วนตามเรื่องเต็ม ความยาวไม่เกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด ไม่ควรใช้คำย่อที่ไม่เป็นสากล ให้เขียนบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อนภาษาอังกฤษ

4. **คำสำคัญ (Keywords)** ให้ระบุไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษา ไม่เกิน 5 คำ

5. **บทนำ (Introduction)** เป็นส่วนเริ่มต้นของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา เหตุผล และวัตถุประสงค์ ที่นำไปสู่การทำงานวิจัยนี้ รวมถึงทฤษฎีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

6. **วัสดุอุปกรณ์และวิธีการศึกษา (Materials and Methods)** ให้ระบุรายละเอียดวัสดุอุปกรณ์ สิ่งที่น่าสนใจ จำนวน ลักษณะเฉพาะของตัวอย่างที่ศึกษา อธิบายวิธีการศึกษา แผนการทดลองทางสถิติ วิธีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ และการแปลข้อมูล

7. **ผลการศึกษา (Results)** รายงานผลการศึกษาที่ค้นพบ ตามลำดับหัวข้อของการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจน ได้ใจความ ถ้าผลไม่ซับซ้อน มีตัวเลขไม่มาก ควรใช้คำบรรยาย แต่ถ้ามีตัวเลข หรือตัวแปรมาก ควรใช้ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิแทน ในบทความไม่ควรมีเกิน 5 ตาราง หรือแผนภูมิ

8. **การอภิปรายและสรุปผล (Discussion and Conclusion)** แสดงให้เห็นว่าผลการศึกษาดตรงกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย หรือแตกต่างไปจากผลงานที่มีผู้รายงานไว้ก่อนหรือไม่ อย่างไร เหตุผลใดจึงเป็นเช่นนั้น

และมีพื้นฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และให้จบด้วยข้อเสนอแนะที่จะนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ควรมีประเด็นคำถามการวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไป

9. ตาราง รูปภาพ แผนภูมิ (Table, figure, and diagram) ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็น แยกออกจากเนื้อเรื่อง โดยเรียงลำดับให้สอดคล้องกับคำอธิบายในเนื้อเรื่องและต้องมีคำอธิบายสั้นๆ แต่สื่อความหมายได้สาระครบถ้วน กรณีที่เป็นตาราง คำอธิบายอยู่ด้านบน ส่วนรูปภาพ แผนภูมิคำอธิบายอยู่ด้านล่าง

10. กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement) ระบุสั้นๆ ว่า งานนี้ได้รับทุนสนับสนุน และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือบุคคลใดบ้าง

11. เอกสารอ้างอิง ระบุรายการเอกสารอ้างอิงให้ครบถ้วนท้ายเรื่อง สามารถดูตัวอย่างได้ที่ <http://ois.mbu.acth/index.php/johu> เอกสารที่นำมาอ้างอิงต้องเป็นเอกสารที่ได้รับการตีพิมพ์และได้รับการยอมรับทางวิชาการ

แนวทางจัดทำบทความวิชาการ

บทความวิชาการ หรือ Review article ต้องมีส่วนประกอบหลัก ได้แก่ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน บทคัดย่อ คำสำคัญ บทนำ เนื้อหา บทสรุป และเอกสารอ้างอิง

แนวทางจัดทำบทปริทัศน์หนังสือ

บทปริทัศน์หนังสือ ต้องมีส่วนประกอบหลัก ได้แก่ ข้อมูลทางบรรณานุกรม ชื่อผู้วิจารณ์ บทวิจารณ์

การส่งต้นฉบับและการพิจารณา

ผู้เขียนบทความสามารถส่งบทความผ่านเว็บไซต์วารสารออนไลน์ โดยการลงทะเบียนในฐานะผู้เขียนบทความ (Author) และส่งไฟล์บทความต้นฉบับเข้าระบบ โดย กองบรรณาธิการจะดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. เมื่อกองบรรณาธิการได้รับต้นฉบับแล้ว จะทำการตรวจสอบรูปแบบความถูกต้อง ถ้าไม่ถูกต้องจะส่งกลับให้ผู้เขียนแก้ไข เมื่อผู้เขียนแก้ไขเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ส่งกลับมายังกองบรรณาธิการเพื่อดำเนินการต่อไป

2. กองบรรณาธิการจะประชุมพิจารณาต้นฉบับที่ได้รับการแก้ไขถูกต้องแล้วว่า สมควรตีพิมพ์หรือไม่ และพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา

3. กองบรรณาธิการจัดส่งต้นฉบับตามข้อ 2 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนอย่างน้อย 3 ท่าน เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

4. เมื่อกองบรรณาธิการได้รับต้นฉบับกลับคืนมาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว จะส่งให้ผู้เขียนแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เขียนจะต้องส่งต้นฉบับกลับคืนมายังกองบรรณาธิการภายในเวลาที่กำหนด ถ้าผู้เขียนไม่แก้ไข กองบรรณาธิการจะไม่ตีพิมพ์

5. กองบรรณาธิการจะตรวจสอบ ทบทวนรายละเอียดต้นฉบับอีกครั้งก่อนพิมพ์

การอ้างอิง

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กำหนดให้ผู้เขียนใช้ระบบการอ้างอิงแบบ APA version 6 (American Psychological Association) ผู้เขียนจะต้องยึดถือความถูกต้องตามแบบอย่างเคร่งครัด

